

Dagsorden styremøte GassROR IKS

Tid: Fredag 27. oktober 2023 – kl. 08.15 til ca. kl. 11.00
Sted: Formannskapssalen, Molde kommune

- Sak 59/23 Godkjenning av innkalling og dagsorden**
- Sak 60/23 Godkjenning av protokoller fra styremøte 15.09.23 og ekstraordinært styremøte 19.09.23**
- Sak 61/23 Orienteringer**
- Sak 62/23 Status økonomi og aktive tilsagn**
- Sak 63/23 Forslag til strategisk plattform for GassROR IKS**
- Sak 64/23 Ordinære søknader regional støtte – fra Regionalforvaltning.no**

Søknadsnr	Tittel	Søker	Totalt	Søkt	Forslag:
2023-0068	Landsfestivalen i gammaldansmusikk 2024	Møre og Romsdal Folkemusikklag	3 250 000	500 000	200 000
2023-0069	Utvikling av samarbeid med HeltMed - forlengelse	Molde kommune	793 000	763 000	763 000
2023-0072	"Ringar i vatnet" - støtte til produksjon av manus og musikk til nyskreven musikal	Vestnes teaterlag	450 000	100 000	100 000
2023-0073	Utvidet førjulshelg på Romsdalsmuseet	Romsdalsmuseet	0	250 000	Avslag
2023-0074	Tålegrenseanalyse - pilotprosjekt bærekraftig reisemål	Visit Nordmøre & Romsdal AS	0	200 000	Uten forslag
			4 493 000	1 813 000	1 063 000

Eventuelt

Protokoll styremøte 15. september 2023

Tid: Fredag 15. september 2023, kl. 08.15 – 10.15.

Sted: Formannskapssalen, Molde.

Deltakere:

Fra styret: Per Sverre Ersvik, Gerd Marit Langøy, Gunn Randi Seime og Marianne Stokkereit Aasen.

Forfall: Kristian Skålhavn og Rune Fromreide Sommer.

Fra administrasjonen: Daglig leder Arnt Sommerlund (referent).

Gjest: Ragna Brenne Bjerkeset, Protomore kunnskapspark (sak 60/23).

Sak 55/23 Godkjenning av innkalling og dagsorden

Sak 60/23 behandles som tredje sak, og sak 58/23 behandles som siste sak.

Vedtak enstemmig:

Innkalling og dagsorden for ble godkjent med endret rekkefølge gjort i styremøtet.

Sak 56/23 Godkjenning av protokoll fra styremøte 23.06.2023

Vedtak enstemmig:

Protokoll for styremøte av 23. juni ble godkjent.

Sak 60/23 Oppfølging av strategisamling

Prosessveileder Ragna Brenne Bjerkeset (Protomore kunnskapspark) oppsummerte notatene fra strategisamlingen til styret av 23. august i år, samt et utkast til strategisk plan (vedlagt referat) - som var utarbeidet etter møte med styreleder og nestleder (11/9) og etter et oppfølgingsmøte (13/9) mellom prosessveileder og daglig leder.

Styret drøftet notatene og utkast til strategiplan, og kom med innspill endringer/justeringer.

Vedtak enstemmig:

Forslag til strategisk plan justeres med innspill fra styret, og legges fram på styremøte.

Sak 57/23 Orienteringer

Daglig leder orienterte. Orienteringen legges ved protokollen som et vedlegg.

Vedtak enstemmig:

Orienteringen tas til etterretning.

Sak 50/23 Status økonomi og aktive tilsagn

Daglig leder viste til utsendt økonomirapportering, samt at det i møtet (pga. tekniske problemer med prosjektør) muntlig ble orientert om status for tilsagn: Forbruk 10 mill. kroner hittil i år via regionalforvaltning.no, i tillegg til 14,7 mill. kroner i tilsagn før det nye systemet ble tatt i bruk. Dermed gjenstår en rest på 10,3 mill. kroner i disponible midler som det kan søkes på. Total ramme for 2023 er på 35 mill. kroner.

Vedtatt enstemmig:

Orienteringen om økonomi og aktive tilsagn tas til etterretning.

Sak 61/23 Ordinære søknader regional støtte – fra Regionalforvaltning.no.

Søknadsnr.: 2023-0062	Beredskapskjøretøy Tresfjord Røde Kors	Tresfjord Røde Kors
--------------------------	---	---------------------

Vedtatt enstemmig:

Avslag.

Søknaden fra Tresfjord Røde Kors vurderes ikke som et regionalt tiltak, og kan derfor ikke få støtte over GassROR IKS sine regionale midler.

Søknadsnr.: 2023-0063	Søknad om støtte til innkjøp av led skjermer	Molde HK Elite
--------------------------	---	----------------

Vedtatt enstemmig:

GassROR IKS gir et tilsagn om støtte på inntil 650.000 kroner til Molde HK Elite som støtte til innkjøp av led-skjermer, slik tiltaket er beskrevet i søknad.

Tilsagnet forutsetter at tiltaket fullfinansieres i tråd med et totalbudsjett på 1,1 mill. kroner, og at tiltaket er påbegynt innen to år fra tilsagnsdato.

Tilsagnet utbetales mot dokumentasjon av påløpte kostnader ved gjennomføring av prosjektet.

Søknadsnr.: 2023-0066	Brannsikring på Fiskerimuseet	Romsdalsmuseet
--------------------------	----------------------------------	----------------

Nestleder Gerd Marit Langøy foreslo å avslå søknaden, fordi tiltaket er vurdert å være innenfor ordinær drift av Romsdalsmuseet.

Vedtatt enstemmig:

Avslag.

Tiltaket vurderes å være innenfor ordinær drift av Romsdalsmuseet. GassROR IKS gir ikke støtte til drift.

Søknadsnr.: 2023-0067	Tilskudd utredning forsvarsmuseum i Rauma	Romsdalsmuseet
--------------------------	--	----------------

Vedtatt enstemmig:

GassROR IKS gir et tilsagn på inntil kroner 280.000 kroner til Romsdalsmuseet - som støtte til utredning av forsvarsmuseum – slik tiltaket er beskrevet i søknad.

Tilsagnet forutsetter at tiltaket fullfinansieres i tråd et totalbudsjett på 780.000 kroner (jamfør søknad).

Tilsagnet forutsetter for øvrig at tiltaket er påbegynt innen to år fra tilsagnsdato. Tilsagnet utbetales mot dokumentasjon av påløpte kostnader ved gjennomføring av prosjekt.

Sak 58/23 Ansettelse ny daglig leder

Styreleder orienterte om prosess, der 2 av 4 søkere har vært intervjuet av styreleder og nestleder.

Styret drøftet saken.

Vedtatt enstemmig:

Styret kalles inn til et ekstraordinært styremøte via teams tirsdag 19. september, kl. 08.00, med ansettelse av ny daglig leder som eneste sak.

Styreleder forbereder saken med saksframlegg til møtet.

Eventuelt

Intet.

Møtet slutt kl. 10.15

Per Sverre Ersvik

Gerd Marit Langøy

Marianne Stokkereit Aasen

Gunn Randi Seime

Kristian Skålhavn (sett)

Rune Fromreide Sommer (sett)

*Arnt Sommerlund
Referent*

Orienteringer i styremøte for GassROR IKS

Fredag 15. september 2023

Av

Arnt Sommerlund

Daglig leder

Orienteringer (siden forrige styremøte 23. juni)

- Ny nettside lansert 30. juni (soft-lansering torsdag 29. juni)
- Styrets strategisamling 23. august
 - Forberedelse til styreseminar med styrets arbeidsgruppe (Per Sverre, Gerd Marit) og Ragna (ekstern bistand)
- Kontaktmøte med ny daglig leder Romsdal interkommunale politiske råd, Johannes Devik Brekke
- Bistand fra vikar trappes ned (håndterer utbetalinger Aktivitetspott, Småiltakspott og tilsagn før feb. 2023).

Pågående – gjenstående gjøremål:

- Utbetalingsanmodninger – noe forsinkelse
 - Rutine endret for å sikre raskere saksbehandling
 - Dialog med regnskapsfører om forenklet saksbehandling av småbeløp (under 50.000 kr). Fremme forslag til neste styremøte.
- Teams-løsning vs nettside?
- EØS-avsjeck av GassROR IKS sine støtteordninger
- ~~Honorar styre og varamedlemmer 2022/23.~~
- Økonomirutiner – evaluering – jfr. revisor
 - Gjennomgang. Mulig bistand fra revisor (forvaltningsrevisjon)
 - Finansreglement/finansforvaltning
- ~~Fakturering av driftstilskudd til medlemskommuner (Aukra har mottatt).~~
- Revisjon tilsagn Aktivitetspotten og Småtiltakspotten – pågående - ferdig før budsjett 2024
- Revisjon av tilskudd eldre enn 2 år – pågående – ferdig før budsjett 2024
- ~~Fakturering av innleie av daglig leder/administrasjon~~
- Sak om kommunikasjonsstrategi
- Sak om bærekraft som element for vurdering av søknader/tiltak/prosjekt
- Flytte tilsagn før 1. febr. inn i Regionalforvaltning.no
- Oppdatere nettsidene – pågående
 - Oppdatere historikk/tidl. styremøter (arkiv)

Protokoll ekstraordinært styremøte 19. september 2023

Tid: Tirsdag 19. september 2023, kl. 08.00 – 08.13.

Sted: Nettmøte.

Deltakere:

Fra styret: Per Sverre Ersvik, Gerd Marit Langøy, Rune Fromreide Sommer og Marianne Stokkereit Aasen. Kristian Skålhavn avga stemme via e-post i sak 58/23.

Forfall: Gunn Randi Seime.

Fra administrasjonen: Daglig leder Arnt Sommerlund (referent).

Sak 62/23 Godkjenning av innkalling og dagsorden

Styremedlem Gunn Randi Seime meldte via e-post seg som inhabil, da hun er leder for en av søkerne. Seime deltok ikke i møtet.

Vedtak enstemmig:

Innkalling og dagsorden for ble godkjent.

Sak 58/23 Ansettelse ny daglig leder (unntatt offentlighet jfr. offl. § 25)

Styreleder Per Sverre Ersvik og nestleder Gerd Marit Langøy supplerte utsendt saksframlegg med en muntlig orientering om prosess, kandidater og innstilling.

Styremedlem Kristian Skålhavn støttet forslag til vedtak i saksframlegg, jfr. e-post av 18.09.23.

Vedtatt enstemmig:

Ole Helge Haugen tilsettes som daglig leder for GassROR IKS i 50 % fast stilling.

Tiltredelse 01.01.2024.

Styreleder og nestleder får fullmakt til å inngå endelig avtale, herunder å fastsette lønns- og arbeidsbetingelser.

Møtet slutt kl. 08.13

Per Sverre Ersvik

Gerd Marit Langøy

Marianne Stokkereit Aasen

Gunn Randi Seime (sett)

Kristian Skålhavn (sett)

Rune Fromreide Sommer

*Arnt Sommerlund
Referent*

Sak 62-23 Status økonomi

Resultatregnskap

Gassror IKS

Periode 1. jan - 20. okt 2023 sammenlignet med 1. jan - 20. okt 2022

Inntekter

Resultat

	1. jan - 20. okt 20	1. jan - 20. okt 20	Diff %	Hittil i år	Hittil forrige år	Diff %
Salgsinntekt	14 242 879			14 242 879		
3400 Tilførte midler	14 242 879			14 242 879		
Sum driftsinntekter	14 242 879			14 242 879		
Varekostnad	10 349 580			10 349 580		
4000 Utbetaling av midler	10 349 580			10 349 580		
Lønnskostnad	233 280			233 280		
5900 Honorar daglig leder	233 280			233 280		
Annen driftskostnad	478 118			478 118		
6700 Revisjons- og regnskapshono	55 887			55 887		
6790 Annen fremmed tjeneste	290 498			290 498		
6795 Annen fremmed tjeneste, ikke	119 700			119 700		
6860 Møte, kurs, oppdatering o.l.	11 508			11 508		
6907 Internett	525			525		
Sum driftskostnader	11 060 978			11 060 978		
Driftsresultat	3 181 901			3 181 901		

Oversikt - forbruk av ramme for 2023

År	Bevilgning	Inn	Ut	Sum ramme	Tilskudd	Tilbakeført	Saldo	Antall	Avsatt	Saldo-Avsatt
2023	35 000 000	0	-14 708 500	20 291 500	-10 964 758	32 000	9 358 742	28	1 063 000	8 295 742
TOTALT	35 000 000	0	-14 708 500	20 291 500	-10 964 758	32 000	9 358 742	28	1 063 000	8 295 742

Liste over tilskudd 2023

Tittel	Søker	Prosjektstatus	Tilskudd	Tilbakeført	Saldo	Avsatt
Atlantehavsspelet	Teaterdrift Møre	Innvilget	300 000	0	300 000	0
Andersgardløa - Innvendig renovering av signalbygg på Husøya/Ona -	Foreningen Andersgardløa	Innvilget	60 000	0	60 000	0
Interkommunalt samarbeid i ROR - analyse av kostnader - styringsdata	Romsdal Interkommunalt politisk råd	Innvilget	458 575	0	458 575	0
Tilbud til bønder - drone m/varmesøkende kamera for å redde rådyrkje	Norges Jeger- og Fiskerforbund Møre og Romsdal	Innvilget	176 000	0	176 000	0
Romsdalseggen tiltak 2023	Norsk Tindesenter AS	Innvilget	1 020 000	0	1 020 000	0
Nasjonalpark besøksenter utendørstiltak ved Norsk Tindesenter	Norsk Tindesenter Eiendom AS	Innvilget	390 000	0	390 000	0
Nasjonalparksenter Norsk Tindesenter	Norsk Tindesenter Eiendom AS	Avsluttet	55 000	0	55 000	0
Detaljert forprosjekt - Nasjonalt dokumentasjonssenter for jazz	Romsdalsmuseet	Innvilget	250 000	0	250 000	0
PCS Open 2023	Øverås Idrettslag	Innvilget	100 000	0	100 000	0
Rundebordskonferansen 2023	Romsdal Interkommunale politisk råd	Innvilget	300 000	0	300 000	0
Medfinansiering av Inkubatorprogram	ProtoMore Kunnskapspark AS	Innvilget	4 000 000	0	4 000 000	0
Terrensykler til FIRE -Stiftelsen Ett skritt videre	FIRE stiftelsen Ett skritt videre	Avsluttet	40 000	0	40 000	0
Opplevelsestilbud på Veøya 2023	Romsdalsmuseet	Avsluttet	90 000	0	90 000	0
Støtte til forprosjekt Bispen, Kongen og Dronninga	Stiftelsen Romsdalstur	Innvilget	150 000	0	150 000	0
Søknad om tilskudd til ny tråkkemaskin	Skaret Skisenter SA	Innvilget	550 000	0	550 000	0
Nye pauker.	Molde Brass Band	Innvilget	250 000	0	250 000	0
Virtuelt museum - Maleremmen digital	Romsdalsmuseet	Innvilget	120 183	0	120 183	0
Søknad om støtte til videreutvikling av Spelet om Mardøla	Mardøla Teaterlag	Avsluttet	200 000	0	200 000	0
Søknad om støtte til videreutvikling av Spelet om Mardøla	Mardøla Teaterlag	Avsluttet	0	32 000	-32 000	0
"festival - xL"	Lærtingan	Innvilget	65 000	0	65 000	0
Cowork Romsdal	Protomore	Innvilget	100 000	0	100 000	0
Restaurering av seilskuta Sjøblomsten	Båtbyggarmuseet Vestnes	Innvilget	1 000 000	0	1 000 000	0
Beachbaner Region Møre og Romsdal	Sportsklubben Rival	Innvilget	360 000	0	360 000	0
Søknad om støtte til innkjøp av led skjermer	Molde HK Elite	Innvilget	650 000	0	650 000	0
Tilskudd til utredning av Forsvarsmuseum i Rauma	Romsdalsmuseet	Innvilget	280 000	0	280 000	0
Landsfestivalen i gammaldansmusikk 2024	Møre og Romsdal Folkemusikklag	Avventer vedtak	0	0	0	200 000
Utvikling av samarbeid med HeltMed - forlengelse	Molde kommune	Avventer vedtak	0	0	0	763 000
"Ringar i vatnet" - støtte til produksjon av manus og musikk	Vestnes teaterlag	Avventer vedtak	0	0	0	100 000
			10 964 758	32 000	10 932 758	1 063 000

Sak 62/23 Forslag til strategisk plattform for GassROR IKS

Strategiprosess GassROR IKS

Forslag til «one – pager» etter strategisamling 23.8.23 og styremøte 15.9.23

Versjon 1.0. etter
styresamling

GassROR IKS – Forslag til Strategisk plattform

Ambisjon

Aktivt bidrag til samfunns- og næringsutvikling av regionen.

Ambisjonen er utviklet og basert på;

- GassROR IKS samler medlemskommunene
- En finansiell muskel
- Behovet for tverrfaglig utvikling og innovasjon
- En attraktiv region
- Bidra til sikre kompetanse og rekruttering til regionen

Satsingsområder

Hovedsatsing

Attraktiv region som tiltrekker seg kompetent arbeidskraft gjennom:

- Fysisk infrastruktur
- Forskning og utvikling
- Tilrettelegging for nærings- og samfunnsutvikling
- Videreutvikle Nyhamna som energiknutepunkt

Tre prioriterte satsingsområder

1. Innovasjonsdriver
2. Regionbygger
3. Utløsende faktor i strategisk samarbeid

Nøkkel Initiativ

Innovasjonsdriver

- Forsterke utviklerrollen - proaktivitet
- Skape verdi gjennom framtidretta kompetanseutvikling (livslang læring fra barndom til og i arbeidslivet)
- Aktiv pådriver sammen med næringsliv, offentlig sektor og innovasjon- og utviklingsmiljøer

Regionbygger

- Samhandle med næringsfora, Romsdal interkommunale politiske råd, fylkeskommunen og større utv.prosjekt
- Bidra til å «bygge VI-et» i regionen og forsterke omdømme

Utløsende faktor i strategisk samarbeid

- Synlighet og posisjonering – kommunisere muligheter og effekt av GassROR IKS - midler
- Bidra til økt verdiskaping der GassROR IKS - kapital kobles med øvrige finansielle aktørers midler
- Videreutvikle/skape møteplasser for samhandling og verdiskaping der politikk, offentlig administrasjon, organisasjoner, utdanning, forskning og næringsliv kan møtes på tvers.

Versjon 2.0. etter styremøte

GassROR IKS – Forslag til Strategisk plattform

Ambisjon	Satsingsområder	Nøkkel Initiativ
<p>Aktivt bidrag til samfunns- og næringsutvikling av regionen.</p>	<p>Hovedsatsing</p> <p>Bidra til å bygge en attraktiv region som tiltrekker seg kompetent arbeidskraft.</p> <p>Tre prioriterte satsingsområder</p> <ol style="list-style-type: none">1. Innovasjonsdriver2. Regionbygger3. Utløsende faktor i strategisk samarbeid 	<p>Innovasjonsdriver</p> <ul style="list-style-type: none">• Forsterke utviklerrollen – proaktivitet. Muliggjørende mentalitet.• Skape verdi gjennom framtidretta kompetanseutvikling (livslang læring)• Aktiv pådriver sammen med næringsliv, offentlig sektor og innovasjon- og utviklingsmiljøer <p>Regionbygger</p> <ul style="list-style-type: none">• Samhandle med næringsfora, Romsdal interkommunalt politisk råd, fylkeskommunen og større utviklings - prosjekt• «Bygge VI-et» i regionen og forsterke omdømme <p>Utløsende faktor i strategisk samarbeid</p> <ul style="list-style-type: none">• Synlighet og posisjonering – kommunisere muligheter og effekt av GassROR IKS – kapital• Bidra til økt verdiskaping der GassROR IKS sin kapital kobles med øvrige finansielle aktørers midler• Videreutvikle/skape møteplasser for samhandling og verdiskaping der politikk, offentlig administrasjon, organisasjoner, utdanning, forskning og næringsliv kan møtes på tvers.
<p>Ambisjonen er utviklet og basert på;</p> <ul style="list-style-type: none">☐ GassROR IKS samler medlemskommunene☐ Den finansielle muskelen☐ Behovet for tverrfaglig utvikling og innovasjon☐ Behovet for å sikre kompetanse og rekruttering til regionen <p>og</p> <p>Selskapets formålsparagraf i gjeldende selskapsavtale</p>	 HUSTADVIKA KOMMUNE Aukra kommune MOLDE KOMMUNE Rauma kommune Vestnes kommune	

Saksvurdering

Søknadsår 2023-0068

Støtteordning GassROR IKS - regionale støttemidler

Tittel Landsfestivalen i gammaldansmusikk 2024

Søker Møre og Romsdal Folkemusikklag

Gyldig til dato -

Arkivsak **Tilsagnsnr**

Status Avventer vedtak

Saksbehandler arnt.sommerlund.gassror (Arnt Sommerlund)

E-post post@gassror.no **Mobil** 90088300

Forslag til vedtak

GassROR IKS gir tilsagn om støtte på inntil 200.000 kroner til Møre og Romsdal Folkemusikklag - som støtte til å arrangere Landsfestivalen i gammeldansmusikk 2024, slik tiltaket er beskrevet i søknad.

Tilsagnet forutsetter at tiltaket fullfinansieres i tråd et totalbudsjett på 3.250.000 kroner, og at tiltaket er påbegynt innen to år fra tilsagnsdato.

Tilsagnet utbetales mot dokumentasjon av påløpte kostnader ved gjennomføring av prosjekt.

Vurdering

Søknaden vurderes å være et utviklingstiltak av regional nytte for alle eierkommunene i GassROR IKS, og å dermed ligge innenfor formålsparagrafen for hva GassROR IKS kan gi støtte til med tanke på:

- Regionalt:** Landsfestivalen i gammaldansmusikk 2024 er et nasjonalt stevne, som vi vurderer vil bidra til å sette vår region, Molderegionen, på kartet.
- Tilrettelegging for næringsutvikling/samfunnsutvikling:** Det er ønskelig å kunne bidra til å få nasjonale arrangement lagt til vår region, som kan skape grunnlag for både arrangementsturisme og omdømmebygging.

Administrasjonens øvrige vurdering

GassROR IKS har tradisjon for å støtte regionale og nasjonale idrettsarrangement, og det er ikke derfor unaturlig på at dette også kan gjelde tilsvarende for nasjonale kulturarrangement.

Søker ber om støtte på hele 500.000 kroner. Men det er etter administrasjonen sin vurdering ikke naturlig at GassROR IKS er største bidragsyter. Dog slik at de regionale utviklingsmidlene kan bidra til å utløse annen støtte. Møre og Romsdal fylkeskommune har bidratt med 100.000 kroner, og ofte har GassROR IKS hatt tradisjon for å bidra med tilsvarende beløp som Fylkeskommunen når begge parter har vært bidragsytere. Men i dette tilfellet vil vi forelå et beløp som mer er på størrelse med det som er omsøkt fra banker (200.000 kr) - for å se om dette kan bidra til å utløse slike bidrag fra næringslivet.

Dermed utfordres Møre og Romsdal Folkemusikklag til å finne tilleggsfinansiering fra andre bidragsytere/sponsorer på minst 300.000 kr.

Kort beskrivelse

Møre og Romsdal Folkemusikklag har søkt om, og fått tildelt arrangementet Landsfestivalen i gammaldansmusikk. Den skal arrangerast i Vestnes 31.juli - 4. August i 2024.

Landsfestivalen i gammaldansmusikk er noregsmeisterskapen i gammaldans, og vert arrangert på ein ny stad i landet kvart år. I 2024 er det Vestneshallen og Helland skule som blir festivalarenaen, med kort avstand til Helland sentrum.

Tids- og kostnadsplan

Tidsplan

Landsfestivalen foregår 31. juli - 4. august 2024.

Planlegginga er i gang.

Kostnadsplan (fra søknad)

Tittel	2023	2024	2025	2026	2027	SUM
Diverse	100 000					100 000
Dommarar	150 000					150 000
Dugnadinnsatsen / Egeninnsats	365 000					365 000
Festivalcamp	150 000					150 000
Frivillege	250 000					250 000
Husleige / Tekniske tenester	100 000					100 000
Innkjøp drikke	250 000					250 000
Innkjøp mat	400 000					400 000
Innleige vektartenester og sanitet	100 000					100 000
Kontor / kasse / betalingsterminal	80 000					80 000
Kulturarrangement	200 000					200 000
Leige mattelt	200 000					200 000
Leigesum FolkOrg	125 000					125 000
Lyd / Lys	350 000					350 000
P.R.	250 000					250 000
Premiar	100 000					100 000
Tono	80 000					80 000
Sum kostnad	3 250 000					3 250 000

Finansieringsplan (fra søknad)

Tittel	2023	2024	2025	2026	2027	SUM
*Støtte GassROR	500 000					500 000
Billetter	650 000					650 000
Deltatkaravgift	250 000					250 000
Festivalcamp	150 000					150 000
Salg av drikke	550 000					550 000
Salg av mat	550 000					550 000
Sponsormidler privat næringsliv	50 000					50 000
Støtte Møre og Romsdal Fylkeskommune (innvilga)	100 000					100 000
Støtte SFF(Senter for folkemusikk og -dans) søkes	50 000					50 000
Støtte Sparebank 1 SMN (søkt)	200 000					200 000
Støtte Sparebanken Møre (søkt)	200 000					200 000
Sum finansiering	3 250 000					3 250 000

Godkjent kostnadsplan

Tittel	2023	2024	2025	2026	2027	SUM
Diverse	100 000					100 000
Dommarar	150 000					150 000
Dugnadinnsatsen / Egeninnsats	365 000					365 000
Festivalcamp	150 000					150 000
Frivillege	250 000					250 000
Husleige / Tekniske tenester	100 000					100 000
Innkjøp drikke	250 000					250 000
Innkjøp mat	400 000					400 000
Innleige vektartenester og sanitet	100 000					100 000
Kontor / kasse / betalingsterminal	80 000					80 000
Kulturarrangement	200 000					200 000
Leige mattelt	200 000					200 000
Leigesum FolkOrg	125 000					125 000
Lyd / Lys	350 000					350 000
P.R.	250 000					250 000
Premiar	100 000					100 000
Tono	80 000					80 000
Sum kostnad	3 250 000					3 250 000

Godkjent finansieringsplan

Tittel	2023	2024	2025	2026	2027	SUM
*Støtte GassROR	200 000					200 000
Annen tilleggsfinansiering	300 000					300 000
Billetter	650 000					650 000
Deltatkaravgift	250 000					250 000
Festivalcamp	150 000					150 000
Salg av drikke	550 000					550 000
Salg av mat	550 000					550 000
Sponsormidler privat næringsliv	50 000					50 000
Støtte Møre og Romsdal Fylkeskommune (innvilga)	100 000					100 000
Støtte SFF(Senter for folkemusikk og -dans) søkes	50 000					50 000
Støtte Sparebank 1 SMN (søkt)	200 000					200 000
Støtte Sparebanken Møre (søkt)	200 000					200 000
Sum finansiering	3 250 000					3 250 000

Søknad

Søknadsnr.	2023-0068	Søknadsår	2023	Arkivsak
Støtteordning	GassROR IKS - regionale støttemidler			
Prosjektnavn	Landsfestivalen i gammaldansmusikk 2024			

Kort beskrivelse

Møre og Romsdal Folkemusikklag har søkt om, og fått tildelt arrangementet Landsfestivalen i gammaldansmusikk. Den skal arrangerast i Vestnes 31.juli - 4. August i 2024.

Landsfestivalen i gammaldansmusikk er noregsmeisterskapen i gammaldans, og vert arrangert på ein ny stad i landet kvart år. I 2024 er det Vestneshallen og Helland skule som blir festivalarenaen, med kort avstand til Helland sentrum.

Beskrivelse

Kontaktopplysninger

Funksjon	Navn	Adresse/poststed	Mobil
Prosjekteier	Møre og Romsdal Folkemusikklag Org.nr:975854876 mrfolkemusikklag@gmail.com Antall årsverk (heltid/deltid): /	c/o Kine Iselilja Gyldenskog Sjursvikveien 44 6507 KRISTIANSUND N	95212115
Kontakt	- -	-	-
Prosjektleder	- -	-	-

Prosjektbeskrivelse

Bakgrunn

Det er organisasjonen FolkOrg som eig arrangementet, og dei samarbeidar med eit eller fleire lokallag om gjennomføringa. Den fyrste Landsfestivalen vart arrangert i Førde i 1986, og har sidan vorte arrangert kvart år. I tillegg til tevling er det dansespel og sosialt samvær som er i hovedfokus dei fem dagane festivalen varar.

-Det kjem om lag 3000 besøkjande og det kan delta omlag 800-900 personar i tevlingane.

-Det vert tevla i omlag 15 ulike klassar - solistar, grupper, spelemannslag og dansarar.

-Det er både junior- og seniorklassar.

-Det er eit lokallag som saman med administrasjonen i FolkOrg arrangerar Landsfestivalen, og kvart år tek eit av dei mange lokallaga på seg oppgåva og inviterer heile Noreg til festival.

-I 2024 blir det Møre og Romsdal Folkemusikklag som står som lokal arrangør, og då i samarbeid med alle spelemannslaga, danselaga og folka i miljøet ellers i fylket.

For lokalsamfunnet i Vestnes vil eit NM av denne storleiken heilt klart sette sitt preg både før, under og etter arrangementet. Også for heile regionen kan dette vere med på å få nye tilreisande.

Dei besøkande skal ha overnatting, mat og oppleve ting utanfor festivalområdet også. For mange vil det kanskje vere første gongen dei kjem til vårt område, så det kan generere nye besøk og kunnskap om nye reisemål.

I løpet av festivalen skal det vere eit innhaldsrikt kulturprogram i tillegg til sjølve tevlinga. Det blir forestilling i Vestneshallen med lokale utøvarar innan fleire sjangrar, så vi kan få vist fram mangfaldet av kulturlivet vårt for dei tilreisande. Vi ønsker også å trekke til oss det lokale publikummet som ikkje allereie er innanfor miljøet, slik at dei får eit innblikk i vår felles immaterielle kulturarv.

For born og unge blir det ein eigen "festival i festivalen" med kurs i dans / spel, sjokoladefestival (utan rangering) og andre sosiale treffpunkt. Fokuset på born og unge i denne samanhengen ser vi på som ei særskild viktig oppgåve, då det er dei som skal føre tradisjonane vidare. Det vert tilbod både til dei som allereie er med i miljøet, men også til andre. Vi planlegg mellom anna eit opplegg for elevar i grunnskulen her i Vestnes, med fokus på opplæring innan folkedans fram imot åpningsforestillinga.

Det finnes også mange lokale talent som tek utdanning innan folkemusikk, og vi vil gi dei ei viktig rolle under dette arrangementet.

Effekt mål

Resultat mål

Sidan det er Møre og Romsdal Folkemusikklag som står som arrangør av Landsfestivalen, vil det seie at det er personar frå heile fylket som skal gå saman om å lage dette til eit godt arrangement. Det blir ein kjempestor dugnad med dei mange frivillige i hovednemnda, og gjennom alle dei andre nemndene. Erfaringar frå tidlegare arrangement andre plassar i landet syner at ein treng ein plass mellom 400-500 frivillige innan mat, innkvartering, tevling, arena, hms, parkering, presse, økonomi, kultur osv.

Målet er at Landsfestivalen i Gammaldansmusikk kan arrangerast fleire gongar i Møre og Romsdal. Historisk sett er dette første gongen sidan 1998 den vert arrangert her, og det vil vere fint å komme inn i ei rullering der vi er arrangørar kvar 7-8 år. Det meiner vi vil vere ei styrke for oss lokalt, og ein måte å få vist oss fram for resten av folkemusikk- og folkedansmiljøet i Noreg.

Eit eventuelt overskot for festivalen vil bli handtert av Møre og Romsdal Folkemusikklag, og bli brukt til rekruttering og anna lagsarbeid til nytte for dei lokale laga.

Ei vellykka gjennomføring av festivalen vil vere ei vitamininnsprøyting for miljøet innan folkemusikken og folkedansen i Møre og Romsdal. Det kan fungere som ei god intern rekrutteringsplattform for dei yngre og etablerte utøvarane, og samstundes ha ei ein effekt innan rekruttering av nye personar til miljøet.

Måleindikatorer

Aktiviteter

-Gjennomføringa av tevlinga der dei påmeldte blir inndelt i klassar er noko som blir styrt av FolkOrg, og følger malen frå tidligare arrangement. Her vil vi oppfordre lokale grupper, solistar og lag om å melde seg på.

-Vi har ei nemnd som heiter "Kultur", som skal ta seg av det som foregår utanom tevlinga. Det vil mellom anna bli miljøspeling på ulike plassar i Vestnes (På aldersheim, kjøpesenter, sentrumspeling, fergespeling osv).

-Dansespeling vil det også bli arrangert, på fleire plassar.

-For dei unge har vi eit eget program under festivalen, med til dømes Sjokoladefestival, kurs og moro.

-Det kan vere små konsertar med til dømes plateslepp av plateaktuelle artistar, temakonsertar med fokus på ulike områder i Møre og Romsdal, og andre innleigde aktuelle artistar.

-Rekrutteringsprosjekt i forkant av festivalen er også noko vi vil fokusere på. Gjerne i fleire kommunar, der vi til dømes kan ha danseprosjekt i skulane i forkant som resulterer i ein del av ei åpningsforestilling. Samarbeid med kulturskulane er også naturleg å sjå på.

-Musikk i fleire sjangrar som møtes i eit samarbeid til Landsfestivalen er noko anna vi vil sjå på

Hovedmålet er å få med alle som likar og driv med folkemusikk og folkedans i Møre og Romsdal til å bli med på å lage denne festivalen til ei kjempeflott oppleving. Alle kan bidra med det dei ønsker. Vi ønsker også å utvide "familien" så vi kan få med fleire i det flotte miljøet vi har. Folkemusikken og folkedansen fortjener å bli vist fram så den blir opplevd av fleire, og det håper vi å oppnå med festivalen. For resten av dei tilreisande frå andre plassar i landet vil vi vise fram våre tradisjonar, men også Møre og Romsdal som ein flott reisedestinasjon. Mange legg ferien sin til den staden dei skal på Landsfestival, så vi vil også fokusere på andre aktivitetar som finnest i området.

Målgrupper

Forankring

Prosjektorganisering

Møre og Romsdal Folkemusikklag med sine lokallag har i samarbeid med NTL i Møre og Romsdal (Trekkspelforbundet) og fleire folkedanslag og andre grupper oppnevnt ei hovednemnd som starta arbeidet allereie i 2022. Eit samarbeid med Vestnes kommune er allerede på plass. Medlemmane i hovednemnda kjem frå heile fylket. Britt Elise Skram er leiar og Kristina Farstad Bjørdal er nestleiar.

Foreløpig organisering Hovednemnd:

Leiar og nestleiar

Stemnekontor (informasjon og sosiale medier)

Mat og servering

Økonomi

Overnatting

Teknisk, arena og HMS

Tevling

Frivillige og ordensvakt

Kultur (barnearrangement, dansespel og underhaldning)

Leiar og nestleiar har delteke på fleire slike festivalar, og er særst motiverte. Begge har vore med i lag og organisasjonar som har arrangert mindre versjonar av slike arrangement.

Samarbeidspartnere

Møre og Romsdal Folkemusikklag samarbeider med laga som er i miljøet, men også med andre lokale lag som ønsker å bidra til arrangementet. Det kan bli behov for å sette bort nokre arbeidsoppgåver lokalt, til idrettslag, korps osv.

Det lokale næringslivet vil også bli invitert til å bli med på laget

Tids-/milepælsplan

Startdato: 12.10.2023 Sluttdato: 05.08.2024 Milepælsplan vedlagt søknad: Nei
Landsfestivalen foregår 31. juli - 4. august 2024.

Planlegginga er i gang.

Kostnad-/finansieringsplan

Mottatt offentlig støtte tidligere:Nei

Kostnadsplan

Tittel	2023	2024	2025	2026	2027	SUM
Diverse	100 000					100 000
Dommarar	150 000					150 000
Dugnadinnsatsen / Egeninnsats	365 000					365 000
Festivalcamp	150 000					150 000
Frivillege	250 000					250 000
Husleige / Tekniske tenester	100 000					100 000
Innkjøp drikke	250 000					250 000
Innkjøp mat	400 000					400 000
Innleige vektartenester og sanitet	100 000					100 000
Kontor / kasse / betalingsterminal	80 000					80 000
Kulturarrangement	200 000					200 000
Leige mattelt	200 000					200 000
Leigesum FolkOrg	125 000					125 000
Lyd / Lys	350 000					350 000
P.R.	250 000					250 000
Premiar	100 000					100 000
Tono	80 000					80 000
Sum kostnad	3 250 000					3 250 000

Finansieringsplan

Tittel	2023	2024	2025	2026	2027	SUM
*Støtte GassROR	500 000					500 000
Billetter	650 000					650 000
Deltatkaravgift	250 000					250 000
Festivalcamp	150 000					150 000
Salg av drikke	550 000					550 000
Salg av mat	550 000					550 000
Sponsormidlar privat næringsliv	50 000					50 000
Støtte Møre og Romsdal Fylkeskommune (innvilga)	100 000					100 000
Støtte SFF(Senter for folkemusikk og -dans)	50 000					50 000

søkes		
Støtte Sparebank 1 SMN (søkt)	200 000	200 000
Støtte Sparebanken Møre (søkt)	200 000	200 000
Sum finansiering	3 250 000	3 250 000

Geografi

1500-Møre og Romsdal, 1591-Sunnmøre(region), 1592-Romsdal(region), 1593-Nordmøre(region)

Vedleggsliste

Dokumentnavn	Filstørrelse	Dato
Presentasjon Landsfestivalen i gammaldansmusikk.pdf	12 898 834	- 13.10.2023 -

LANDS FESTIVALEN

I GAMMALDANSMUSIKK

Vestnes
2024
31. juli - 4. august

Møre og Romsdal Folkemusikklag har søkt om og fått tildelt arrangementet Landsfestivalen i gammaldansmusikk. Den skal arrangerast i Vestnes 31.juli - 4. August i 2024, dette har allereie ført til auka engasjement i lokallaga og folkemusikkmiljøet i Møre og Romsdal

Folkemusikklaget frå Møre og Romsdal under Landsfestivalen i Vågå 2022. Her er det mange ungdommar og vaksne i skjønn foreining, og billedleggjer våre grunntankar for arrangementet i Vestnes i 2024.

Grunnleggjande info om festivalen:

- Det kjem om lag 3000 besøkjande og det kan delta 800-900 personar i tevlingane.
- Det vert tevla i omlag 15 ulike klassar - solistar, grupper, spelemannslag og dansarar.
 - Det er både junior- og seniorklassar.
- Det er eit lokallag som saman med administrasjonen i FolkOrg arrangerar Landsfestivalen, og kvart år tek eit av dei mange lokallaga på seg oppgåva og inviterer heile Noreg til festival.
- I 2024 blir det Møre og Romsdal Folkemusikklag som står som lokal arrangør, og då i samarbeid med alle spelemannslaga, danselaga og folka i miljøet ellers i fylket.

Landsfestivalen i gammaldansmusikk er noregsmeisterskapen i gammaldans, og vert arrangert på ein ny stad i landet kvart år. I 2024 er det Vestneshallen og Helland skule som blir festivalarenaen, med kort avstand til Helland sentrum.

Det er organisasjonen FolkOrg som eig arrangementet, og dei samarbeidar med eit eller fleire lokallag om gjennomføringa. Den fyrste Landsfestivalen vart arrangert i Førde i 1986, og har sidan vorte arrangert kvart år. I tillegg til tevling er det dansespel og sosialt samvære som er i hovedfokus dei fem dagane festivalen varar.

Det blir mykje liv og røre i Vestnes og regionen, og vi i hovednemnda har lyst til å spørre om Gassror vil vere med på laget.

Dersom de vil vere sponsor vil vi kunne synleggjere det mellom anna på alle trykksaker, t-skjorter, plakatar, program og i sosiale plattformer. Ein sponsor kan også få namnet sitt i ein tittel på konsertar eller andre arrangement som foregår i og rundt festivalen. Vi kan ha ein eigen “Sponsorkonsert” der det er lokale talent som bidreg. Det finnest gode unge musikarar i området, som har lyst til å bidra.

Sidan dette er eit stor løft og ein enorm dugnad som involverar alle medlemmane våre frå heile fylket føler vi at det er naturleg å spørre ein så stor aktør om å vere ein medspelar.

Verdiar

For lokalsamfunnet i Vestnes vil eit NM av denne storleiken heilt klart sette sitt preg både før, under og etter arrangementet. Også for heile regionen kan dette vere med på å få nye tilreisande.

Dei besøkande skal ha overnatting, mat og oppleve ting utanfor festivalområdet også.

For mange vil det kanskje vere første gongen dei kjem til vårt område, så det kan generere nye besøk og kunnskap om nye reisemål.

I løpet av festivalen skal det vere eit innhaldsrikt kulturprogram i tillegg til sjølve tevlinga. Det blir forestilling i Vestneshallen med lokale utøvarar innan fleire sjangrar, så vi kan få vist fram mangfaldet av kulturlivet vårt for dei tilreisande. Vi ønsker også å trekke til oss det lokale publikummet som ikkje allereie er innanfor miljøet, slik at dei får eit innblikk i vår felles immaterielle kulturarv.

For born og unge blir det ein eigen “festival i festivalen” med kurs i dans / spel, sjokoladefestival (utan rangering) og andre sosiale treffpunkt. Fokuset på born og unge i denne samanhengen ser vi på som ei særskild viktig oppgåve, då det er dei som skal føre tradisjonane vidare. Det vert tilbod både til dei som allereie er med i miljøet, men også til andre.

Sidan det er Møre og Romsdal Folkemusikklag som står som arrangør av Landsfestivalen, vil det seie at det er personar frå heile fylket som skal gå saman om å lage dette til eit godt arrangement. Det blir ein kjempestor dugnad med dei mange frivillige i hovednemnda, og gjennom alle dei andre nemndene. Erfaringar frå tidlegare arrangement andre plassar i landet syner at ein treng ein plass mellom 400-500 frivillige innan mat, innkvartering, tevling, arena, hms, parkering, presse, økonomi, kultur osv.

Farstad & Farstad frå Landsfestivalen 2023

Målet er at Landsfestivalen i Gammaldansmusikk kan arrangerast fleire gongar i Møre og Romsdal. Historisk sett er dette første gongen sidan 1998 den vert arrangert her, og det vil vere fint å komme inn i ei rullering der vi er arrangørar kvart 6-7 år. Det meiner vi vil vere ei styrke for oss lokalt, og ein måte å få vist oss fram for resten av folkemusikk- og folkedansmiljøet i Noreg.

Eit eventuelt overskot for festivalen vil bli handtert av Møre og Romsdal Folkemusikklag, og bli brukt til rekruttering og anna lagsarbeid til nytte for dei lokale laga.

Budsjett / finansieringsplan

Budsjettet vårt er basert på innhenta prisar innan dei største postane som leige av telt, lyd / lys, mat, husleige, overnatting til dommarar, promotering, leige av kassasystem osv.

Det er også satt opp etter erfaringar frå tidligare arrangørar og FolkOrg.

Overrekking av "budstikka", som er eit tydeleg symbol på at Landsfestivalen offisielt kjem til Vestnes 2024. Vi gler oss!

Helsing

leiar Britt Elise Skram

nestleiar Kristina Farstad Bjørdal

Saksvurdering

Søknad	2023-0069
Støtteordning	GassROR IKS - regionale støttemidler
Tittel	Utvikling av samarbeid med HeltMed - forlengelse
Søker	Molde kommune
Gyldig til dato	-
Arkivsak	Tilsagnsnr
Status	Avventer vedtak
Saksbehandler	arnt.sommerlund.gassror (Arnt Sommerlund)
E-post	post@gassror.no Mobil 90088300

Forslag til vedtak

GassROR IKS gir tilsagn om støtte på inntil 763.000 kroner til Molde kommune på vegne av deltakerkommunene i søknad - som støtte til en jobbspesialist i NAV, område Romsdal, for samarbeid med stiftelsen HELT MED, slik tiltaket er beskrevet i søknad.

Tilsagnet forutsetter at tiltaket fullfinansieres i tråd et totalbudsjett på 793.000 kroner, og at tiltaket er påbegynt innen to år fra tilsagnsdato.

Tilsagnet utbetales mot dokumentasjon av påløpte kostnader ved gjennomføring av prosjekt.

Vurdering

Søknaden vurderes å være et utviklingstiltak av regional nytte for alle eierkommunene i GassROR IKS, og å dermed ligge innenfor formålsparagrafen for hva GassROR IKS kan gi støtte til med tanke på:

- Regionalt:** Tiltaket er et samarbeid mellom kommunene og NAV lederne i Molde, Hustadvika, Rauma, Vestnes og Aukra.
- Tiltaket vurderes** også å bidra til «...ei effektiv og samordna leiing av interkommunale/regionale tiltak innafor selskapets (GassROR IKS) sitt verkeområde», jfr. formålsparagrafen.

Administrasjonens øvrige vurdering:

Tiltaket har fått støtte til oppstart i 2022/23. Og de søker nå om å forlenge utviklingsfasen, bl.a. med begrunnelse om også å få med kommunene Aukra og Rauma. Det har selvsagt vært et mål å ha med alle deltakende kommuner, og vi har derfor forståelse for at det tar tid å utvikle slike prosjekter slik at det gir effekt i alle deltakende kommuner.

Som i første runde, legger administrasjonen særlig vekt på at hele fem av GassROR IKS sine medlemskommuner vil nyte godt at dette tilbudet, og at dette gir grunn for å foreslå stor støtteandel for prosjektet også denne gang.

På sikt er det grunn til å oppfordre søker(e) til å planlegge for større andel egenfinansiering og etter hvert (normalt innen 3 år) full egenfinansiering - da GassROR IKS ikke gir støtte til drift.

Kort beskrivelse

Prosjektet «Verdifull» søker med dette GassROR IKS om midler til videreføring av en jobbspesialist i NAV, område Romsdal, for videreutvikling av samarbeid med stiftelsen HELT MED.

Tids- og kostnadsplan

Tidsplan

Begrunnelse for forlengelse av utviklingsfasen:

Vi er kommet godt i gang i kommunene Molde, Hustadvika og nå Vestnes. I Aukra og Rauma skal vi etablere samarbeidet med HELT MED med oppstart i høst 23. Viser nærmere til vedlagte statusrapport per 01.08.23.

Kostnadsplan (fra søknad)

Tittel	2023	2024	2025	2026	2027	SUM
Lønn	445 000	318 000				763 000
Reiseutgifter, kurs	20 000	10 000				30 000
Sum kostnad	465 000	328 000				793 000

Finansieringsplan (fra søknad)

Tittel	2023	2024	2025	2026	2027	SUM
*Støtte GassROR	445 000	318 000				763 000
eGENFINANSIERING	20 000	10 000				30 000
Sum finansiering	465 000	328 000				793 000

Godkjent kostnadsplan

Tittel	2023	2024	2025	2026	2027	SUM
Lønn	445 000	318 000				763 000
Reiseutgifter, kurs	20 000	10 000				30 000
Sum kostnad	465 000	328 000				793 000

Godkjent finansieringsplan

Tittel	2023	2024	2025	2026	2027	SUM
*Støtte GassROR	445 000	318 000				763 000
Egenfinansiering	20 000	10 000				30 000
Sum finansiering	465 000	328 000				793 000

Søknad

Søknadsnr.	2023-0069	Søknadsår	2023	Arkivsak
Støtteordning	GassROR IKS - regionale støttemidler			
Prosjektnavn	Utvikling av samarbeid med HeltMed - forlengelse			

Kort beskrivelse

Prosjektet «Verdifull» søker med dette GassROR IKS om midler til videreføring av en jobbspesialist i NAV, område Romsdal, for videreutvikling av samarbeid med stiftelsen HELT MED.

Beskrivelse

Kontaktopplysninger

Funksjon	Navn	Adresse/poststed	Mobil
Prosjekteier	Molde kommune Org.nr:921221967 nadine.deidok@nav.no Antall årsverk (heltid/deltid): /	Frænavegen 16 6415 MOLDE	90897986
Kontakt	- -	-	-
Prosjektleder	- -	-	-

Prosjektbeskrivelse

Bakgrunn

Viser til vår tidligere søknad, datert 02.03.22, som ble behandlet i deres styremøte 31.03.22, sak 28/22. Viser også til vår «Statusrapport Helt Med i Molde og omegn, periode juni – 31.12.22» fra 12.01.23, se vedlegg. Vi har nå utarbeidet en ny statusrapport, per 01.08.23, se vedlegg.

Samarbeid for framtida – felles innsats i Romsdal

Prosjektet «Verdifull» har med hjelp av det tidligere tildelte tilskuddet fra GassRor IKS inngått et samarbeid med stiftelsen HELT MED i den form at en jobbspesialist ansatt i NAV gir oppfølging av arbeidstakerne på arbeidsplassen, i tillegg til samarbeid om å finne arbeidsgivere som oppretter arbeidsplasser i HELT MED ordningen. Målgruppen er mennesker med utviklingshemming, utviklingsforstyrrelser og lærevansker. Jobbspesialisten jobber for område Romsdal i 100% stilling. NAV lederne i Molde, Hustadvika, Rauma, Vestnes og Aukra samarbeider om jobbspesialisten. Kommuneledelsen i kommunene stiller seg positivt bak samarbeidet.

Om prosjektet «Verdifull»

<https://www.smartmolde.no/prosjekter/verdifull-et-sosialt-barekraftsprosjekt/>

Prosjektet «Verdifull» er et sosialt bærekraftprosjekt i Smart Molde. Sosial bærekraft handler om at alle skal føle seg inkludert og likestilt i lokalsamfunnet de tilhører. Det handler også om at innbyggerne skal ha et godt helsetilbud, en sosial trygghet og mulighet til å mestre sin egen hverdag.

Prosjektet jobber blant annet for

- at ingen er i ungt utenforskap
- praksis og aktivitet som mestrings- og utviklingsarenaer
- å se den enkeltes muligheter og ressurser
- målrettet kvalifisering mot næringslivets og samfunnets behov for utdanning og arbeidskraft
- verdiskaping av og for alle
- å møte de muligheter og utfordringer som påpekes i NAVs omverdensanalyse 2021

Effekt mål

Resultat mål

Ha etablert HELT MED i alle kommunene i Romsdal som et tilbud for å skaffe arbeid i det ordinære arbeidslivet til personer i målgruppen. Dette innebærer å finne arbeidsgivere som oppretter arbeidsplasser i HELT MED ordningen, samt oppfølging av arbeidstakerne på arbeidsplassen av en jobbspesialist ansatt i NAV.

Øke kompetansen om oppfølging av personer med utviklingshemming, utviklingsforstyrrelser og lærevansker i NAV-kontorene i Romsdal.

Måleindikatorer

Aktiviteter

Om HELT MED

<https://heltmed.no/om-helt-med/stiftelsen-helt-med>

«Stiftelsen HELT MED skal bidra til mangfold og inkludering ved at det opprettes arbeidsplasser for mennesker med utviklingshemming, utviklingsforstyrrelser og lærevansker. Videre skal HELT MED bidra til at målgruppen får bistand til å bli rekruttert inn i disse jobbene og får tilstrekkelig oppfølging og opplæring, slik at arbeidsforholdene blir mest mulig vellykkede.»

HELT MED fikk i 2023 tildelt Ferd-prisen og ble kåret som Årets sosiale entreprenør.

Samarbeidet med HELT MED gir innbyggerne i kommunene i Romsdal med utviklingshemming, utviklingsforstyrrelser eller lærevansker større muligheter for å komme i lønnet arbeid.

Det er spesielt viktig å jobbe for at unge i målgruppen kommer i meningsfullt arbeid.

Jobbspesialisten i NAV jobber sammen med HELT MED om å gjøre HELT MED ordningen kjent hos arbeidsgivere og målgruppen, og jobber samtidig for at arbeidsgivere oppretter passende stillinger. Jobbspesialisten følger så videre arbeidstakeren og arbeidsgiveren opp og støtter begge i arbeidsforholdet.

Vi har allerede mange gode historier der utviklingshemmede er kommet i arbeid på ordinære arbeidsplasser, pga. at vi sammen med HELT MED har klart å etablere tilbudet i vårt område. Å være i jobb, og gjennom det å bli inkludert i samfunnet, har stor betydning for et godt liv, særlig for denne gruppen av innbyggere i våre kommuner.

Samarbeidet med HELT MED gjør det i tillegg mulig å videreutvikle kompetansen i NAV om tilrettelagt oppfølging for personer i målgruppen til HELT MED i ordinært arbeidsliv. Gjennom IPS (individuell jobbstøtte) har NAV allerede god kompetanse i jobbskaping og oppfølging for personer med psykiske lidelser og/eller rusproblemer. Samarbeidet med HELT MED øker i tillegg kompetansen om oppfølging av personer med utviklingshemming, utviklingsforstyrrelser og lærevansker.

Målgrupper

Forankring

Prosjektorganisering

Prosjektmedarbeider: 1 jobbspesialist, ansatt ved NAV Molde

Styringsgruppe: NAV-lederne i kommunene i Romsdal

Samarbeidspartnere

1. Kommunene i Romsdal, ved NAV-kontorene
2. Stiftelsen HELT MED

Om HELT MED

<https://heltmed.no/om-helt-med/stiftelsen-helt-med>

«Stiftelsen HELT MED skal bidra til mangfold og inkludering ved at det opprettes arbeidsplasser for mennesker med utviklingshemming, utviklingsforstyrrelser og lærevansker. Videre skal HELT MED bidra til at målgruppen får bistand til å bli rekruttert inn i disse jobbene og får tilstrekkelig oppfølging og opplæring, slik at arbeidsforholdene blir mest mulig vellykkede.»

HELT MED fikk i 2023 tildelt Ferd-prisen og ble kåret som Årets sosiale entreprenør.

Tids-/milepælsplan

Startdato: 01.06.2023 Sluttdato: 31.05.2024 Milepælsplan vedlagt søknad: Nei

Begrunnelse for forlengelse av utviklingsfasen:

Vi er kommet godt i gang i kommunene Molde, Hustadvika og nå Vestnes. I Aukra og Rauma skal vi etablere samarbeidet med HELT MED med oppstart i høst 23. Viser nærmere til vedlagte statusrapport per 01.08.23.

Kostnad-/finansieringsplan

Mottatt offentlig støtte tidligere: Nei

Kostnadsplan

Tittel	2023	2024	2025	2026	2027	SUM
Lønn	445 000	318 000				763 000
Reiseutgifter, kurs	20 000	10 000				30 000
Sum kostnad	465 000	328 000				793 000

Finansieringsplan

Tittel	2023	2024	2025	2026	2027	SUM
*Støtte GassROR	445 000	318 000				763 000
eGENFINANSIERING	20 000	10 000				30 000
Sum finansiering	465 000	328 000				793 000

Geografi

1506-Molde, 1535-Vestnes, 1539-Rauma, 1579-Hustadvika, 1547-Aukra

Vedleggsliste

Dokumentnavn	Filstørrelse	Dato
Status Helt Med Molde og omegn pr. 01.08.23.docx	31 652	- 21.09.2023 -
Statusrapport Helt Med Molde og omegn andre halvår 2022.docx	22 016	- 21.09.2023 -

Helt Med i Molde og omegn, pr 01.08.23.

Utlyste og besatte stillinger:

I Molde kommune har det vært utlyst i alt 11 stillinger. Rekrutteringsprosessen for to av disse stillingene er ikke ferdig. I åtte av disse stillingene har det blitt gitt tilbud om praksis og/eller ordinær ansettelse til kandidat. I en av stillingene ble det ikke gjennomført 2.gangsintervju hos arbeidsgiver.

I Hustadvika kommune har det vært utlyst 1 stilling. Tilbud om praksis er gitt til aktuell kandidat. Avtale om oppstart i praksis august 2023.

Hvilke stillinger har vært utlyst?

- Servicevert, NAV Molde*
- Butikkmedarbeider, Rema 1000 Moldegård*
- Beboerkontakt, Glomstua Omsorgssenter*
- Restaurantmedarbeider, McDonalds*
- Cafemedarbeider, Jordbærpikene*
- Restorasjonsassistent, Boreal*
- Butikkmedarbeider, Rema 1000 Elnesvågen*
- Servicemedarbeider, Nordbyen skole*
- Kjøkkenassistent, Hjelset barnehage*
- Beboerkontakt, Midsund omsorgssenter*
- Miljømedarbeider, Bergmo ungdomsskole*
- Vaktmesterassistent, Scandic Alexandra Molde, søknadsfrist 14.08*

Det har i tillegg blitt gjort avtaler med 2 arbeidsgivere om å gå direkte til intervju med aktuell kandidat fremfor å lyse ut stilling. I den ene stillingen valgte kandidat tilbudet bort, i den andre stillingen ble kandidat ansatt.

Kandidater:

Til de utlyste stillingene har det vært kandidater bosatt i Molde kommune (inkludert Midsund og Nettet), Hustadvika kommune, Vestnes kommune og en kandidat fra Ålesund kommune.

Antall søkere til de ulike stillingene har ligget mellom 2 – 9 søkere.

Planlagte utlysninger, Helt Med stillinger:

I kommunene Molde, Hustadvika og Vestnes har Helt Med avtale om utlysning av stilling hos 4 arbeidsgivere.

Av de arbeidsgiverne vi hittil har hatt dialog med er det i tillegg 7 arbeidsgivere i kommunene Molde, Hustadvika og Vestnes som har gitt tilbakemelding om at de ønsker et samarbeid med Helt Med. Her er det ikke gjort endelig avtale om utlysning av stillinger.

Videre plan, felles for alle 5 kommuner:

- Gjennomføre aktiv jobbstøtte fra jobbspesialist til arbeidsgivere og arbeidstakere
- Kartleggingsamtaler og informasjonssamtaler med aktuelle kandidater i målgruppen
- Utlyse avtalte Helt Med stillinger i samarbeid med aktuelle arbeidsgivere
- Kontinuerlig fokus på jobbskaping og informasjonsdeling til arbeidsgivere
- Gjennomføre rekrutteringsprosesser
- Fortsette arbeidet med å spre informasjon om Helt Med til målgruppen
- Fortsette samarbeidet med offentlige tjenester rundt målgruppen (voksenopplæring, vekstbedrifter, alternativ opplæring, kommunale tjenester etc).
- Fortsette dialog med brukerorganisasjoner, og opprette dialog i de kommunene hvor dette ikke er etablert.

Aukra og Rauma kommune: Høst 2023, etablering av Helt Med.

- Etablere samarbeid med arbeidsgivere om utlysning av Helt Med stillinger
- Spre informasjon om Helt Med til målgruppen og støtteapparatet rundt
- Opprette samarbeid med offentlige tjenester rundt målgruppen

Jobbspesialisten sine arbeidsoppgaver

- Tett oppfølging til arbeidsgivere og kandidater både i praksisperiode (4 uker), overgang til fast ansettelse og videre i en ordinær ansettelse.
- Tett samarbeid med jobbskaper i Helt Med.
- Deltakelse sammen med jobbskaper i Helt Med ved innledende samarbeidsmøter med arbeidsgivere.
- Deltakelse i rekrutteringsprosessene sammen med jobbskaper i Helt Med
 - Deltakelse ved 1. og 2. gangs intervjuer
 - Referent under intervjuer
 - Ved behov bidra med referanseinnhenting
 - Gjennomføre 2.gangsintervjuer hos arbeidsgivere når jobbskaper ikke er til stede.
- Gjennomføre informasjonsmøter til kolleger/ansatte på aktuelle arbeidssteder
- Bidra med å spre informasjon om utlyste stillinger, blant annet gjennom NAV sine egne digitale kanaler, mail med informasjon til aktuelle og informasjon direkte til kandidater som ønsker aktuell type jobb.
- Når aktuelt, ha tett dialog og samarbeid med støtteapparat og familie rundt den enkelte kandidat.
- Være aktivt ute hos bedrifter med informasjon og brosjyrer om Helt Med.
- Være aktivt ute hos målgruppen og støtteapparatet med informasjon, brosjyrer og tilbud om kartleggings- eller individuelle informasjonssamtaler.
- Dialog med brukerorganisasjoner i området.
- Dialog med NAV-veiledere angående aktuelle kandidater, utlyste stillinger, tilbud om kartleggings- eller individuelle informasjonsmøter.
- Nettverksbygging: Tett samarbeid med jobbspesialist Helt Med NAV Ålesund. Koordinerte digitale drøftingsmøter med Helt Med jobbspesialister i region.

- Faglig påfyll gjennom blant annet deltakelse på digital og fysisk SOR-konferanse, jobbspesialistsamling, faglitteratur og digitale medier.

Statusrapport Helt Med i Molde og omegn, periode juni – 31.12.22

Antall deltakere i praksis/ordinær stilling

2 personer i ordinær stilling, faste ansettelse.

1 person i praksisperiode (4 uker).

- En person som startet i praksis desember 2022, valgte å avslutte praksisperioden. Ny kandidat får mulighet på denne stillingen i januar 2023.

Har vært utlyst til sammen 5 stillinger gjennom Helt Med, i tillegg til en rekruttering utenom utlysning. Der er konkrete avtaler om utlysning av flere stillinger i januar 2023.

Utlyste stillinger

Antall søkere til stillingene har ligget fra 2-8 søkere.

- Servicevert, NAV Molde** – Fast ansettelse
- Butikkmedarbeider, Rema 1000 Moldegård** – Fast ansettelse
- Beboerkontakt, Glomstua Omsorgssenter** – kandidat startet opp i praksis, valgte like før jul å avslutte denne. Avtale om å gi tilbud om praksisperiode til ny kandidat i januar 23.
- Restaurantmedarbeider, McDonalds** – Intervju planlagt gjennomført 07.12. Utsatt til januar 2023 på grunn av sykdom.
- Cafemedarbeider, Jordbærpike** – søknadsfrist 15. januar.

Det er i tillegg en Helt Med stilling som beboerkontakt på Midsund Sjukeheim. Kandidat er i praksisperiode på 4 uker før eventuell fast ansettelse. I denne stillingen ble det sammen med arbeidsgiver valgt å gå direkte til intervju fremfor å lyse ut, da der var en aktuell kandidat.

Det har vært uttrykt ønske fra flere av arbeidsgiverne om å ansette flere stillinger gjennom Helt Med. Avtalen er å starte opp med en stilling for å gjøre erfaringer, for deretter å lyse ut flere stillinger.

Jobbspesialisten sine arbeidsoppgaver i denne perioden

- Tett samarbeid med jobbskaper i Helt Med (drøftinger, samarbeid rundt etablering, arbeidsfordeling)
- Deltakelse sammen med jobbskaper i Helt Med ved innledende samarbeidsmøter med arbeidsgivere
- Deltakelse i rekrutteringsprosessene sammen med jobbskaper i Helt Med
 - Deltakelse ved 1. og 2. gangs intervjuer
 - Referent under intervjuer
 - Ved behov bidratt med referanseinnhenting
 - Gjennomført 2. gangs intervjuer hos arbeidsgivere hvor det har vært utsettelse fra opprinnelig avtale. Jobbskaper da ikke deltatt.
- Bidratt med å spre informasjon om utlyste stillinger, blant annet gjennom NAV sine egne digitale kanaler, mail med informasjon om ledige stillinger til aktuelle samarbeidspartnere/støtteapparat, og informasjon direkte til kandidater som ønsker aktuell type jobb.
- Tett oppfølging til arbeidsgivere og kandidater både i praksisperiode 4 uker, overgang til fast ansettelse og videre i en ordinær ansettelse.

- Når aktuelt, hatt tett dialog og samarbeid med støtteapparat og familie rundt den enkelte kandidat.
- Vært aktivt ute hos bedrifter med informasjon og brosjyrer om etablering av Helt Med i området. Tilbud om presentasjonsmøter med Helt Med.
- Vært aktivt ute hos målgruppen og støtteapparat med informasjon, brosjyrer og tilbud om kartleggings- eller individuelle informasjonssamtaler. Eksempelvis Bo og habilitering eller Voksenopplæringen.
- Dialog med brukerorganisasjoner i området (NFU og Autismeforeningen).
 - Avtale om presentasjon av Helt Med på årsmøtet til NFU Molde og omegn i februar 2023
- Dialog med NAV-veiledere angående blant annet aktuelle kandidater, utlyste stillinger, tilbud om kartlegging- eller individuelle informasjonsmøter.
- Nettverksbygging: Hospitering hos jobbspesialister tilhørende Sens/Emploi i Oslo, hospitering hos jobbspesialist ved NAV Ålesund, felles jobbspesialistsamling Helt Med, og tett samarbeid med jobbspesialist tilhørende NAV Ålesund.
- Faglig påfyll gjennom blant annet deltakelse på digital SOR-konferanse, hospiteringer, samlinger, faglitteratur og digitale medier.

Eksempler på bedrifter/bransjer vi har samarbeid eller hatt dialog med

Molde kommune - helse og omsorg, oppvekst og kultur

- Omsorgssenter/sykehjem

Dagligvarebutikker

Kafeer og bakerier

McDonalds

Scandic

Boreal

Biomarine selskap

Sportsbutikker

Hustadvika kommune

Med flere.

Vi har avtale om å ta kontakt igjen i starten av 2023 for videre dialog rundt samarbeid med flere av arbeidsgiverne.

Helt Med i Molde og omegn:

Pr. desember 2022 har det vært utlyste stillinger og ansettelser i området Molde kommune.

Hustadvika: Stilling klar for å utlyses i dagligvarebutikk, over nyttår.

Rauma: Informasjon om Helt Med og tilbud om informasjonsmøte sendt til NAV Rauma.

Vestnes: Informasjon om Helt Med ut til målgruppen er noe i gang.

Videre plan – første halvår 2023

Molde kommune: Kontinuerlig fokus på jobbskaping og informasjonsdeling.

Januar, februar og mars: Økt fokus på jobbskaping i Vestnes og Hustadvika, informasjon til målgruppen.

April, mai og juni: Økt fokus på jobbskaping og informasjon til målgruppen i Aukra og Rauma.

Saksvurdering

Søknad	2023-0072
Støtteordning	GassROR IKS - regionale støttemidler
Tittel	"Ringar i vatnet" - søknad om støtte til produksjon av manus og musikk til nyskreven musikal
Søker	Vestnes teaterlag
Gyldig til dato	-
Arkivsak	Tilsagnsnr
Status	Avventer vedtak
Saksbehandler	arnt.sommerlund.gassror (Arnt Sommerlund)
E-post	post@gassror.no Mobil 90088300

Forslag til vedtak

GassROR IKS gir tilsagn om støtte på inntil 100.000 kroner til Vestnes Teaterlag - støtte til utvikling av musikal, slik tiltaket er beskrevet i søknad.

Tilsagnet forutsetter at tiltaket fullfinansieres i tråd et totalbudsjett på 450.000 kroner, og at tiltaket er påbegynt innen to år fra tilsagnsdato.

Tilsagnet utbetales mot dokumentasjon av påløpte kostnader ved gjennomføring av prosjekt.

Vurdering

Søknaden vurderes å være et utviklingstiltak av regional nytte for alle eierkommunene i GassROR IKS, og å dermed ligge innenfor formålsparagrafen for hva GassROR IKS kan gi støtte til med tanke på:

- Tilrettelegging for næringsutvikling/samfunnsutvikling:** Tiltaket vurderes å ha ønsket effekt på samfunnsutvikling, der regionens stolte båtbyggertradisjoner bevares og formidles gjennom sang og musikk.

Administrasjonens øvrige vurdering:

Det omsøkte tiltaket gjelder **utviklingsdelen** av en musikal om regionens båtbyggertradisjoner. Målet er å "produsere ein profesjonell og nyskrevet musikal med premiere sommaren 2025, i samheng med sjøsettinga av Sjøblomsten". Dette ser vi kan ha regional verdi - og vektlegges for å kunne vurdere støtte i forhold potten for regionale midler.

GassROR IKS er en av bidragsyterne til restaureringen av Sjøblomsten, og vi har sett dette i nær sammenheng med et tettes samarbeid mellom Båtbyggarmuseet og Romsdalsmuseet. Det sistnevnte

vurderes å være god "samordna leing av interkommunale / regionale tiltak innafor selskapets sitt verkeområde."

Selv om GassROR IKS gir støtte til utviklingen av musikalen, er det **ingen selvfølge** at det også skal gis støtte til **selve oppføringen**. For det sistnevnte er vil det være avgjørende at det er en musikal som aktivt søker å henvende seg til et regionalt publikum og at det er noe mer enn bare en lokal musikal.

Det legges og vekt på at det legges opp til "et spleiselag" der det også søkes å utløse støtte fra lokalt næringsliv, bank og Møre og Romsdal fylkeskommune.

Kort beskrivelse

Vestnes teaterlag er eit amatørteaterlag som har sett opp ei lang rekke teaterstykke og musikalar. Dei fleste aktørane er frå Vestnes kommune, men nabokommunar er så og seie alltid representert, både på og utanfor scena.

Tids- og kostnadsplan

Tidsplan

Denne søknaden gjeld støtte til utarbeiding av teatermanus og komponering/arrangering av tilhøyrande musikk. Teksten i denne søknaden, inkludert tidsplan/milepælsplan (vedlagt), omfattar likevel i grove trekk resten av prosjektet fram til og med urpremiere sommaren 2025.

Vi vil kome tilbake med ny søknad til gjennomføring av framsyningane.

Som det er sagt i denne søknaden, ønskjer vi å etablere ein tradisjon med dette historiske spelet. Så "sluttdato" i denne samanheng omfattar i første omgang urpremiere og framsyningar i 2025. Men, det er altså ikkje den ønska sluttdatoen for "Ringar i vatnet".

Kostnadsplan (fra søknad)

Tittel	2023	2024	2025	2026	2027	SUM
Komponering/arrangering av musikk - 15 innslag	150 000					150 000
Utarbeiding av teatermanus, inkl songtekstar	300 000					300 000
Sum kostnad	450 000					450 000

Finansieringsplan (fra søknad)

Tittel	2023	2024	2025	2026	2027	SUM
*Støtte GassROR	100 000					100 000
Midlar frå lokalt næringsliv i Vestnes	100 000					100 000
Støtte frå Møre og Romsdal fylkeskommune	200 000					200 000
TEFT-midlar Sparebanken Møre	50 000					50 000
Sum finansiering	450 000					450 000

Godkjent kostnadsplan

Tittel	2023	2024	2025	2026	2027	SUM
Komponering/arrangering av musikk - 15 innslag	150 000					150 000
Utarbeiding av teatermanus, inkl songtekstar	300 000					300 000
Sum kostnad	450 000					450 000

Godkjent finansieringsplan

Tittel	2023	2024	2025	2026	2027	SUM
*Støtte GassROR	100 000					100 000
Midlar frå lokalt næringsliv i Vestnes	100 000					100 000
Støtte frå Møre og Romsdal fylkeskommune	200 000					200 000
TEFT-midlar Sparebanken Møre	50 000					50 000
Sum finansiering	450 000					450 000

Søknad

Søknadsnr.	2023-0072	Søknadsår	2023	Arkivsak
Støtteordning	GassROR IKS - regionale støttemidler			
	"Ringar i vatnet" - søknad om støtte til produksjon av manus og musikk til nyskreven			
Prosjektnavn	musikal			

Kort beskrivelse

Vestnes teaterlag er eit amatørteaterlag som har sett opp ei lang rekke teaterstykke og musikalar. Dei fleste aktørane er frå Vestnes kommune, men nabokommunar er så og seie alltid representert, både på og utanfor scena.

Beskrivelse

Kontaktopplysninger

Funksjon	Navn	Adresse/poststed	Mobil
Prosjekteier	Vestnes teaterlag Org.nr:993524549 elisabeth.selnes@gmail.com Antall årsverk (heltid/deltid): /	v/Elisabeth Selnes Rabben 32 6390 VESTNES	41262647
Kontakt	- -	-	-
Prosjektleder	- -	-	-

Prosjektbeskrivelse

Bakgrunn

Lars Jensen Hammeraas har hatt stor betydning for utviklinga av skipsbyggerindustrien i heile Møre og Romsdal. Han, og hans etterkommarar, fortener all den merksemd dei allereie har fått. Men framleis er det eit stort potensiale for å formidle meir om denne viktige delen av lokalhistoria vår, både for Vestnes og for heile fylket.

Vestnes teaterlag og manusforfattar/regissør Rolf Magnus Orø har hatt eit tett samarbeid gjennom fleire år. I fjor fekk Orø eit oppdrag frå Vestnes teaterlag/ Vestnes kommune om å skrive eit manus til eit vandreteaterstykke med utgangspunkt i «historier langs Postvegen». Orø hadde også regien på stykket. For å sikre at det historiefaglege var korrekt, var det tett samarbeid mellom fleire lokalhistorikarar og Orø i skriveprosessen. Framsyninga vart veldig godt motteke både av teaterpublikum, historikarar og presse. Og, det var i denne prosessen at tanken vaks fram om å lage ein større musikal for heidre, løfte fram meir kunnskap om og entusiasme rundt:

- Båtbyggaren Lars Jensen Hammeraas
- Hammeraas si «yrkesskule»
- Båtbyggertradisjonar, både før og etter at Hammeraas kom til fylket
- Livet som sjømann på 1800-talet
- Livet som grasenke
- Ringverknader for Vestnes, befolkningsvekst, næringsliv med meir
- Ringverknader for Møre og Romsdal

Båtbyggarmuseet Fartøysamlingane i Vestnes har gjort ein formidabel innsats for å sette i stand Sjøblomsten. Det er den einaste av båtane som Hammeraas bygde, som framleis eksisterer. Sommaren 2025 er plana å sjøsette Sjøblomsten. Vi ønskjer å ha urpremiere på «Ringar i vatnet» (arbeidstittel) i samanheng med sjøsettinga. Det er eit håp at «Ringar i vatnet» kan bli ein tradisjon kvart eller annakvart år.

Vi ønskjer med andre ord å løfte fram viktig lokalhistorie både for Vestnes og heile fylket vårt. Det finst sterke fagmiljø fleire stadar i fylket som sjølvsagt vil bli involvert i arbeidet med å samle inn kunnskap til arbeidet med teatermanuset.

Dei fleste aktørane vil være frå Vestnes, men som alltid, til vi invitere med oss kompetanse frå andre kommunar, både på og utanfor scena. Og, det vil bli ei god blanding av amatørar og profesjonelle personar involvert, i heile prosessen. Difor meiner vi det er naturleg å søke GASSROR om støtte, i første omgang til utarbeiding av manus og musikk, og i neste omgang til sjølve oppsettinga i 2025. Dette vil vi kome tilbake til seinare i ein ny søknad.

Effektmål

Resultatmål

Vi håper og trur at ein musikal med mål om å gje merksemd til og kunnskap om Lars Jensen Hammeraas, om båtbyggertradisjon og alle ringverknadane dette har hatt for Vestnes og fylket vårt, vil forene fleire interessegrupper/ miljø med ulik ståstad og engasjement:

- Lokalhistorie – generelt
- Lokalhistorie med fokus på båtbyggertradisjonar

- Teater
- Musikk
- Dans
- Skipsindustrien
- Turistnæringa
- Næringslivet – generelt
- Media
- Skulane i Vestnes og nabokommunar

Dialog med representantar frå desse gruppene har stadfesta at prosjektet både kan, og bør bli eit felles løft.

Dei konkrete måla med «Ringar i vatnet» er:

- Produsere ein profesjonell og nyskrevet musikal med premiere sommaren 2025, i samanheng med sjøsettinga av Sjøblomsten
- Gjennomføre 4-6 opne framsyningar, og om mogleg 2-3 dagsframsyningar til skular. Det er eit håp at skuleframsyningar kan bli eit av tilboda i Kultursekken for Vestnes og eventuelt nabokommunar.
- Lage ei familievenleg framsyning, både med tanke på innhald, form og billettprisar.
- Lage ei framsyning som både fagmiljø innan teater, musikk og lokalhistorie kan anerkjenna.
- Inspirere til andre aktivitetar før, under og etter framsyningane som kan forsterke engasjementet rundt teater, musikk, båtbyggjartradisjonar og lokalhistorie generelt.
- Lage «formidlingspakkar» til skulane, der elevar kan jobbe praktisk med lokalhistoriske tema. Dette kan gjerne skje i regi av Kulturlauget.
- Det er eit mål at framsyninga, og tiltaka rundt, kan bli ein tradisjon anten årleg eller annakvart år.
- Etablere samarbeidsforum på tvers av interessegruppene nemnt ovanfor, som kan være til nytte i prosjektet «Ringar i vatnet», men og i andre samanheng.

Måleindikatorer

Aktiviteter

Følgjande aktivitetar planlagt:

Søke om økonomisk støtte frå:

- Møre og Romsdal fylkeskommune
- Vestnes kommune

- GASSROR
- Næringslivet i Vestnes
- Sparebanken Møre
- Andre

Innsamling og systematisering av kunnskap

Forfatter Rolf Magnus Orø, vil etablere kontakt med fagmiljø med lokalhistorisk kompetanse, og samle inn eit solid faktagrunnlag før skriving av teatermanuset tar til for fullt. Fleire miljø og enkeltpersonar er allereie involvert, og har respondert særst positivt, mellom anna:

- Båtbyggarmuseet Fartøysamlingane i Vestnes
- Vestnes sogelag
- Lokalhistorikar Per Bjørn Ellingseter (nær samarbeidspartnar i samanheng med Postveg-teateret)

Andre fagmiljø vil snarast bli kontakta, mellom anna:

- Romsdalsmuseet , Nordmøre museum og Sunnmøre museum, med sine respektive avdelingar med spesialkompetanse innan båtbyggerhistorie.
- Hardanger museum (Hammeraas vaks opp i Hardanger og fekk opplæring der)

Styringsgruppe og ressursgruppe

Styret i Vestnes teaterlag skal være styringsgruppe for prosjektet. I tillegg vil det bli etablert ei ressursgruppe. Gruppa kan ha varierende funksjonar i ulike fasar av arbeidet, og kan invitere inn personar med ulik spesialkompetanse. Faste medlemmar av ressursgruppa skal representere:

- Styret i teaterlaget
- Forfatter Rolf Magnus Orø
- Båtbyggarmuseet
- Vestnes sogelag
- Vestnes Næringsforum
- Skulane i Vestnes

Manusarbeidet

- Hovudideane til manus er allereie klart, men innhenting av historiske fakta bør, og vil kome til å påverke hovudhistoria og ikkje minst kva sidehistorier som kan bli innarbeidd i forteljinga.
- Det vil være ei kontinuerleg faktasjekking i arbeidet med manus.

- Hausten 2024 vil enkeltscenar og karakterar bli testa ut av utvalde skodespelarar saman med forfattar.
- Første utkast av komplett manus, skal være klart 1.januar 2025.

Komponistar / arrangørar startar arbeidet

- Plana er å bruke ulike musikkjangrar i musikalen, tett kopla til kvar enkelt scene. Det betyr til dømes at i opningsscena, frå arbeidet med å bygge ein båt, blir det ein shanty-inspirert arbeidssong kombinert med «Stomp»-inspirerte rytmar. I ei skipsforlis-scene, kan tung rock være aktuelt. Andre scenar vil bli løfta fram av folkemusikk, ein sart bårsull osv.
- Manusforfattar styrer kva type musikk som brukast i scenane.
- Det vil bli etablert eit lite utval av komponistar/arrangørar som vil ha ansvar for ulike delar av musikken. Dei vil ha tett dialog for å koordinere ideane, saman med manusforfattar. Kven komponistane/arrangørane skal være, vil bli avgjort så snart manusarbeidet er modent for å ta desse avgjersla, seinast i løpet av mai 2024.
- Komponistar/arrangørar frå Møre og Romsdal, vil bli prioriterte. Enkelte Møremusikarar kan være aktuelle – både til komponering, arrangering, innstudering og musikarar under framsyningane. Søknad om dette vil bli sendt seinare.

Casting av skodespelarar og musikarar

- Manus avgjer kva eigenskapar skodespelarane/songarane må ha for å fylle oppgåvene. Dei fleste rollane vil bli spelt av aktørar frå Vestnes teaterlag, i tett samarbeid med andre lokale aktørar som til dømes Shantykoret.
- Det vil og bli invitert med profesjonelle skodespelarar og/eller songarar. Kor mange, og kven, vil bli tatt stilling til sommaren 2024.
- Samansetnad av orkesteret, vil bli avgjort tidleg sommaren 2024.
- I tillegg til eit basisorkester på 5-6 musikarar, vil vi invitere med lokale grupper, til dømes Spelemannslaget Dâm og Drag.

Prøveperiode for sceneaktørar og musikarar

- Hausten 2024 vil forfattar/regissør og skodespelarar teste ut og justere enkeltscenar og karakterar.
- Januar 2025 vil jamlege lese- og regiprøver starte opp, med komplett manus.
- Mars 2025 skal andre utkast av manus, inkludert komplette songtekstar og songarrangementa være klare og musikkøvingane intensiverast.
- Premieredato er noko avhengig av endeleg plan for sjøsetting av Sjøblomsten. Vi håpar det kan skje i juni 2025.
- Ein lokal muskar har ansvaret for innstudering av songane

- Første øving med meir eller mindre komplett orkester er planlagt i april/mai 2025.

«Historia vår – sett med unge auge»

- Det er eit mål at barn og ungdom skal få lære meir om si lokalthistorie gjennom prosjektet. «Historia vår – sett med unge auge»
- Ideen er at elevane får presentert reelle historier frå tidsperioden rundt 1850 til 1890. Elevane vel sjølv av historiene og lagar eigne presentasjonar der dei sjølv avgjer korleis dei vil formilde den: som radioteater, video, noveller, teater, dans, osb
- Lærarar frå grunnskulen, kulturskulen og/eller Kulturlauget, hjelper elevane med deira prosjekt. Det kan gjerast gjennom ulike verkstader og/eller i form av direkte hjelp til kvar enkelt person eller gruppe.
- Resultata kan bli ei stort arrangement utstilling / framsyning med teater, dans, video ol, gjere i samanheng med sjøsetting av Sjøblomsten / premiere av «Ringar i vatnet».

Målgrupper

Forankring

Prosjektorganisering

Styringsgruppe

Styret i Vestnes teaterlag vil være styringsgruppe for framdrifta og gjennomføring av sjølve musikalen.

Det inneber mellom anna å søke om økonomisk støtte, casting av komponistar/arrangørar, musikarar skodespelarar mm

Styringsgruppa vil være representert i og kalle inn til møter i ressursgruppa for det utvida prosjektet.

Ressursgruppe

Denne gruppa skal ha ein koordinerande og rådgjevande rolle. Gruppa kan ha varierende funksjonar i ulike fasar av prosjektet, og bør være fleksibel med tanke på samansetnad.

Utvikling av manus og musikk

Forfattar Rolf Magnus Orø vil ha ansvaret for å samle inn lokalthistorisk materiale, skrive manus og sette rammene for dei musikalske innslaga.

Styringsgruppa vil, i samarbeid med Orø, sette saman teamet som skal komponere/arrangere musikken til musikalen. Så snart teamet med komponistar/arrangørar har kome i gang med arbeidet, vil teamet og styringsgruppa velje ut kva type musikarar orkesteret skal bestå av. Dette vil sette naudsynte rammer for dei som skal skrive/arrangere musikken.

«Vår historie – sett med unge auge»

Teaterlaget og Orø, vil gjerne bidra med innspel og idear. Framdrifta av dette prosjektet er heilt avhengig av at skulane, kulturskulen og eventuelt kulturlauget finn dette av interesse og er pådrivarar.

Samarbeidspartnere

Aktuelle samarbeidspartnarar

Nokon samarbeidspartnarar har allereie stadfesta at dei meir enn gjerne vil delta. Andre vil kome til etterkvart som prosessen held fram.

Dei som allereie er stadfesta er:

- Vestnes teaterlag (hovudansvarleg)
- Shantykoret på Vestnes
- Båtbyggarmuseet i Vestnes
- Vestnes sogelag
- Vestnes kommune, ved kulturetaten
- Vestnes Næringsforum

Aktuelle samarbeidspartnarar

Andre aktuelle samarbeidspartnarar vil bli kopla til prosjektet så snart det er klart om «Ringar i vatnet» kan bli ein realitet. Fleire har allereie tatt kontakt, og meldt at dei gjerne vil bli involvert. Dømer på aktuelle samarbeidspartnarar er mellom anna:

- Næringslivet i Vestnes
- Media
- Fleire musikkmiljø
- Dansar / grupper
- Produsentar av digitale media
- Med fleire

Tids-/milepælsplan

Startdato: 01.10.2023 Sluttdato: 31.07.2025 Milepælsplan vedlagt søknad: Nei

Denne søknaden gjeld støtte til utarbeiding av teatermanus og komponering/arrangering av tilhøyrande musikk. Teksten i denne søknaden, inkludert tidsplan/milepælsplan (vedlagt), omfattar likevel i grove trekk resten av prosjektet fram til og med urpremiere sommaren 2025.

Vi vil kome tilbake med ny søknad til gjennomføring av framsyningane.

Som det er sagt i denne søknaden, ønskjer vi å etablere ein tradisjon med dette historiske spelet. Så "sluttdato" i denne samanheng omfattar i første omgang urpremiere og framsyningar i 2025. Men, det er altså ikkje den ønska sluttdatoen for "Ringar i vatnet".

Kostnad-/finansieringsplan

Mottatt offentlig støtte tidligere:Nei

Kostnadsplan

Tittel	2023	2024	2025	2026	2027	SUM
Komponering/arrangering av musikk - 15 innslag	150 000					150 000
Utarbeiding av teatermanus, inkl songtekstar	300 000					300 000
Sum kostnad	450 000					450 000

Finansieringsplan

Tittel	2023	2024	2025	2026	2027	SUM
*Støtte GassROR	100 000					100 000
Midlar frå lokalt næringsliv i Vestnes	100 000					100 000
Støtte frå Møre og Romsdal fylkeskommune	200 000					200 000
TEFT-midlar Sparebanken Møre	50 000					50 000
Sum finansiering	450 000					450 000

Geografi

1535-Vestnes

Vedleggsliste

Dokumentnavn	Filstørrelse	Dato
Bygdebladet og Vestnesavisa - etter møte med næringslivet i Vestnes 28.september 2023 - nettavisa.docx.pdf	2 476 119	- 01.10.2023 -
Lektorbladet om Ungt Blikk.pdf	435 272	- 01.10.2023 -
Media om Vestnes teaterlag - tidlegare oppsettingar.pdf	17 494 821	- 01.10.2023 -
Ringar i vatnet - Tidsplan - Milepælar - ajour september 2023.pdf	606 692	- 01.10.2023 -

ERNA MED RÅD TIL VESTNES

SIDE 6

ALLE FØRSTE- KLASSINGANE VÅRE

SIDE 22-23

Klart som eit egg

Kanskje har du lagt merke til egg-oppdrettsegget som har dukka opp i fjorden ved Gjermundnes. Dette er berre ein tiandedel så stort, som dei to det er søkt om å få plassere i Romsdalsfjorden seinare. – Lukka system er framtida, seier Roger Hofseth. Ved hjelp av egg-teknologien skal dei stoppe lakselus, rømminngar og utslepp av sedimentært avfall.

SIDE 4-5

Vestnes Bilverksted
En del av LaviknesGruppen

Autorisert bilverksted - EU-kontroller

Mekonomen Tlf. 711 88960
Bilverksted www.vestnesbilverksted.no

Vestnes dekk og felger

SUPER DAEK

71 18 28 69

VIK ELEKTRO

Trohaugen, NO-6393 Tomrefjord, T: (+47)71 18 81 00
post@vikelektro.no, www.vikelektro.no

Trenger du elektriker?

Kontakt oss!

Service - Erfaring - Sikkerhet

Automasjon - Sikkerhet - Tele - Data
Industri - Forretningsbygg

VANDRANDE SUKSESS

SIDE 16-17

Populært vandre- teater langs postvegen

ONSDAG 7. SEPTEMBER 2022

Vestnesavisa

17

GAMLEBRUBAKKEN: Vandrane på veg frå kyrkja ned til Gamlebrua.

andra gjennom sentrum, her ved brygga.

Laurdag var det endeleg klart for det etterlengta vandreteateret til Vestnes teaterlag.

Teaterlaget hadde med seg songarane Hallvar Djupvik og Stephanie Lippert på laget. Historier langs den Trondhjemske postvei vart framvist to gongar, Vestnesavisa var til stades ved den fyrste framsyninga.

Vêrforholda kunne ikkje vere betre, kyrkjeplassen var full av publikummarar som verkeleg såg ut til å kose seg.

BYGD BÅT UTAN SKULEGANG

Så byrja vandringa – teaterlaget fekk med seg tilskodarane ned til gamlebrua i sentrum.

Her snakka mellom anna Tormod Lien i rolla som Knut Olsen om den store båten som han var med på å byggje.

Ibsen ville vite om Olsen lagde både båt og bru.

–Ja, og det utan ein einaste dag på skulen, svarar Olsen.

Etter dette gjekk turen bort for å sjå på Sjøblomsten før sokneprest Otto Theodor Krohg venta ved fastskulen saman med fleire andre karar.

Soknepresten snakka om skulen deira og kva framtida ville bringe til fastskulen. Vidare nemnte

han at kvinner ifylgje den nye grunnskulelova også kunne vere hjelpelærarar. Dette var det ikkje alle som likte.

– Det er så gale, meinte fiskaren Jacob til latter frå publikum.

VIL BLI SJUKEPLEIAR

Jacob frå Vike yppa på seg den eine og den andre ved skulen og var vist ein liten kranglefant. Han vart spelt av Einar Baltzersen medan Torgeir M. Utgård spelte soknepresten.

Ei ung jente (Gerda) ville bli sjukepleiar, akkurat som Florence Nightingale. Jacob viste rett nok ikkje kven dette var. Soknepresten fortalte han at Nightingale var ein engelsk sjukepleiar og Gerda som les mykje aviser snakka litt meir om henne.

Det var ingen tvil om at vandreteateret gjennom sentrum av Vestnes falt i smak for dei som tok turen.

AV KNUT ANDRÉ HAAHJEM

**FOR FLEIRE BILDE OG VIDEOKLIPP,
SJÅ WWW.VESTNESAVISA.NO**

Stor suksess med vandreteater på Vestnes:

Sprengte publikumsgrensa med det doble

Ramma omkring kunne ikkje bli betre då Vestnes teaterlag sette opp vandreteater med historier frå Den Trondhjemske postveg i 1862.

BB - EDMUND MELKILD

Det var ikkje berre sola som stråla under den to timar lange førestillinga. Også skodespelarane gli- tra, og såg ut til å storkose seg undervegs.

Det smitta tydelegvis over på publikum, som fekk ei oppleve ei utradisjonell og særdeles frodig førestilling med levande karakterar.

Utan skulegang

Publikum fekk mellom andre møte synske Olga (Elisabeth Selnes), Henrik Ibsen (Jørn Inge Frostad), østersfiskar og båt-, bru og vorrbygger Knut (Tormod Lien) som var stolt av å ikkje ha gått skule, kona hans, slagferdige Amalie (Janne Iren Holseter), søstera Jørgine (Ingrid Skjægstad) og sokneprest Otto Theodor Krogh (Tor- geir Utgård).

Kverulant

Andre karakterar var lærarfrue Hanna Skjægstad (Marit-Ellen Lund Salthammer), postbonden Terje (Roar Mehl), skyssbonden Anton (Odd Jarle Talberg) og den erkekonservativ kverulanten Jakob (Einar Baltzersen). Sistnemnte køyrde seg fast i diskusjonar med oppvakte og framsynte kvinner, mellom andre

Henrik Ibsen saman med bygdefolket ved den gamle skyssstasjonen. Frå venstre Roar Mehl (delvis skjult), Ulrikke, (Siv Elin Sæther) Knut Olav Skrove, Jørgine (Ingrid Skjægstad), lærarfrue Hanna Skjægstad (Marit-Ellen Lund Salthammer), østersfiskar Knut (Tormod Lien), Olga (Elisabeth Selnes), Amalie (Janne Iren Holseter) og Henrik Ibsen (Jørn Inge Frostad). Barna er frå venstre Sigrid Wilhelmine Skjægstad Neraas, Andrea Konstane Roald, Edal Indrefjord Venås og Ada Charlotte Neraas.

Ulrikke Nora Oppigarden (Siv Elin Sæther).

Og det var flott songduett med Peder Skjægstad (Hallvar Djupvik) og oppdikta Agnes Lindin (Stephanie Lippert)

Dei song «Deilig er jorden» og «Jeg råde vil alle», folketone frå Innfjorden. Dei vart akkompagnert av Knut Olav Skrove på trekkspel, og han gjekk også naturleg inn som ein del av karakterane frå 1860-talet.

Kyrkje og bruer

Publikum fekk følgje Henrik Ibsen sitt møte med både bygdeoriginalar og prest, og synske Olga som både kunne sjå kva Ibsen kom til å skrive om, og til og med skimta ho «mobilteflonen» langt inni framtida. Ho såg også at det det ville bli bygd ny kyrkje, og enda to bruer til over straumen, den nye (gamlebrua) ikkje var brei nok. Akkurat det hadde brubygger Knut lita tru på.

Kvinnekamp

Frå kyrkja gjekk teateret over gamlebrua, gjennom «Knipa», passerte «Søblomsten» og enda oppe ved fastskulen (Frivillig-sentralen). Der kom det til verbal konfrontasjon mellom oppvakte kvinner og trauste post- og skyssbønder og kverulantar. Kvinnekampen for likestilling starta tidleg på Vestnes, og kvifor kunne ikkje kvinner bli postbønder?

Kjemperespans

Janne Iren Holseter i Vestnes teaterlag seier publikumsoppslutninga og responsen var over all forventning.

- Vi hadde sett ei grense på 50 på kvar av dei to førestillingane. Men det kom meir enn vi trudde og håpte på, og eg reknar med det var om lag 90 på kvar førestilling. Vi er strålende fornøgd med gjennomføringa, seier Holseter.

Musikal?

Ho seier vidare at det det hadde vore kjekt å gjere opp igjen eit liknande prosjekt seinare ein gong, men at dei ikkje har konkrete planer om det akkurat no.

- Men dette er det rom for å utvikle vidare. Det er mange spennande historier å lage teater på. Og kanskje vi kan komme tilbake med ei scene- eller musikaloppsetning ved eit seinare høve, sa Holseter.

- Jauvisst er brua brei nok, hevdar brubygger Knut.

Vandreteater med skodespelarar og publikum gjennom «Knipa».

KULTUR

Strålande av Vestnes Teaterlag

Suksess for
"Spelemann på taket"

Tevye saman med kone og fem døtre: Frå venstre Janne Iren Holseter, Julie Kristin Tennøy Kjelsvik, Cecilie Stokkeland, Elisabeth Selnes, Torgeir Utgård, Ingrid Skjogstad og Marit-Ellen Lund Salthammer.

Fangstmann-ei forteljing frå ishavet

Bokpresentasjon og foredrag på Ishavsmuseet onsdag 23. november. Johannes Bjarne Alme er ute med ny bok. Denne gongen er det historie og spenning i romanform til glede for nye lesarar av ishavslitteratur.

Johannes Alme har synt oss for at han kan skrive bøker. Denne gongen gjer han lukke med ein ishavsroman. Johannes tek oss med om bord i selfangstskuta «Fangstmann» til Vesterisen på slutten av 1990-talet. Sigmund er skipper og reiar. Trass han har nådd pensjonsalderen, har han investert i ny skute. Det vert ein tur utanom det vanlege, med stor dramatik og spenning, men også rom for dei gode historiene.

Dramatisk roman

Fangstmann er langt meir enn ei forteljing, det er ein dramatisk og historisk roman frå ishavet. Skriveglede, stor kunnskap om emnet ishavet, gode skildringar

av ulike hendingar, utfordringar og menneskelege dilemmaer gjer boka både spanande og interessant. Lesaren identifiserer seg raskt med mannskapet, og vert glade i fangstmennene. Boka vender seg mot eit langt breiare publikum enn berre den tradisjonelle lesaren av ishavslitteratur. Her får lesaren 218 sider svært god underhaldning i lettlest og spanande romanform.

Debuterer

Johannes Bjarne Alme bur på Brandal og er utdanna ingeniør. Han har vore med «Polarstar» på selfangst og i turistfart på Svalbard. Emna polar, selfangst, Svalbard og historie er hans store lidenskap og hobby. Han har tidlegare gjeve ut faktabøkene «Min sommar på Svalbard» og «Ishavsfolk si erfaring». I tillegg har han forfatta mange artiklar om ishavet, fangst og fiske i ulike bøker, tidsskrift og aviser. Johannes debuterer med boka Fangstmann som romanforfattar.

Frå idé til ferdig produkt

Onsdag kveld presenterer Johannes boka si, som kjem på eige forlag, på Ishavsmuseet med

foredraget: «Fangstmann, ei forteljing frå ishavet». Her får vi høyre meir om bakgrunnen for boka, frå idé til ferdig produkt.

Ishavsmuseet serverer den dagen brennsnø, eller stormsnø som det heiter på ishavet, i forkant av foredraget. Utstillingane på museet er også opne for publikum fram til bokpresentasjonen.

Etter presentasjonen signerer og sel forfattaren boka.

Forfattar Johannes Bjarne Alme har skrive boka "Fangstmann - Ei forteljing frå ishavet"

Vestnes Teaterlag kan sjå tilbake på fire dagar med stor suksess for musikalen "Spelemann på taket". Mellom 600 og 700 har fått med seg forestillingane på Idahall.

BB - EDMUND MELKILD

"Spelemann på taket" er ei svært ambisiøs oppgåve for eit amatørteaterlag. Men Vestnes Teaterlag satsa, gjennomførte med 20 i stil og landa med perfekt nedslag. Betre kan det ikkje gjerast. Det handla om den jødiske mjølkmannen Tevye og familien hans i landsbyen Anatevka i dagens Ukraina på byrjinga av 1900-talet. Han har fem døtrer som skal giftast bort. Tevye strevar med å følgje gamle tradisjonar, samtidig som døtrene ønsker å gjere eigne val.

Truverdig og morosamt

Humor og mismot går hand i hand gjennom historia. Skodespelarane gjer fantastisk innsats gjennom to og ein halv time. Dei brukar lokal dialekt som både gjer det heile endå meir troverdig og morosamt. Oppsetninga er godt tilpassa eit lokalt publikum. Bandet med Knut Olav Skrove i spissen bind det heile saman på ein flott måte. Og sjølvsgagt "spelemannen på taket" sjølv, Gaute Skrove med, med eminent fiolinspel.

Aktuell historie

- Ingen kan seie at Vestnes ikkje har eit levande kulturliv som vågar å satsa. Og historia er like aktuell i dag som for over hundre år sidan, sa varaordførar Randi Begundhaugen som etter forestil-

Tevye i samtale med Gud. Spelemann Gaute Skrove i bakgrunnen.

linga overrekte blomster til Torgeir Utgård, hovudrolleinnehavar og leiar i teaterlaget.

Utgård er for så vidt fornøgd med publikumsopplutninga.

- Men vi hadde nok trengt litt fleire for å gå i balanse, seier Utgård som likevel kan trøste seg med at publikum forlet salen fulle av kulturelt overskot.

Stolt instruktør

Instruktør Rolf Mange Oro var spent både før premieren og undervegs. Men det var heller ikkje vanskeleg å sjå at han storkosa seg etter kvart som skodespelarane leverte på scena.

- Eg er utruleg stolt, og det har vore flotte folk å jobbe saman med. Musikalen er i utgangspunktet ei for stor oppgåve for eit lokalt amatørteaterlag, og undervegs har eg lurt på om vi får det til. Men det har vore klasse over prestasjonane, både av rutinerte og nye aktørar, slår Oro fast.

Parmakaren Yente (May Kristin Stunde, th) var viktig når familien skulle gifte vekk døtrene. Her med gode råd til mor Golde (Janne Iren Holseter)

Dans og glede.

- Gratulerer med flott forestilling! Svein Harneshaug (th) som representant for eit strålende fornøgd publikum, saman med Einar Baltzeresen (tv) (slaktar Lazar Wolf) og Tormod Lien (student Perchik).

- Det er tredje gongen og er med Vestnes Teaterlag i ei stor oppsetning. Og like moro og slitsomt kvar gong. Og eg seier til meg sjølv at no er det siste gongen! Men hadde eg ikkje blitt spurd, hadde eg blitt sur, ler Lien.

Stående applaus.

Fellesorkesteret i Vestnes på nytt!

Kjell Arne Nakken reiste den gode idé i Bygdebladet nyleg om å gå vidare med gjenreising av Fellesorkesteret i Vestnes.

BB - KJELL OPSAL

Han skreiv også i Vestnes Sogelag sitt årsskrift i 1999 om korleis orkesteret fungerte frå slutten av 1940-talet til først på 1960-talet. Det er imponerende kvad ei fekk til. Dei fleste musikarane var heimehøyrande i Vestnes og Tresfjord, men fleire kom frå Molde og Åndalsnes. Konsertmeister var Jens Synnes frå Ørskog medan Henry Vike dirigerte.

Etter at det blei gjennomført ein symfonisk prosjektkonsert på Vestnes i haust, fører Kjell Arne tanken vidare om fleire slike opplegg.

Det vil vere glimrande å bygge opp att eit slik orkester. Tilgang på musikarar burde vere mulig. Med dagens kommunikasjonar kan dei lett kome frå fleire stadar både i Romsdal og på Sunnmøre.

Kjell Arne Nakken er ein entusiastisk spelemann som dyrkar både klassisk og slåttemusikken.

Fellesorkesteret og eit samansett kor fotografert under ein konsert i Vestnes kyrkje. Henry Vike er dirigent og konsertmeister er Jens Synnes, fremst til venstre i bildet. (Foto Lars Pedersen – publisert i årsskriftet til Vestnes sogelag 1999)

No er han blitt pensjonist og flytta tilbake til Fiksdal etter mange års pedagogisk teneste fleire stadar i landet.

Ved å samle alle gode krefter kan "Fellesorkesteret for Vestnes og Tresfjord" få ein ny vår! (Til innlegget i Bygdebladet

16. november blei det brukt feil foto, d.v.s. frå konserten med Roger Lid & co. I staden har vi i dag henta fram bilde av kor og

orkester fotografert av Lars Pedersen. Han hadde fotoforretning og dreiv i mange år som fotograf med base på Helland).

Humor
og høgde-
punkt

Jørn Hoel på Kulturveka i Skodje - Midten

bygdebladet

Nr. 81 40. argang Onsdag 2. november 2011 Laussal kr. 20,00

SKAL DU SELGE BOLIG?

"Godt gjort
er bedre enn
gaut sagt."

Kontakt Boligspesialisten Notar i dag!
tlf 71 40 00 00 notar

Anundsen ueinig med Bygdebladet:

- Venstre røysta som avtalt om formannskapet

Side
20

Venstregruppa i Vestnes kommunestyre under konstitueringsmøtet sist torsdag.

Strålande Bør på Idahall

BIRKOBINGER
71
nord

RACINGKVELD
HOS SPORT1 TOMRA
TORS DAG 3. NOVEMBER KL. 18-21

Gode tilbud!

**Møte eller
selskap?**

Ring oss for tilbud!
Sissel Bjermeland Opsal
Tlf 926 54 559

sustra
CAFÉ

CONTAINERE

TIL LEIE
5-30 m³

J.O.MOEN

Lund & Sylte AS
71 22 32 50/464 204 77
www.jo.moen.no

Austnes
EU
KONTROLL
AV BILEN

ØRSKOG
BILSENTER AS
Haukås Næringspark 6240 Ørskog
Tlf. 70 27 10 70 Mob. 99 55 11 05

Med raske og effektive sceneskifte blir publikum tekne med inn i ei handling heilt utan dødpunkt. Sindre Tomren gjer ein glitrande prestasjon som Bør Børson jr, både som songar og skodespelar. I rolla som Josefina Torsøien viser Maiken Nakken ikkje berre sitt store songtalent, men også at ho med stor innleving beherskar skodespelarformatet.

Side 12

Maiken Nakken viser både song- og skodespelartalent i rolla som Josefine Torsøien. Fleire av songane frå musikalen *Bør Børson jr.* er blitt klassikarar i den norske populærmusikken.

-Dampskipet "Salsa" e torpedert! I e blitt lurt!
Bør Børson er fortvilt over å ha hamna i klørne på slueaksjespekulantar.

Sjølvsagt om 'n Bør og lensmann O.G. Hansen (Trond Kjersem) viser kvarandre gjensidig respekt, er det likevel godt med litt ryggdekning frå 'n Gammel-Bør. (Einar Baltzersen).

Tomrefjord Songlag og Vestnes Teaterlag med:

Strålande opplagt Bør Børson jr. på

Tomrefjord Songlag og Vestnes Teaterlag si oppsetting av Johan Falkbergets *Bør Børson jr.* er ein suksess. Det kan vi slå fast etter at songarar og skodespelarar har fått ståande applaus frå eit begeistra publikum etter dei to første forestillingane.

BB • EDMUND MELKILD

Med humor, varme, glitrande song- og skodespelarprestasjonar og stort engasjement sørger dei medverkande på scena for at publikum får full valuta for inngangspengane. I tillegg sørger eit svært kompetent sjuannars orkester under leiing av Knut Olav Skrove sørja for akkompagnement av høgt nivå.

Å sette opp *Bør Børson jr.* på teaterscena er eit stort og omfattande prosjekt, og det er imponerende kva kulturlivet i Vestnes er i stand til å få til når det verkeleg blir mobilisert.

Utan dødpunkt

Med raske og effektive scene-skifte blir publikum tekne med inn i ei handling heilt utan dødpunkt. Sindre Tomren gjer ein glitrande prestasjon som *Bør Børson jr.*, både som songar og skodespelar.

I rolla som Josefine Torsøien viser Maiken Nakken ikkje berre sitt store songtalent, men også at ho med stor innleving beherskar skodespelarformatet.

Resten av skodespelarane fyller også rollene sine på ein overbevisande måte, og spesielt legg vi merke til Tormod Lien som med stort engasjement og ein god dose

humor gir nauda og fattigdommen eit ansikt i rolla som Ola Elveplassen.

Lokal vri

Dei aller fleste har vel fått med seg filmatiseringa av *Bør Børson jr.* frå 1974, med den godtruede handelsmannen frå den oppdikta tronderbygda Olderdalen. Vi ser

Alt ender sjølvsagt godt, og 'n Bør og ho Josefine får kvarandre til slutt. Det som her står brud for Nils Tollvold jr. (Martin F. Ellingseter).

Idahall

*Ska man slå se opp
haindelmannj...
Bor Borsen jr. må
kjempe ein hard
både mot jantelov og
"bygdedyr" når han
opnar landhandel i
heimbygda.*

klare likskapstrekk med filmen, men i oppsetjinga på Idahall er det gjort ein vellukka vri med handlinga lagt til Vestnes Herad, og med bruk av lokale namn. Både Helland Bakeri, Vestnesavisa og Vestnes Sparebank blir ein del av historia, og jernbane og tog er skifta ut med "dampen". Handlinga blir formidla på vest-

nesdialekt, men med innslag av "trondhjæmsk" når Bor tek på seg rolla som storkar. Vi er imponert over alle dei medverkande og korleis dei gir karakterane si eiga og personlege tolking.

Mykje jobb

Aud Ellingsæter, leiari i Tomrefjord Songlag, er svært fornøgd med dei to første forestillingane - Det har vore mykje tøff jobb sidan vi starta øvingane i midten av august. Dei siste 14 dagane har vi øva kvar dag, og eg er imponert over hovudrolleinnehavarane og den store mengda replikkar

Her også Laura Isaksen (Kathrin Tennøy)

Det går til tider hardt for seg undervegs. Ole Elveplassen skal ta'n Bor medan kona Olga Elveplassen ser på, og Nils Tollvold jr. gir storbonden Torsoien og kona ei grundig overhaling.

Besøk frå Falkbergetmuseet

Ekteparet Åse Berg og Jon Ryen som driftar Falkbergetmuseet på Ratvolden ved Røros var imponert over oppsetjinga til Vestnes Teaterlag og Tomrefjord Songlag.

Til stades på forestillinga søndag var også ekteparet Åse Berg og Jon Ryen som jobbar med omvisningar og kulturformidling ved Falkbergetmuseet på Ratvolden to mil nord for Røros. Johan Falkberget var også "filleonkel" til Jon Ryens far.

- Forestillinga her var fantastisk, og det var veldig moro at det var gjort ein vri med romsdalsdialekt. At det i tillegg er brukt lokale namn, og til dømes tog var bytta ut med båt, gav oppsetjinga ein ny og eigen identitet. I tillegg har arrangørane teke med ein del bakgrunnsstoff om boka og figuren Bor Borsen i programmet, og stykket er på mange måtar like aktuelt i dag, seier Jon Ryen og Åse Berg. Åse Berg er frå Molde og ekteparet vart tidlegare i år tildelt Det Kongeleg Norske Vitenskapsselskaps minnemedalje i gull for sitt kulturengasjement.

Eit begeistra publikum hadde berre godord å komme med i pausen.

- Dette er skikkeleg moro. Både skodespelarar og songarar imponerar, og vi har ikkje opplevd eit einaste kjedeleg augneblink, seier frå venstre Svein Ove Blo, Erlend Sellereite og Arnstein Selnes.

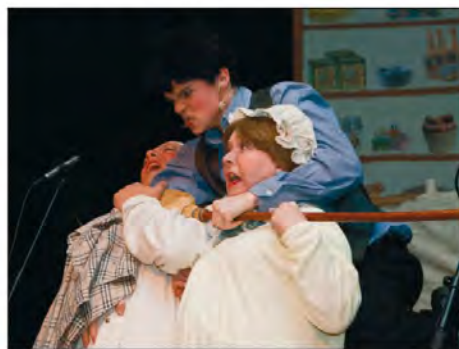
som måtte lærast. Samarbeidet mellom teaterlaget og songlaget har vore heilt nødvendig med ei stor oppsetjing som dette, og vi har lært mykje av kvarandre undervegs. Til instruksjon og regi har vi fått god og verdifull hjelp av Rolf Magnus Oro frå Teatret Vårt i Molde. Og så må vi ikkje gløyme Randi Bergundhaugen, leiari i Vestnes Teaterlag som i

tillegg til å vere produksjonsleiari har vore ansvarleg/medansvarleg for kostymmer, rekvisita, program, sminke og elles hatt oversikt med alt frå a til å undervegs, seier Aud Ellingsæter.

Fleire sjansar

Skal vi tru publikumsreaksjonane har oppsetjinga så lang vore ein suksess. For dei som ikkje har

kjøpt billett, er det enno tre sjansar att. Den første kjem alt i kveld, onsdag, og dei to siste er førstkommande fredag og laurdag. Med inngangsbilletten følger to og ein halv time fullt av moro og forviklingar, humor og dramatik, samt mykje flott sang og musikk.

«Søblomsten» og Lars Hammerås skal bli storstilt musikal

Med stort engasjement orienterte Rolf Magnus Orø om musikalplanane. Foto: Edmund Melkild

- I historia om Lars Hammerås og «Søblomsten» ligg det materiale til ein fantastisk musikal, sa ein engasjert teaterinstruktør Rolf Magnus Orø då han møtte næringslivet i Vestnes torsdag kveld.

Publisert: 29.09.2023 kl 12:20 Sist oppdatert: 29.09.2023 kl 15:09

Orø er meir enn klar til å sette i gang med å skrive ein musikal om Lars Hammerås og båtbyggerhistoria på Vestnes. Musikalen har alt fått namn, «Ringar i vatnet».

- Eg er fascinert over historia, og kva han skapte her på Vestnes. Eg viste lite om Hammerås frå før, bortsett frå at det handla om båt. Men eg fann etter kvart ut at her er så mykje spennande å lage teater på, seier Orø.

Ringverknader

Tanken er å gje ei «teatralsk» tilnærming til ulike tema omkring Lars Hammerås og båtbyggertradisjonen i Vestnes.

- Som for eksempel «yrkesskulen» som Hammerås i praksis etablerte. Vidare om ringverknader både i Vestnes og fylket omkring næringsliv og det sosiale, og om livet som sjømenn og grasenker på 1800-talet, sa Orø.

Hastverk

Planen er urpremiere samtidig med sjøsettinga av «Søblomsten» sommaren 2025. Det betyr at det hastar med å skaffe pengar.

- Skal vi få det til, må vi starte no. Altså i kveld. Fristen for å søke om pengar til å skrive manus er 1. oktober, kommande søndag. Men det nyttar ikkje å søke om offentleg støtte om vi ikkje i tillegg kan stille med eigenkapital, sa Orø.

Går ting som planlagt blir plasthallen teatersal sommaren 2025. Foto: Leif Dale

Teater i plasthall

Musikalen er planlagt sett opp i plasthallen der "Søblomsten" blir restaurert.

-Ja, det er ein plasthall, men den kan brukast til teater og opplevast som å vere på innsida av ein båt. Sjølv i ein plasthall er det mykje historie, med tanke på alt arbeidet som er gjort der. Her er lukt av sagmugg, sa ein engasjert Orø.

Det kan vere mykje historie i ein plasthall. Her er båtbygarane Thomas Finderup (tv) og Peter Brennvik i gang med å forme svineryggen som skal forsterke rekka i baugen. Foto: Edmund Melkild

- Mitt livsverk

På spørsmål om kva dette ville koste, antyda Orø ein sum på 800.000 til ein million.

- Det som trengst innan fristen er ein e-post frå interesserte medspelalar, med signal om pengestøtte, sa Orø.

Stein Bergheim, styreleiar i Båtbyggarmuseet og medansvarleg for restaureringa av Søblomsten, spurde om Orø kunne garantere at det vart teater, dersom han fekk pengane som trengtest.

- Dette skal bli mitt livsverk, og det beste eg nokon gong har skrive, lova Orø.

Shantykoret får ei sentral rolle i musikalen. Foto: Robert Vik

Optimisme

Det gjekk ikkje lang tid før det kom signal om pengar.

- Dette skal vi få til, dersom det er snakk om ein halv million, sa Sindre Sivertsen, styremedlem i Vestnes Sentrumsforening og dagleg leiar hos Sivertsen Fargehandel.

- Vi kan bidra med 20.000 kroner, sa Einar Baltzersen i Romsdalsnes Revylag. Dermed var finansieringa i gang.

Mange involverte

Det er mange aktører som vil vere involvert i ein slik musikal. Først og fremst Vestnes teaterlag.

- Det nyoppretta Shantykoret vil få ei sentral rolle. Vi kan i tillegg involvere Møre-musikarane, Båtbyggarmuseet og sogelaget. Vestnes kommune har lite pengar, men kan kanskje bidra med god arbeidskraft? spurde Orø og la til at kanskje fleire kommunar også kan vere interesserte.

- Det er ei gåvepakke for Vestnes at nokon vil sette i gang eit prosjekt som dette. Når det gjeld finansiering er både Gassror og «Spleis» aktuelle alternativ, sa Eva Langstein, dagleg leiar i Vestnes Næringsforum.

Framdrift

Orø har også sett opp ei framdriftsplan som alt er i gang.

- Vi skal skaffe pengar utover hausten, og held fram med undersøking av historiske fakta utover kommande vinter, seier Orø.

Vidare blir det produksjon av manus og musikk i 2024, med teater- og musikkprøver neste haust. Vinteren 2024-25 blir det bestemt scenografi og kostyme. Våren 2025 blir prøvene intensivert før urpremieren sommaren 2025.

- Kanskje kan det bli eit årleg, fast spel? spør Orø som tidlegare hatt stor suksess med fleire storstilte musikalar i samarbeid med Vestnes teaterlag.

«Ringar i vatnet» – båtbyggarmusikal på trappene

Rolf Magnus Orø ønskjer å lage ein musikal om Lars Jensen Hammerås og båtbygginga i Vestnes. Men til det trengst det pengar. (Foto: Torstein Sønstabø)

EINAR BALTZEREN

Publisert: 29 september, 2023 20:30

Oppdatert: 29 september, 2023 20:23

[f Share](#) [t Tweet](#)

Får vi urpremiere på ein musikal med arbeidstittelen «Ringar i vatnet»samtidig som sjøsettinga av «Søblomsten» i 2025?

Ja, meiner teatermannen og musikaren Rolf Magnus Orø i Molde. Han fortalte om dette på ein svært engasjerande måte på næringspuben på Vestnes Fjordhotell torsdag kveld. Han står som instruktør og muskar bak mange musikalar her i fylket, mellom anna fleire i samarbeid med Vestnes Teaterlag.

Postvegen og «Ungen»

I 2022 fekk Orø i oppdrag å skrive eit vandreteaterstykkje om postvegen gjennom Vestnes. Dette var eit samarbeidsprosjekt mellom Vestnes kommune, fylket, Vestnes Teaterlag og Vestnes Sogelag. «Ungen» av Oscar Braathen skulle settast opp i 2020, men blei avlyst på grunn av koronaen. Denne musikalen arbeider teaterlaget med no og planlegg premiere i februar neste år, med Orø som instruktør.

Pionèren Lars Jensen Hammerås

Gjennom arbeidet med postvegprosjektet blei Orø betre kjend med båtbyggaren Hammerås og kom i tankar om at denne mannen absolutt treng meir oppmerksomheit. Han fortjener å bli løfta fram i lyset att. Orø lanserte då denne idèen om å lage ein musikal om Hammerås og båtbyggjartradisjonane i Vestnes for Vestnes Teaterlag.

Teaterlaget hadde sporadisk snakka om eit slikt prosjekt tidlegare, og stilte seg naturlegvis positive til at Orø ville skrive tekst og musikk til musikalen.

Plasthallen

Det er planar om at «Søblomsten» skal sjøsetast i 2025.

– Hallen er då tom og brødrene Honningdal har forsikra om at det då kan spelast teater i hallen, utan at det skal koste ei krone, fortel Orø.

Dette er det aller første tilskotet til musikalen, men føresetnaden er at båten kan komme ut av hallen utan at denne må demonterast.

– Berre tenk for ein atmosfære det vil vere i denne hallen med den svake eimen av sagmask, tjørø og linolje, seier Orø.

Han fortel vidare om scenografien og korleis han tenkjer seg scena bygd opp som innsida av ein båt. Han har også fått klarsignal frå det nystifta Shantykoret på 30 mann om å vere med på musikalen. Han ser for seg at medlemmane av koret er båtbyggjarar i startfasen av musikalen, der dei syng ein sjømannsarbeidssong.

Musikalen held fram med ulike historier om dei som er med på bygginga av båten, gjennom song, musikk og tale. Dette vil då få fram ringverknadene i lokalsamfunnet på mange område som båtbygginga fekk i gang. I tillegg kva Hammerås betydde for industribygginga i heile fylket.

Entusiastisk og engasjert

Orø held fram med å snakke varmt om prosjektet for eit lydhøyrte og interesserte publikum.

– Vi må få dette til ilag. Det er så mykje stoffmateriale å ta av som gir moglegheiter for ein fantastisk musikal. Men arbeidet må begynne no, og vi har sikra oss solide samarbeidspartnarar, seier Orø.

Dei som gjerne vil vere med er; Vestnes teaterlag, Shantykoret, Møremusikarane, Båtbyggarmuseet, Vestnes Sogelag og Vestnes kommune.

Finansiering

På spørsmål frå salen, svarar Orø at bruttokostnadane vil ligge på omlag 800.000 kroner. Vidare seier han at det er ein jobb å gjere for å skaffe desse midlane, og at arbeidet med dette vil begynne i næraste framtid. For dei institusjonane som eventuelt skal løyve kulturmidlar, så er det viktig for desse at det er positiv vilje i regionen der prosjektet skal gjennomførast.

Positiv vilje blant dei næringsdrivande som var i salen var absolutt til stades. Det kom uttalelsar som kunne tolkast som om at pengar allereie var på veg. Det blei mellom anna sagt at dette har vi fått til før så dette skal vi få til igjen.

Det var ein optimistisk Orø som takka for seg og sa følgande;

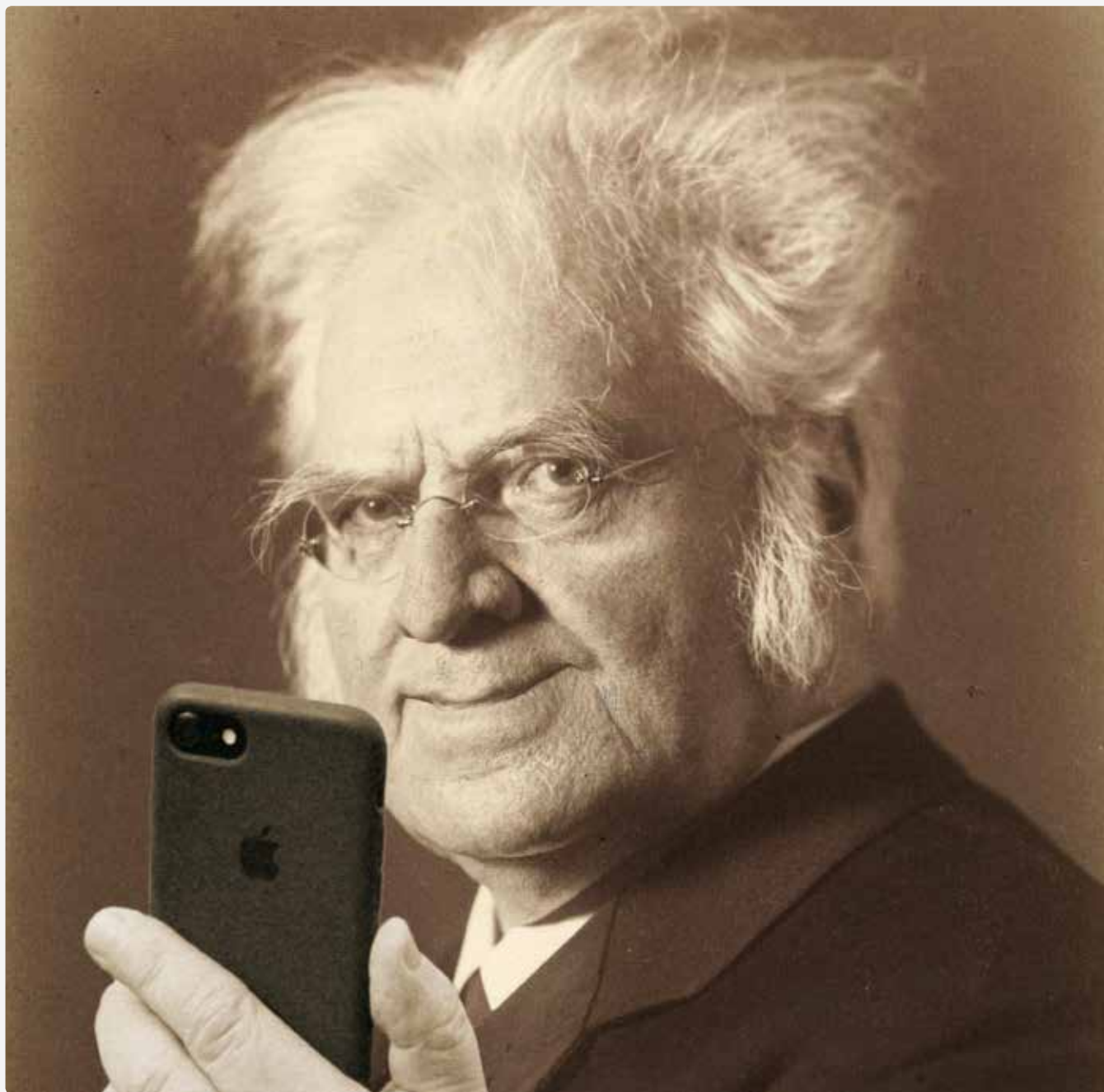
– Får vi til dette, så vil det utan tvil bli ein fantastisk musikal og det vil bli mitt livsverk.

Lektorbladet

Instagram

1903 likerklikk

#De4Store #Bjørnsonfestivalen #UngtBlikk #4store4ever #Faderen #Javielskerkanon
#Kanon #Curlingfaderen #GenerasjonPrestasjon #HvaMedDannelsen #Riksmål

Tatt av litteraturen

I Molde har man tatt forfatterbesøkene et skritt videre: I prosjektet *Ungt Blikk* får elevene mulighet til boltre seg med en norsk forfatter gjennom flere måneder.

Av Inger Johanne Rein

Ungt Blikk er et samarbeidsprosjekt mellom Molde videregående skole og Bjørnsonfestivalen, og dette er fjerde året med *Ungt Blikk*. I år var det forfatteren Erlend Loe elevene fikk mulighet til å treffe, og deretter lese, tolke og bearbeide hans litteratur. Fem klasser har jobbet med fire av Erlend Loes bøker siden begynnelsen av skoleåret, fire førsteklasse og en tredjeklasse. Og denne marsdagen er Erlend Loe invitert opp til Molde for å overvære to forestillinger der elevene viser fram hva de har fått ut av å jobbe med bøkene hans. På kulturhuset Plassen i Molde sentrum var det utstilling i foajeen med det loeske litterære univers i form av skog i pappmasje, tegneserie

og diktsamling, mens det på scenen var oppvisning med sang, musikk, tekstlesing og film. De andre 1.-klassene ved skolen skulle være publikum.

Tre besøk

Dette var Erlend Loes tredje besøk hos elevene ved Molde videregående skole. Han møtte dem første gang i september i fjor, der han i et fellesmøte presenterte seg selv og bøkene sine. I november kom han på nytt besøk. Da hadde elevene bestemt seg for hvilken bok og tematikk de ønsket å jobbe med, og fikk mulighet til å diskutere dette med forfatteren selv. Onsdag 15. mars var det duket for forestilling og presentasjon av noen av

Ungt Blikk

Dette er et litterært samarbeidsprosjekt mellom Molde videregående skole og Bjørnsonfestivalen. Årets forfatter var Erlend Loe. Prosjektet har blitt gjennomført tre ganger tidligere, og da har skolen hatt besøk av forfatterne Vigdis Hjort, Helga Flatland og Simon Stranger.

I år var fem klasser og 120 elever med i prosjektet. Det var fire 1.-klasser og én 3.-klasse.

Årets Ungt Blikk-ansvarlige. Fra venstre: Norsklektor ved Molde videregående skole, Ragna Westlie Kristoffersen, forfatter Erlend Loe og festivalsjef Johild Kosberg Bredin.

Alle 1.-klassene ved Molde videregående skole kom for å overvære elevforestillingen. Forfatter Erlend Loe satt på første rad, og fikk diktopplesning, film, musikk og sang inspirert av hans egne verker.

elevprosjektene jobbet fram etter inspirasjon fra hans bøker.

Ragna Westlie Kristoffersen, norsklektor ved skolen, har hatt ansvaret for prosjektet i alle fire årene.

– Det at vi får lov til å knytte til oss en skjønnlitterær forfatter gjennom et helt år gir helt andre muligheter for å jobbe bredt og kreativt med norskfaget. De tradisjonelle rammene overskrides ved at elevene har fått frie tøyler til å uttrykke sin opplevelse av tekstene vi leser, sier hun.

Hun tok i samråd med Erlend Loe ut fire romaner fra forfatterskapet hans som elevene kunne velge å jobbe med; *Doppler*, *Muleum*, *Tatt av kvinnen* og *Slutten på verden slik vi kjenner den*. De fem klassene som deltok i årets prosjekt, går på studiespesialiserende, musikk, kunst og design og medier og kommunikasjon. Siden elevene hadde full metodefrihet, kom arbeidene ut i mange ulike og kreative uttrykksformer.

– Det er langt fra alle elevene som ønsker å presentere arbeidet sitt fra scenen, og da slipper de selvsagt det, forteller Ragna Westlie Kristoffersen. Elevene ved musikklinjen tok mye ansvar under framføringene siden de både opptrådte med egne prosjekter, men også gjennom å lese opp andres tekster.

Lystbetont

Ragna forteller at det selvsagt er språk i hvor stor grad elevene går i dybden på tematikken, og gjør dette til sitt eget:

– Noen gjenforteller bare bøkene, mens andre skaper egne tekster som går langt ut over en ordinær litteraturanalyse, forteller hun. For flere av elevene har deltakelsen i *Ungt Blikk* utløst personlige tekster og musikkstykker, mens andre har lekt seg

mer med tolkningene og laget humoristiske filmer.

Hun trekker fram at noe av det viktigste med *Ungt Blikk* er at elevene får et lystbetont møte med norsk samtidslitteratur, og at det dermed skal være lettere å gå bøkene i møte senere.

– Jeg har elever som deltok i prosjektet som 1.-klassinger for to år siden. De snakker fremdeles varmt om det, forteller hun. Ragna tror at nøkkelen ligger i at elevene får velge formidlingsform fritt, og at dette ikke blir vurdert med karakterer når de er ferdige. Dette gir en frihet til å leke med norskfaget.

Flere får vist seg fram

Nettopp dette er årsaken til at det er 1. klassingene som er deltakere i prosjektet. Det er i 1. klasse vi har tid til å gjøre et såpass tidkrevende prosjekt som dette, forteller hun. Selv om man kan hake av på en rekke av læreplanmålene i norsk, er det et mål i seg selv at dette skal foregå uten vurdering som slutt punkt for prosjektet.

– Det er en større bredde av elever som får vist seg fram når de står såpass fritt til å velge metode og form. De som allerede er glade i

Over: Elevene ved musikklinjen sto for halvparten av innslagene på forestillingen. Fra venstre: Philip, Martin, Margrethe, Lotta, Mari og Sofie.

Oppe til høyre: Norsklektor Ragna Westlie Kristoffersen diskuterer hvilket tekstutdrag Erlend Loe skal lese til musikkstykket som Yara har komponert.

Helt til høyre: Doppler med elgen sin.

bøker, er ikke nødvendigvis de som liker å gå opp på en scene eller uttrykke seg i andre former enn gjennom tekst. Når elevene får mulighet til å bruke de formidlingsformene de er komfortable med, kan læringen komme fra uventet hold, sier hun, og forteller om en elev som for to år siden laget en modell av landsbyen omtalt i bøkene til Helga Flatland. Eleven bearbeidet boken gjennom fingrene, og ble overrasket da hun ble gjort oppmerksom på at det hun formga, var en tolkning av en litterær bok.

– Det som er interessant, er at eleven senere erfarte at det var lettere å ta i bruk vanlige tolkningsbegrep i norskfaget. For henne hang det taktile og analytiske tett sammen, forteller Ragna.

Lettere å ta opp en bok senere

Gjennom dette samarbeidet skal elevene ha fått minst én stor og positiv opplevelse av å jobbe med norsk litteratur gjennom skolen. For det er nettopp dette som er målsetningen med prosjektet *Ungt Blikk*, som i sin tid ble initiert av daværende leder av Bjørnsonfestivalen, Rolf Magnus Orø. Det ble igangsatt etter et ønske om å gi unge elever et møte med litteratur og bøker som

setter spor, å gi dem en forfatter å bryne seg på – ikke bare i et endags-møte, men i en prosess som strekker seg over flere måneder i et skoleår. Johild Kosberg Bredin, som leder Bjørnsonfestivalen, holder tradisjonen ved like, og velger i samarbeid med lærerne på Molde videregående skole ut forfattere som passer til ungdom.

Alminneliggjøring

Møter elevene forfatterne med ærefrykt, eller er møtene gjennom *Ungt Blikk* med på å alminneliggjøre forfatteryrket?

– Jeg håper virkelig det alminneliggjør, sier Erlend Loe, nærmest perpleks over tanken på at han skal bli møtt med ærefrykt. Ragna Kristoffersen bekrefter at disse tette møtene elevene får med forfatterne er med på å ufarliggjøre skriveprosessen og forfatterrollen.

– Elevene er ofte litt starstruck på det første møtet, men at det er veldig interessant å se hva som skjer når de kommer tilbake på den andre samlingen. Da er rollene snudd helt om: Elevene forteller og legger fram sine tolkninger og sine historier basert på hva de har hentet ut fra litteraturen, og forfatterne blir tilhørere og lyttere.

Takket for forestillingen

Forfatteren selv var omtrent like spent på forestillingen som elevene var. Han hadde sett spennende ansatser både i tekst, musikkstykker og sanger da han besøkte elevene før jul i fjor. Han liker å jobbe med elever som er i begynnelsen av løpet i videregående skole.

– Det er en fin alder. De er uten filter, og da blir det de gjør mer nakent. Dette er noe som forsvinner hos mange når de blir eldre, sier han.

Forfatteren takket varmt for forestillingene etter at elevene var ferdige.

– Jeg håper dere får lov å oppleve noe lignende senere, at noen tar tak i noe som dere har laget, og at noen viser at de setter pris på det arbeidet dere har gjort. Det kan være å sette opp et hus, bake et brød, eller hva som helst dere gjør som påvirker andre.

– Det er nesten rørende at dere har tatt tak i noe jeg har laget, og så tilført dere selv, sa han. Kanskje mine bøker kan være med på å plante et frø, kanskje dere oppsøker andre bøker. Det er en god følelse, sa han, og minnet elevene på at det er utrolig mange bøker der ute som passer til hver og en av dem.

Saksvurdering

Søknadsår 2023-0073

Støtteordning GassROR IKS - regionale støttemidler

Tittel Utvidet førjulshelg på Romsdalsmuseet

Søker Romsdalsmuseet

Gyldig til dato -

Arkivsak **Tilsagnsnr**

Status Avventer vedtak

Saksbehandler arnt.sommerlund.gassror (Arnt Sommerlund)

E-post post@gassror.no **Mobil** 90088300

Forslag til vedtak

Avslag.

GassROR IKS vurderer støtte i forhold til utviklingstiltak, og har tilsvarende ikke tradisjon for å støtte tiltak som vurderes å være drift.

Vurdering

Romsdalsmuseet har kontaktet administrasjonen og redegjort for hvor ressurskrevende det er å arrangere en utvidet førjulshelg med gratisarrangement på Romsdalsmuseet. De melder om 7.000 - 8.000 besøkende i 2021 og 2022, så det er grunn til å anta at dette er et populært arrangement.

Opplegget de beskriver er "...Vi vil pynte området, lage bod-marked, ha "levende museum" med aktiviteter i husene og ikke minst sette opp arrangementstelt for konserter, foredrag m m. "

Romsdalsmuseet er per definisjon er regionalt tiltak, og en viktig og avgjørende aktør for bevaring og formidling av vår felles regionale kulturhistorie. Styret i GassROR IKS har imidlertid hatt tradisjon for å skille mellom utvikling av nye tiltak og drift av eksisterende tiltak. Administrasjonens vurdering er at det omsøkte tiltaket er planlagt arrangert for 3. år på rad, og da bærer preg av å være mer drift enn utvikling.

GassROR IKS er positive til det museale formidlingsarbeidet, men her er det også lagt opp til gratiskonserter - som vil være i konkurranse med andre konsertarrangører uten offentlig støtte. Dette vil kunne oppfattes som konkurransevridende.

Kort beskrivelse

Romsdalsmuseet har de siste to årene arrangert en sterkt utvidet førjulshelg i forhold til tidligere år. Arrangementet har hatt stor oppslutning med henholdsvis vel 8000 besøkende i 2021 (4 dager) og vel 7000 besøkende i 2022 (tre dager). Siden arrangementet er gratis for publikum med hensyn på

Søknad

Søknadsnr.	2023-0073	Søknadsår	2023	Arkivsak
Støtteordning	GassROR IKS - regionale støttemidler			
Prosjektnavn	Utvidet førjulshelg på Romsdalsmuseet			

Kort beskrivelse

Romsdalsmuseet har de siste to årene arrangert en sterkt utvidet førjulshelg i forhold til tidligere år. Arrangementet har hatt stor oppslutning med henholdsvis vel 8000 besøkende i 2021 (4 dager) og vel 7000 besøkende i 2022 (tre dager). Siden arrangementet er gratis for publikum med hensyn på inngang på området er dette et stort løft for museet og støtte fra Gassror IKS er i den sammenheng svært viktig. Dette er et ekstraordinært tiltak og kan ikke ses på som en del av museets daglige drift.

Beskrivelse

Kontaktopplysninger

Funksjon	Navn	Adresse/poststed	Mobil
Prosjekteier	Romsdalsmuseet Org.nr:970196544 hansolav@romsdalsmuseet.no Antall årsverk (heltid/deltid): /	Per Amdams veg 4 6413 MOLDE	97052660
Kontakt	- -	-	-
Prosjektleder	- -	-	-

Prosjektbeskrivelse

Bakgrunn

Romsdalsmuseet har lang tradisjon for å arrangere en førjulsdag på museet med "liv og røre" på bygde-/friluftsmuseet i form av aktiviteter i og utenfor de gamle husene. I 2021 ble dette ved hjelp av "gjenåpningsmidler" fra SpareBank 1 SMN utvidet til en hel helg fra torsdag til søndag siste helga i november. Opplegget var sterkt utvidet i forhold til tidligere år med et

arrangements-telt med lyd-, lys- og sceneproduksjon for å kunne avholde konserter og foredrag av ulike slag. Hele området ble pyntet med lys og juletrær og det ble satt opp boder for salg av kunsthåndverk m m. Opplegget var en stor suksess med vel 8000 besøkende.

Etter suksessen i 2021 var det nærmest et "folkekrav" at Romsdalsmuseet arrangerer et lignende opplegg i 2022. Det ble gjort, riktig nok avkortet med en dag slik at det nå varte fra fredag til søndag, men suksessen var relativt sett enda større med over 7000 besøkende. Spesielt var opplegget "samisk dag" et populært tiltak med både skoleopplegg, utstilling med samisk brukskunst og konsert med Spellemannpris-vinner Marja Mortensson.

Etter to år med stor suksess er det ikke mindre "folkekrav" at førjulshelga opprettholdes også i 2023. Vi ser for oss et tilsvarende opplegg som i fjor, fra fredag til søndag første helga i advent 1.-3. desember. Vi vil pynte området, lage bod-marked, ha "levende museum" med aktiviteter i husene og ikke minst sette opp arrangementstelt for konserter, foredrag m m. Programmet i teltet blir som foregående år svært variert med artister som Hilde Louise, Asbjørnsen, Edvard Hoem m fl. Bod-markedet blir for øvrig utvidet fra 5 til 9 boder, det er Romsdalsmuseet venner som har bygget flere boder til oss.

SpareBank1 SMN har vært en viktig bidragsyter de to første årene. For inneværende år har de redusert sitt bidrag med 75%, et bidrag fra Gassror IKS blir derfor ekstra viktig i år.

Effektmål

Resultatmål

Dette er en stor "happening" for Molde by, det er kun jazzfestivalens konserter på det samme området sommerstid som er i stand til å samle så mange mennesker (fotballkamper unntatt). Romsdalsmuseet står sterkt i folks bevissthet og et arrangement som dette fyller åpenbart et behov. Målgruppen er både eldre, voksne og barnefamilier. Ift sistnevnte målgruppe så er det spesielt fint å kunne tilby en så stor del av programmet gratis i en tid som mange opplever som en "dyrtid".

Måleindikatorer

Aktiviteter

Gratis-aktivitetene på området må kunne sies å være for alle aldersgrupper, her kan man oppleve "bod-gata", samt besøke husene hvor det er bakst og utøvelse av forskjellige håndverk. Spesielt for barna vil Erik-lia-nissen være til stede med flere ulike husdyr. I konsert-teltet vil det også være program for flere ulike aldersgrupper, mest kanskje for de voksne, men også et barne-tilbud.

Målgrupper

Forankring

Prosjektorganisering

Det er Romsdalsmuseets administrasjon som organiserer det hele med venneforeningene som viktige bidragsytere til innholdet. Andre innleide bidragsytere er listet opp nedenfor.

Samarbeidspartnere

Romsdalsmuseet Venner, samt flere av museets øvrige venneforeninger (blant andre i Nettet og på Løvikremma), SB1 SMN, Lyd- og lysproduksjon ved Jan Espen Ramstad, Terje Busengdal (teltleveranse), Tapp & Kork, samt en rekke innholdsleverandører til bodene.

Tids-/milepælsplan

Startdato: 29.11.2023 Sluttdato: 04.12.2023 Milepælsplan vedlagt søknad: Nei

Prosjektet går i hovedsak over 6 dager der de to første dagene går med til opprigg, 3 dager utgjør selve avviklingen av arrangementet og 1 dag går med til nedrigg. Arrangementet skjer fredag til søndag 1. helga i advent.

Kostnad-/finansieringsplan

Mottatt offentlig støtte tidligere: Nei

Kostnadsplan

Tittel	2023	2024	2025	2026	2027	SUM
Arena bygging; telt, lys- og lys.	375 000					375 000
Artistkostnader	195 000					195 000
Lønn ekstrahjelp + diverse	30 000					30 000
Markedsføringskostnader	50 000					50 000
Sum kostnad	650 000					650 000

Finansieringsplan

Tittel	2023	2024	2025	2026	2027	SUM
*Støtte GassROR	250 000					250 000
Billettsalg, salg av bodplass	150 000					150 000
Egenandel	200 000					200 000
Støtte SB1 SMN	50 000					50 000
Sum finansiering	650 000					650 000

Geografi

1506-Molde, 1535-Vestnes, 1539-Rauma, 1547-Aukra, 1579-Hustadvika, 1592-Romsdal(region)

Vedleggsliste

Dokumentnavn	Filstørrelse	Dato
20221125_173729.jpg	3 249 714	- 12.10.2023 -
20221126_182057.jpg	3 360 749	- 12.10.2023 -
20221126_212646.jpg	3 382 568	- 12.10.2023 -
20221127_130356.jpg	3 306 286	- 12.10.2023 -
20221127_142401.jpg	3 543 347	- 12.10.2023 -
71733-Helsides-annonse-i-RB-246x365-11.22.indd.pdf	7 648 150	- 12.10.2023 -
boder.jpeg	275 878	- 12.10.2023 -
dreieing i Eriksgarden.jpeg	515 103	- 12.10.2023 -
felespillende nisse fra Erikliia.jpeg	269 937	- 12.10.2023 -
nissene på Eidestabburstrappa.jpeg	406 459	- 12.10.2023 -

Kaiplassen med pakkhuset

MAG... HOLTE

Saksvurdering

Søknadsår 2023-74

Støtteordning GassROR IKS - regionale støttemidler

Tittel Tålegrenseanalyse - pilotprosjekt bærekraftig reisemål

Søker Visit Nordmøre & Romsdal AS

Gyldig til dato -

Arkivsak **Tilsagnsnr**

Status Avventer vedtak

Saksbehandler ()

E-post **Mobil**

Forslag til vedtak

Søknaden legges fram uten forslag til vedtak, siden daglig leder i GassROR IKS også er styremedlem i destinasjonsselskapet Visit Nordmøre og Romsdal - som er søker.

Kort om:

De ønsker å gjennomføre en pilot for å lage en god modell for gjennomføring av tålegrenseanalyse for reisemålet. Det er et krav i merkeordningen "Bærekraftig Reisemål" å gjennomføre tålegrenseanalyse, og det er pr i dag ulike metoder som er brukt til dette. de ønsker å få til en bedre modell en det som finnes pr i dag som er tilpasset vår region.

Tids- og kostnadsplan

Tidsplan

Nov/des/jan/feb - søknadsprosess - prosjektoppstart - lokal prosjektleder, oppstart indikatorarbeid, tålegrenseanalyse-arbeid og innhenting av erfaringsgrunnlag

Mars/april/mai - innhenting og forberedelser av dokumentasjon, tallgrunnlag, målinger

Juni/juli/aug - praktisk gjennomføring av målinger, undersøkelser (bedriftsundersøkelse, gjesteundersøkelse, innbyggerundersøkelse),

September/oktober - gjennomgang av resultat/rapportering av indikatorer, ferdigstilling av resultat

Oktober - kontrollbesøk/resertifisering - pilotprosjekt avsluttes med mål om at tålegrenseanalysemalen er klar til bruk på andre steder

Søknad

Søknadsnr.	2023-0074	Søknadsår	2023	Arkivsak
Støtteordning	GassROR IKS - regionale støttemidler			
Prosjektnavn	Tålegrenseanalyse - pilotprosjekt bærekraftig reisemål			

Kort beskrivelse

Vi ønsker å gjennomføre en pilot for å lage en god modell for gjennomføring av tålegrenseanalyse for reisemålet. Det er et krav i merkeordningen Bærekraftig Reisemål å gjennomføre tålegrenseanalyse, og det er pr i dag ulike metoder som er brukt til dette. Vi ønsker å få til en bedre modell en det som finnes pr i dag som er tilpasset vår region.

Beskrivelse

Kontaktopplysninger

Funksjon	Navn	Adresse/poststed	Mobil
Prosjekteier	Visit Nordmøre & Romsdal AS Org.nr:986702628 info@visitnorthwest.no Antall årsverk (heltid/deltid): /	Torget 4 6413 MOLDE	90969773
Kontakt	- -	-	-
Prosjektleder	- -	-	-

Prosjektbeskrivelse

Bakgrunn

Rauma har vært og er vår pilotkommune med tanke på sertifiseringen Bærekraftig Reisemål, og dette er også vår første kommune ut i resertifiseringsprosess. For kommunen er bærekraftig reisemålsutvikling forankret i samfunnsplanen, samt at besøksstrategi og en egen definert destinasjonsledelse er vedtatt politisk. Denne runden ønsker vi å fokusere på å få utvikle en pilot for tålegrenseanalysearbeidet. En tålegrenseanalyse er et verktøy som gjennom en metodisk tilnærming gir et destinasjon eller en region bedre kunnskapsgrunnlag og beslutningsgrunnlag i arbeidet med å utvikle reisemålet i en bærekraftig retning. Dette er i seg selv ikke noe nytt, og er gjort tidligere på flere andre destinasjoner (for eks Stavanger, Lofoten og Bergen), men her har det vært gjennomført med stort fokus på cruise. Vi ønsker å utvide begrepet for tålegrenseanalyse, og inkludere alle besøkende på reisemålet, både de som kommer med egen bil, i buss, fly, tog, eller via sjøvegen. Vi ønsker også å fremskaffe bedre metode for å få reelle tall og ikke en analyse basert på snitt/antagelser fra andre reisemål som vi ikke kan sammenligne oss med. Derfor søker vi Gassror om støtte til denne delen av prosjektet.

Visit Nordvest var prosjekteier for merkeordningen Bærekraftig Reisemål, som fikk denne sertifiseringen i november 2021. Innen 3 år, må man ha gjennomført resertifisering, som vi nå ønsker å komme i gang med. Fristen for resertifisering er november 2024, og man trenger et år for å jobbe seg gjennom prosessen på nytt.

Effekt mål

Resultatmål

Pilotarbeid for å lage en god modell for gjennomføring av en helhetlig tålegrenseanalyse for hele reisemålet (ikke bare for cruise), som igjen skal kunne brukes som erfaringsgrunnlag for andre steder i regionen som ønsker å gjøre samme type analyse.

Måleindikatorer

Aktiviteter

- Innhente erfaringsgrunnlag fra andre reisemål som har gjort denne type analyse for cruise (Stavanger, Lofoten, Bergen)
- Sette opp en ny metode som enkelt skal kunne fungere for andre reisemål som ønsker å gjøre en tålegrenseanalyse der vi får en bedre metode for å få reelle tall og ikke en analyse basert på snitt/antagelser.
- Bruke metoden som testpilot i Rauma.

Målgrupper

Forankring

Prosjektorganisering

Visit Nordvest er prosjekteier, med lokal prosjektleder i Rauma og egen styringsgruppe.

Samarbeidspartnere

Rauma Kommune, Molde og Romsdal Havn, Norsk Tindesenter, Romsdalen AS. Det søkes prosjektfinansiering for selve resertifiseringen av Innovasjon Norge og Rauma Kraftfond (sistnevnte er innvilget).

Tids-/milepælsplan

Startdato: 01.11.2023 Sluttdato: 01.11.2024 Milepælsplan vedlagt søknad: Nei

Nov/des/jan/feb - søknadsprosess - prosjektoppstart - lokal prosjektleder, oppstart indikatorarbeid, tålegrenseanalyse-arbeid og innhenting av erfaringsgrunnlag

Mars/april/mai - innhenting og forberedelser av dokumentasjon, tallgrunnlag, målinger

Juni/juli/aug - praktisk gjennomføring av målinger, undersøkelser (bedriftsundersøkelse, gjesteundersøkelse, innbyggerundersøkelse),

September/oktober - gjennomgang av resultat/rapportering av indikatorer, ferdigstilling av resultat

Oktober - kontrollbesøk/resertifisering - pilotprosjekt avsluttes med mål om at tålegrenseanalysemalen er klar til bruk på andre steder

Kostnad-/finansieringsplan

Mottatt offentlig støtte tidligere: Nei

Kostnadsplan

Tittel	2023	2024	2025	2026	2027	SUM
						0
Interne timer (700,- pr time)		70 000				70 000
Kostnader knyttet til kontrollbesøk		70 000				70 000
Leie av maskiner og utstyr		30 000				30 000
Tjenester, analyser, rapporter, prosjektleder		500 000				500 000
Sum kostnad		670 000				670 000

Finansieringsplan

Tittel	2023	2024	2025	2026	2027	SUM
*Støtte GassROR		200 000				200 000
Egeninnsats (interne timer)		70 000				70 000
Innovasjon Norge		200 000				200 000
Rauma Kraftfond		200 000				200 000
Sum finansiering		670 000				670 000

Geografi

1593-Nordmøre(region), 1592-Romsdal(region)

Vedleggsliste

Dokumentnavn	Filstørrelse	Dato
Besøksstrategi for Rauma_ vedtatt av styringsgruppen 29 nov 2022.pdf	5 412 332	- 13.10.2023 -
PS 20_23 vedtak kommunestyre besøksstrategi Rauma.pdf	282 250	- 13.10.2023 -
Standard_3_0_med_SDG.pdf	465 445	- 13.10.2023 -

Besøksstrategi Rauma kommune

Høringsutkast 2022

Innholdsfortegnelse

1. INNLEDNING	4
1.1 Kort om reisemålet.....	4
1.2 Bakgrunn for arbeidet	4
1.2.1 Definerings av geografisk område	5
1.3 Forankring og prosess	5
1.4 Kort om rammeverk	6
2. MÅL	8
2.1 Visjon	8
2.2 Formål.....	8
2.3 Hovedmål	9
2.3.1 Bidra til at natur- og kulturarven ivaretas	9
2.3.2 Bidra til attraktive lokalsamfunn og fornøye innbyggere	9
2.3.3 Bidra til å øke de besøkendes opplevelsesverdi, betalingsvilje og sikkerhet.....	9
2.3.4 Legge til rette for at de besøkende bidrar til økt økonomisk verdiskaping lokalt	9
2.4 Delmål.....	9
2.4.1 Mål for det naturbaserte reisemålet.....	9
2.4.2 Mål for naturverdiene	9
2.4.3 Mål for lokalsamfunnet	9
2.4.4 Mål for verdiskaping (miljømessig, kulturell, sosial og økonomisk).....	10
2.4.5 Mål for sikkerhet	10
2.4.6 Mål for de besøkende.....	10
3. KUNNSKAPSGRUNNLAG	11
3.1 Beskrivelse av det naturbaserte reisemålet	11
3.1.1 Opplevelseskvaliteter	11
3.1.2 Stier eller andre ferdselsårer.....	14
3.1.3 Parkering.....	18
3.1.4 Transport	19
3.1.5 Fasiliteter	21
3.2 Natur- og kulturverdier	23
3.2.1 Natur- og kulturverdier generelt	23
3.2.2 Kulturminner og kulturmiljø generelt	24
3.3 Lokalsamfunn	24
3.3.1 Kvalitetene i lokalsamfunnet.....	24
3.3.2 Lokal bruk av naturområdet	25
3.3.3 Grunneierforhold.....	25

3.3.4 Landbruk og beiteinteresser i området.....	25
3.3.5 Lokale lag og foreninger	26
3.3.6 Bygdemøter	26
3.3.7 Villcamping	27
3.3.8 Interessekonflikter i lakseelver	29
3.4.1 Kulturell verdiskaping.....	30
3.4.2 Sosial verdiskaping	30
3.4.3 Reiselivets bruk av området.....	30
3.4.4 Organisering av reiselivet.....	31
3.4.5 Bærekraftig reisemål	31
3.5 Sikkerhet, beredskap og risikoanalyse	32
3.5.2 Eksisterende tiltak og rutiner for kontroll	33
3.5.4 ROS analyse	33
3.6 Den besøkende.....	33
3.6.1 Antall besøkende og sesong.....	33
3.6.2 Målgrupper.....	35
3.6.3 Hvor lenge	35
3.6.4 Manglende kunnskap	36
3.7 Kundereisen.....	36
3.8 Trender i det naturbaserte reiselivet	36
3.8.1 Sosiale trender.....	36
3.8.2 Teknologiske trender.....	37
3.8.3 Økonomiske trender.....	37
3.8.4 Politiske trender	38
3.9 Sammenstilling av kunnskap	38
4. STRATEGISKE GREP	40
4.1 Strategiske grep for det naturbaserte reisemålet.....	40
4.2 Strategiske grep for natur – og kulturverdiene	40
4.3 Strategiske grep for lokalsamfunnet	41
4.4 Strategiske grep for verdiskaping	41
4.5 Strategiske grep for sikkerhet	42
4.6 Strategiske grep for besøkende.....	42
5 TILTAKSPLAN	43
6. KILDER.....	48

1. INNLEDNING

1.1 Kort om reisemålet

Rauma har vært en reiselivsdestinasjon siden tidlig på 1800- tallet. De første turistene var velstående engelskmenn som kom hit for fiske, fjellbestigning og rekreasjon. Turistskip har gjestet Åndalsnes siden 1883, og da Raumabanen åpnet i 1924, økte også turismen. Årlig besøker nærmere en million turister Romsdalen, hvorav de mest populære attraksjonene er:

- Nasjonal turistvei Geiranger-Trollstigen
- Trollveggen
- Raumabanen
- Romsdalsgondolen
- Rampestreken
- Romsdalseggen
- Norsk Tindesenter
- Rauma Elv
- Romsdalsfjella (toppturer vinterstid)
- Romsdalsfjorden

Området har store opplevelseskvaliteter også i sine naturområder. Store deler av Rauma er nasjonalpark, verneområde og naturreservat.

1.2 Bakgrunn for arbeidet

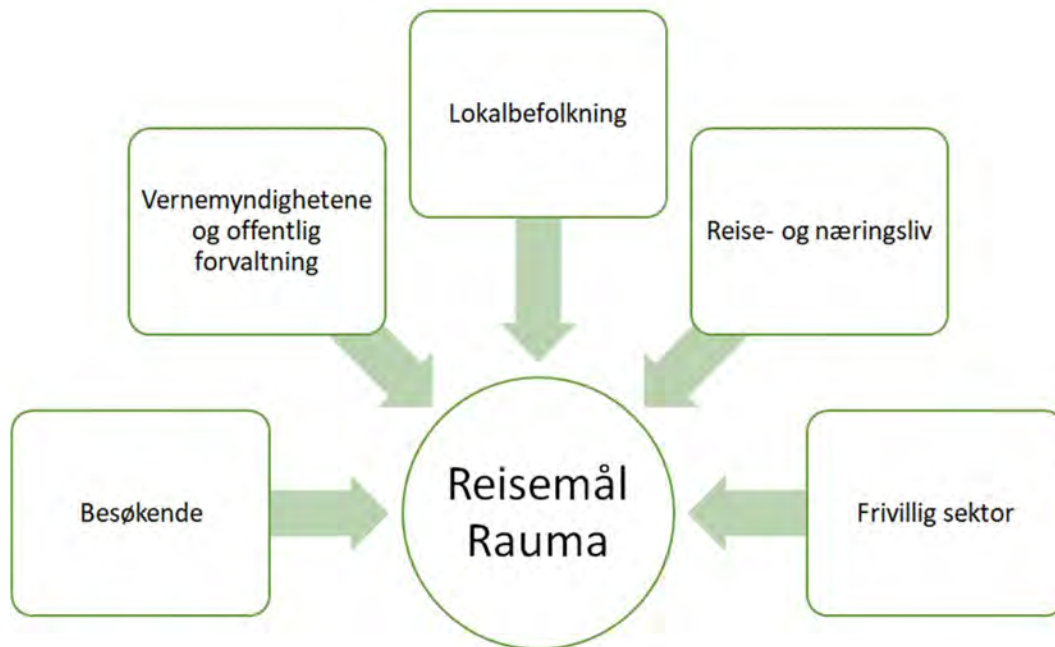
Rauma ble sertifisert som bærekraftig reisemål i 2021. Handlingsplan for bærekraftig reisemål peker på behovet for en egen besøksstrategi for Rauma kommune. Formålet med å utarbeide en besøksstrategi er å lage et godt verktøy for fremtidig besøksforvaltning i Rauma. Besøksstrategien skal vise hvilke tiltak som er nødvendige for å ivareta de ulike interessene på reisemålet best mulig.

Besøksforvaltning handler om langsiktig og helhetlig planlegging for å legge til **rette for, og styre bruken av et område** ut fra definerte mål. Hovedprinsippene i besøksforvaltning er å:

- ivareta natur og kulturverdiene
- bygge livskraftige lokalsamfunn
- sikre forpliktende samhandling og gode løsninger

Besøksforvaltning er et tverrfaglig fagfelt. I arbeid med besøksforvaltning skal man sikre at de besøkende får en god opplevelse. Samtidig må prosessen involvere lokalsamfunnet, slik at trivsel og bolyst blir ivaretatt. Et sentralt spørsmål i besøksforvaltning er hvordan besøksnæringen kan bidra til å utvikle lokalsamfunnet i den retning man ønsker. Besøksforvaltning skal legge til rette for bred lokal verdiskaping. Samtidig skal man sikre en bærekraftig utvikling som er innenfor grensene til det natur, landskap, lokalsamfunn og lokal kultur tåler.

Besøksstrategien skal knytte samme de ulike interessegruppene (besøkende, frivillig sektor, reise- og næringsliv, lokalbefolkning, vernemyndighetene og offentlig forvaltning) slik at Rauma skal lykkes med å utvikle en mer bærekraftig og velfungerende destinasjon, både for besøkende og fastboende uten at natur- og kulturverdiene svekkes.

Figur 1: De ulike interessegruppene på reisemål Rauma

1.2.1 Definerings av geografisk område

For Reinheimen og Dovrefjell- og Sunndalsfjella nasjonalpark finnes det allerede vedtatte besøksstrategier. Disse begrenser seg i stor grad til verneområdene. Besøksstrategien for Rauma har derfor hovedfokus på områder utenfor nasjonalparkene/verneområdene (randsonene). En tett dialog med nasjonalparkforvaltningen har vært viktig for å se de ulike besøksstrategiene i sammenheng.

1.3 Forankring og prosess

Rauma kommunestyre vedtok i sak 19/22 å gi sin tilslutning til arbeidet med en besøksstrategi for Rauma og til Rauma kommunes videre deltakelse i arbeidet med utvikling av Rauma som bærekraftig reisemål.

Prosjektet er organisert som følger:

Prosjekteier: Rauma kommune, Nordveggen AS og Visit Nordvest

Prosjektansvarlig: Toril Hovdenak, Rauma kommune

Prosjektleder: Anita Buckley, Nordveggen AS

Styringsgruppe:

Hvem	Organisasjon
Toril Hovdenak	Kommunedirektør, Rauma kommune
Tom Erik Rødven	Leder utbygging, Rauma kommune
Ole Johnny Amundsen	Styreleder, Romsdal Reiseliv SA
Jorid Sjøvik	Markedsansvarlig, Molde og Romsdal Havn
Ola Fremo	Leder, Friluftsrådet Nordmøre og Romsdal
Torunn Dyrkorn	Reiselivssjef, Visit Nordvest

Ressursgruppe:

Hvem	Organisasjon
Mari Melbø	Nasjonalparkforvalter Reinheimen, Statsforvalteren i Møre og Romsdal
Marius Dahle Klever	Leder, Rauma Bondelag
Arnstein Salthammer Eide	Driftsansvarlig, DNT Romsdal
Thomas Rødstøl	Seniorrådgiver, Statens Naturoppsyn
Susanne Brastad	Markedsansvarlig, Romsdalen AS
Annicha Lossius Bjerke	Salgs- og aktivitetsleder, Norsk Tindesenter AS
Jan Petter Vad	Miljøvernleder, Rauma kommune
Mattis Mikkelsen	Fagleder friluftsliv, Friluftsrådet Nordmøre og Romsdal
Hanne Brakstad	Kultursjef, Rauma kommune
Øystein Valde	Leder, Stiftelsen Romsdalstur
Solrun Sylte	Leder, Norsk Fjellfestival

Prosjektet har hatt fire styringsgruppemøter og seks bygdemøter i henholdsvis Måndalen, Innfjorden, Åndalsnes, Isfjorden, Verma og Rødven for å få innspill fra lokalbefolkningen, forankre arbeidet og parallelt starte arbeidet med en helhetlig sti og løypeplan i kommunen (“Friluftslivets ferdselsårer”). Ressursgruppen med flere har vært koblet på arbeidet gjennom møter, dialog og informasjonsutveksling for å gi innspill til planen underveis i prosessen.

1.4 Kort om rammeverk

Besøksstrategien skal forene målsettinger fra sentrale meldinger, planer og forskrifter i et operativt forvaltningsverktøy. Under mål, strategiske grep og tiltak klargjør besøksstrategien hvordan Rauma kommune vil bidra til å realisere noen av målene nedfelt i rammeverket.

Verneforskrifter

Det er egne verneforskrifter for verneområdene knyttet til de ulike verneområdene i Rauma. Det er også utarbeidet egne besøks- og informasjonsstrategier for nasjonalparkene.

Naturmangfoldloven

Formålet med naturmangfoldloven er at naturen og det biologiske mangfoldet, herunder naturtyper, økosystemer og arter, skal ivaretas på lang sikt. “Føre-var”- prinsippet gjelder håndtering av usikkerhet rundt hvilke miljøvirkninger en beslutning kan medføre. Videre setter prinsippet krav til saksbehandlingen. Miljøvirkninger skal utredes. I nasjonalparker stilles det streng krav til hva som er tillatt av ferdsel og annen menneskelig aktivitet.

Friluftsloven

Formålet med loven er å verne friluftslivets naturgrunnlag, og sikre allmenhetens rett til ferdsel, opphold m.v. i naturen, slik at muligheten til å utøve friluftsliv som en helsefremmende, trivselsskapende og fritidsaktivitet bevares og fremmes. Allemannsretten/plikten er en del av friluftsloven.

Kulturminneloven

Kulturminner og kulturmiljø kan ha formelt vern gjennom kulturminneloven og “Kyrkjerundskrivet”.

Plan og bygningsloven

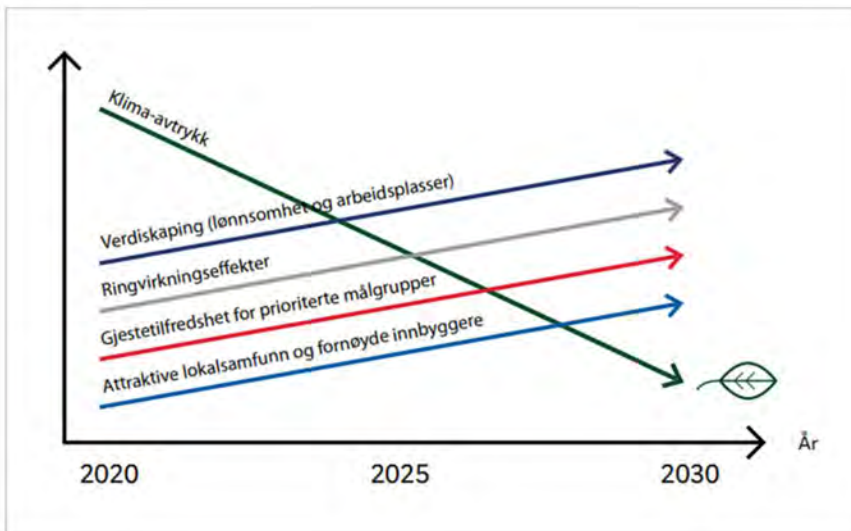
Plan- og bygningsloven er den viktigste loven for forvaltning og bruk av arealer i Norge. Lovens overordnede målsetting er å fremme bærekraftig utvikling. Gjennom plan og bygningsloven skjer det en viktig koordinering av mange lovverk som berører utnyttelse av arealer. Lovens byggesaksregler m.m. vil være styrende for gjennomføring av tiltak beskrevet i besøksstrategien.

Besøksstrategi og sårbarhetsanalyse for Romsdalseggen

Det foreligger en besøksstrategi og sårbarhetsanalyse for Romsdalseggen som sier noe om ønsket utvikling i dette området (inkl. Litjefjellet). Dette vil bli hensyntatt i besøksstrategien.

Nasjonal reiselivsstrategi 2030

Den nasjonale reiselivsstrategien for 2030 peker ut følgende mål og retning for norsk reiseliv.

Figur 2: Pilene for norsk reiseliv mot 2030 (Kilde: nasjonal reiselivsstrategi 2030)

Målene i strategien vil være førende for besøksstrategien for Rauma kommune.

Standard for bærekraftig reisemål

Kriterier og indikatorer i denne standarden bidrar til å styre utviklingen i reiselivet i en mer bærekraftig retning, og vil være førende for mål, grep og tiltak i besøksstrategien. Den reviderte standard 3.0 for bærekraftig reisemål er GSTC-godkjent og eies av Innovasjon Norge.

Fylkesplan for bærekraftsfylket Møre og Romsdal 2021-2024

Fylkesplanen for bærekraftsfylket Møre og Romsdal er en tverrfaglig plan som skal sikre en bærekraftig utvikling for Møre og Romsdal basert på FN sine bærekraftsmål.

Kommuneplan

Rauma kommunes samfunnsplan 2019-2030 ble vedtatt av kommunestyret i 2019. Vedtak under miljø og folkehelse vil være førende for besøksstrategien.

Rauma kommunes klima og miljøplan

Rauma kommunes klima og miljøplan 2023-2027 (på høring) har som mål om å bl.a. bidra med å redusere klimagassutslipp med 55% og null Co2 utslipp innen 2050.

Rauma kommune innehar store og mange natur- og kulturverdier av internasjonal, nasjonal og lokal verdi, og det er svært viktig at vi tar vare på disse. Klima- og miljømålene for Rauma kommune er i tråd med internasjonale og nasjonale forpliktelser.

Andre styrende faktorer

Grunneiere, beitebrukere og andre rettighetshavere har rettigheter som det er viktig å ta med seg i arbeidet med besøksforvaltning. Disse sitter gjerne på naturressurser som reiselivet og besøkende ønsker å ta i bruk. Alle tilretteleggingstiltak krever avtale med grunneier før de kan gjennomføres.

2. MÅL

2.1 Visjon

Rauma kommunestyre vedtok i 2006 følgende **visjon** for Rauma:

“Verdens beste kommune for naturglade mennesker!”

og har siden den tid jobbet systematisk med å fylle visjonen med innhold, noe besøksstrategien også skal bidra til.

2.2 Formål

Besøksstrategien skal knytte de ulike interessentene på reisemålet sammen slik at Rauma lykkes med å utvikle en bærekraftig og velfungerende destinasjon både for besøkende og fastboende.

Besøksstrategien skal vise hvilke tiltak (informasjon, fysisk tilrettelegging, samhandling, kanalisering, oppsyn etc.) som er nødvendige for å balansere natur og kulturverdiene, de besøkende, lokalsamfunnet og lokal verdiskaping, slik at en oppnår størst mulig nytte for alle interesser.

Figur 3: Besøksforvaltning må balansere de ulike interessene

2.3 Hovedmål

2.3.1 Bidra til at natur- og kulturarven ivaretas gjennom **bærekraftig verdiskaping** (dvs. se sammenhengen mellom økonomisk, miljømessig, kulturell og sosial verdiskaping og benytte dette samspillet til å skape større lokal merverdi)

2.3.2 Bidra til attraktive lokalsamfunn og fornøye innbyggere gjennom å utnytte reiselivets potensiale.

2.3.3 Bidra til å øke de besøkendes opplevelsesverdi, betalingsvilje og sikkerhet gjennom å tiltrekke oss **rett besøkende, med rett informasjon** (ansvarlig markedsføring) **til rett tid**.

2.3.4 Legge til rette for at de besøkende bidrar til økt økonomisk verdiskaping lokalt gjennom fokusering på **utvalgte** målgrupper.

2.4 Delmål

2.4.1 Mål for det naturbaserte reisemålet

Raumas naturbaserte reisemål skal...

- være tilrettelagt på en slik måte at man unngår konflikter knyttet til besøkende og/eller allemannsretten.
- utvikles på en bærekraftig måte og det skal søkes miljøvennlige løsninger og tiltak (Samfunnsplan Rauma kommune).

2.4.2 Mål for naturverdiene

Raumas naturverdier skal...

- opprettholde andel villmarkspreget natur på dagens nivå (INON)
- bevares på en måte som gjør at nasjonalparker, verneområder og naturreservat i fremtiden vil fremstå som autentisk og intakt (Besøksstrategi Reinheimen)
- restaurere og videreutvikle naturområder som i dag er nedslitt som følge av stort besøkspress.
- forvaltes på en slik måte at natur- og kulturverdier langs stier og ferdselsårer ikke forringes som følge av menneskelig aktivitet og tilhørende fasiliteter.
- videreutvikles som nasjonalparkkommune, med Norsk Tindesenter som vertskap for nasjonalparksenter. (samfunnsplan Rauma kommune)
- ivaretas i all planlegging og sikre naturlandskap, biologisk mangfold, dyrka jord som verdier for hele befolkningen. (samfunnsplan Rauma kommune)
- bli tilrettelagt for gode opplevelser uten at det gir negative konsekvenser.
- tilrettelegges med tilstrekkelig fasiliteter som toalett og annen infrastruktur på de steder man har valgt å kanalisere ferdsel til.
- opprettholde sin status som nasjonalt verdifullt kulturlandskap.

2.4.3 Mål for lokalsamfunnet

Raumas lokalsamfunn skal...

- øke sin tilfredshet for reiselivet, og se på reiselivsnæringen som viktig for å utvikle lokalsamfunnet.

- få flere helårs reiselivsrelaterte arbeidsplasser og med dette bidra til økt sysselsetting og økt tilflytting.
- øke sin kunnskap og stolthet om lokal kulturarv og naturverdier.

2.4.4 Mål for verdiskaping (miljømessig, kulturell, sosial og økonomisk)

I Rauma skal verdiskapingen økes gjennom...

- kompetanseheving i reiselivsnæringen om natur- og kulturkvalitetene, opplevelsesøkonomi og vertskapsrollen.
- økt gjennomsnittlig oppholdstid, og med dette bidra til mer verdiskaping og mindre miljømessig fotavtrykk per gjest.
- bidrag fra besøkende og næringslivet, som er med på å redusere de negative konsekvensene som følger av økt belastning i pressområder/steder i kommunen med stort besøkstrykk.
- ivaretagelse og videreutvikling av Romsdalseggen som attraksjon og "reason to go", med ringvirkninger ut over det tradisjonelle reiselivet (overrislingsnæringen) i Rauma.
- at Romsdalseggen oppnår status som nasjonal turiststi og med dette det viktigste kanaliseringstiltaket for nasjonalparkene.
- at kultur- og historiefortelling blir en mye større del av opplevelsesproduktene i Rauma.
- utvikling av Rauma til et helårig reisemål i tråd med stedsutvikling som lokalbefolkningen ønsker.

2.4.5 Mål for sikkerhet

Sikkerhet i Rauma betyr...

- nullvisjon på dødsulykker knyttet til naturbaserte opplevelser.
- nullvisjon på lete- og redningsaksjoner knyttet til ferdsel i naturen som følger av manglende informasjon.
- redningsaksjoner håndteres på en rask og god måte.

2.4.6 Mål for de besøkende

Besøkende til Rauma skal...

- oppleve at kommunens visjon "verdens beste kommune for naturglade mennesker" har relevans.
- oppleve tilrettelagt sømløs grønn infrastruktur (tog, buss, sykkelveier, parkering) til/fra reisemålet (kundereisen) og til/fra alle tilrettelagte naturområder det fokuseres på ("last mile challenge")
- oppleve informasjonen på nett og av lokalt vertskap som samordnet og være i tråd med ønsket besøksforvaltning/gjestedferd og nullvisjon for dødsulykker.
- bidra i større grad til at natur- og kulturkvalitetene i Rauma styrkes og restaureres (for eksempel gjennom økonomisk bidrag, stirydding m.m.)
- anse natur- og kulturopplevelsene i Rauma blant verdens beste.
- oppleve god gjestetilfredshet, og dele sine natur- og kulturopplevelser på sosiale medier, som bidrar til økt besøk fra foretrukne målgrupper.
- oppleve lokalbefolkningen som et godt vertskap.
- i større grad vite hva som finnes av natur- og kulturbaserte opplevelser.

3. KUNNSKAPSGRUNNLAG

3.1 Beskrivelse av det naturbaserte reisemålet

Rauma har natur- og opplevelseskvaliteter i verdensklasse, med en lang tradisjon for å ta imot besøkende. Kommunen er ca 1500 km² og har rundt 7000 innbyggere. De fleste jobber innen servicenæringer, sekundærnæringer eller helse – og sosialtjenester.

Kommunesenteret Åndalsnes har togforbindelse, med drøye 5 timer til både Oslo og Trondheim. De nærmeste flyplassene er Molde og Ålesund, som begge er ca 1,5 timers biltur unna. Åndalsnes har egen cruisehavn.

Cruiseskip har gjestet området siden 1883. Åndalsnes har årlig rundt 50 anløp fra oversjøiske cruise. (dog ikke under covid 19 pandemien i 2020/21). I tillegg til Åndalsnes havn, får området også betydelig besøk fra turistskipturister som anløper Ålesund, Molde og Geiranger. Trollstigen, Trollveggen, Romsdalsgondolen og Raumabanen er hovedattraksjonene til denne målgruppen.

Reisemålet har nærmere en million tilreisende per år. En stor del av disse er dagsturister, som reise med buss, bil eller cruisebåt. (Menon, 2017). Reisemålet preges av store sesongsvingninger. Av antall kommersielle overnattinger er det norske markedet størst (65%, 2019) i Nordmøre og Romsdal. I 2020 og 2021 var det få tilreisende fra utlandet pga. korona pandemien. Tallene hittil i år ser ut for å være tilbake til 2019 nivå for regionen (kilde: Visit Nordvest). De utenlandske tilreisende kommer til Norge med fly (60%) bil/bobil e.l (29%) og ferge (14%). På reisen i Norge er det vanlig å kombinere flere transportmidler (Innovasjon Norge, 2019). I 2021 planla de fleste (87%) nordmenn å reise rundt i Norge med bil (Innovasjon Norge, 2021).

3.1.1 Opplevelseskvaliteter

TINDER OG FJELLFØRING

De kvasse tindene i Romsdalen hatt en draging på fjellklatrere gjennom flere århundrer. Romsdalshorn (1550 moh) ble besteget så tidlig som i 1828, som var tidlig i europeisk sammenheng. Helt siden pionertidene har lokale fjellførere guidet tilreisende til topps i bratt terreng. Attraksjonene Trollveggen besøkssenter og Norsk Tindesenter er begge myntet på norsk tindehistorie. Norsk Fjellfestival og Norsk Fjellfagskole har begge sin base på Åndalsnes. Utvalget av (fremmøtebaserte) naturbaserte opplevelser er i dag stort både sommer og vinter (for eksempel toppturer på ski, via ferrata, klatreturer, guida fotturer m.m.).

RAUMABANEN

Da Raumabanen åpnet i 1924, økte også turismen. Raumabanen er flere ganger kåret til Europas vakreste togreise, og er et viktig konkurransefortrinn med tanke på det grønne skiftet, med forbindelser til både Oslo og Trondheim.

TROLLSTIGEN

Trollstigen ble åpnet i 1936 og er en av Norges største turistattraksjoner. Veien fikk status som nasjonal turistveg i 2012. Statens vegvesen har gjort betydelige investeringer på Trollstigplatået med bl.a. utsiktsplattformer, kafe og servicebygg.

ROMSDALSGONDOLEN

Romsdalsgondolen, Eggen restaurant og nytt stinett på toppen av Nesaksla åpnet i 2021. Med utgangspunkt i dette anlegget tilbys det guida turer både sommer og vinter (truger). Konseptet kombinert med utsikten fra fjellet har stor attraksjonsverdi for de besøkende.

KULTURTURISME

Rauma har en rekke gårdsbruk som tilbyr unike opplevelser i vakre omgivelser, hvor de besøkende får komme tett på lokalbefolkningen og dets livsstil, kulturarv og historie. Lokalmat, vinsmaking, seterkultur, overnatting og kurs i autentiske bygg og kulturlandskap inngår gjerne som del av opplevelsen.

Rauma har også en rekke mindre opplevelsessenter som Ner Hole museum, Rødven stavkirke, Sagelva vasskraftsenter, Konfeksjonsmuseet, Rauma Ullvarefabrikk med flere.

AKTIVITETER I FJORD OG ELV

Rauma elv blir omtalt som Norges vakreste lakseelv, og engelske laksefiskere skal ha vært her så tidlig som i 1832. Etter 40 års kamp mot lakseparsitten Gyrodactylus salaris, er fisken tilbake i elva og laksefisket forsiktig gjenåpnet. Både Rauma elv og Romsdalsfjorden er vernet som nasjonale laksevassdrag/laksefjorden. Både elve- og fjordfiske er en populær aktivitet både blant lokalbefolkningen og besøkende.

I den senere tid har det blitt utviklet opplevelser på fjord og elv som SUP, kajakk, RIB og fjordsightseeing.

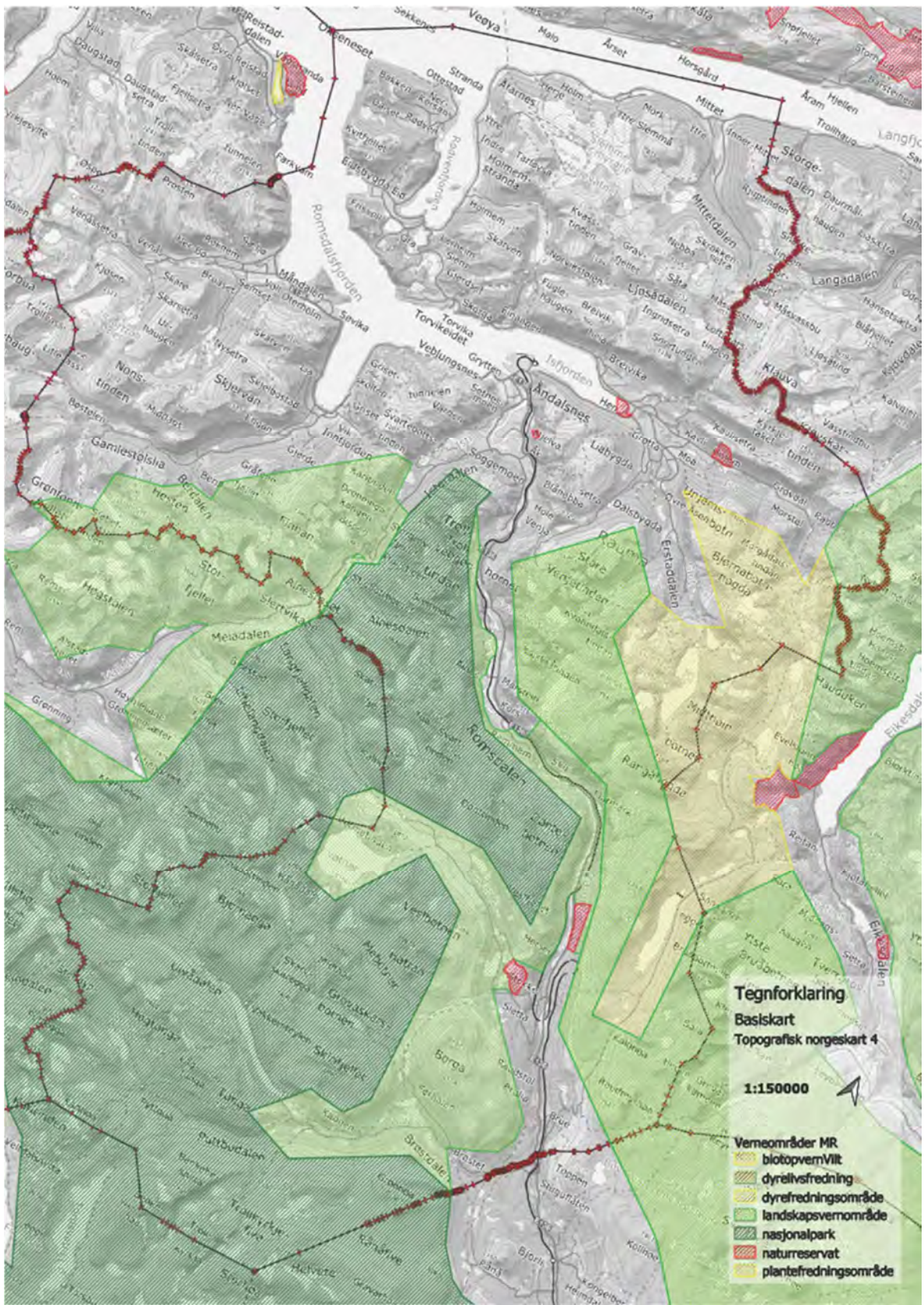
VERNEOMRÅDER

Store deler av Rauma er nasjonalpark, landskapsvernområder eller naturreservat. Her finner en opplevelseskvaliteter som er viktige for både besøkende og lokalbefolkningen.

Verneområde	Type	Areal
Reinheimen	nasjonalpark	1 974 610 daa
Dalsida	landskapsvernområde	647 662 daa
Eikesdalsvatnet	landskapsvernområde	470 607 daa
Trollstigen	landskapsvernområde	146 446
Romsdalen	landskapsvernområde	136 333 daa
Hensøran	naturreservat	407 daa
Unjemslia	naturreservat	636 daa
Mjølvabotnen	naturreservat	96 daa
Slettsvaet	naturreservat	1062 daa
Vermedalen	naturreservat	1065 daa
Sandgrovbotn-Mardalsbotn	biotopvern	142 329 daa

I tillegg er følgende tre områder statlig sikret friluftsområde.

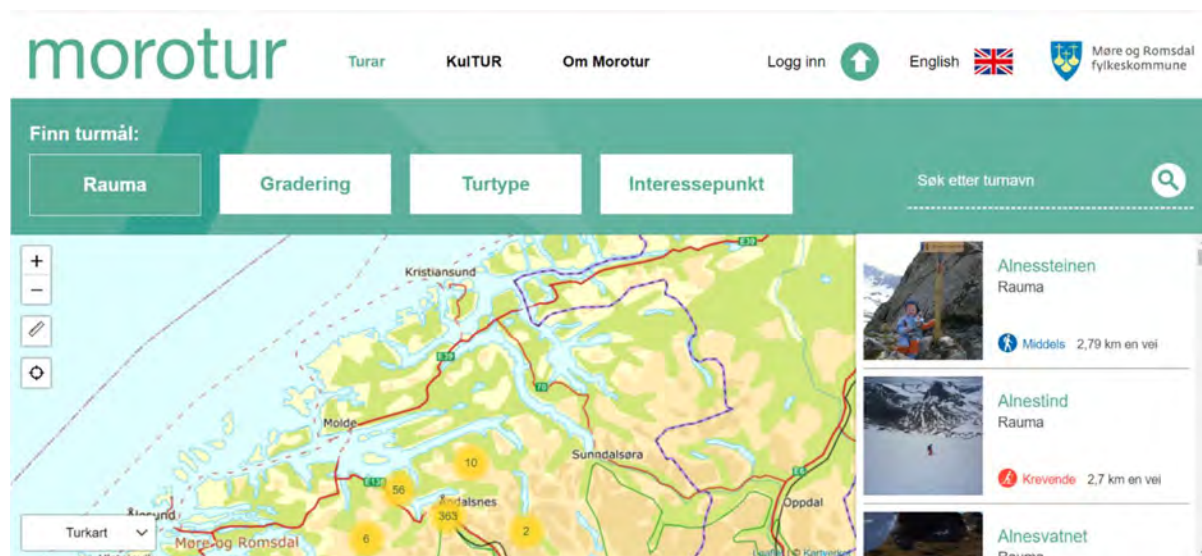
Område	Type	Areal
Kolmanneset	statlig sikre friluftslivsområde	48,6 daa
Kammen	statlig sikra friluftslivsområde	39,8 daa
Isfjorden friområde	statlig sikra friluftslivsområde	27,3 daa

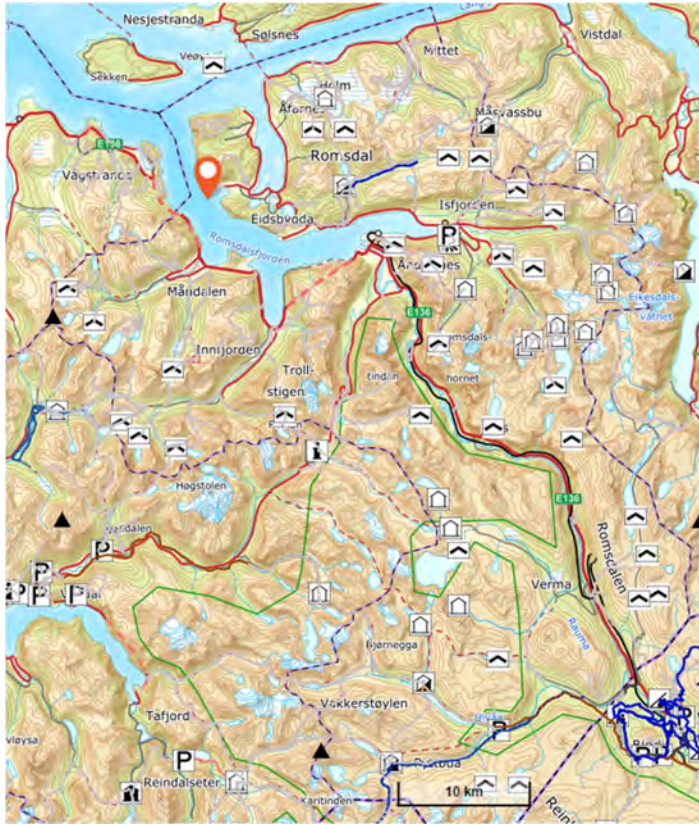
Figur 4: kart over de ulike verneområdene i Rauma

3.1.2 Stier eller andre ferdselsårer

Rampestreken og Romsdalseggen er de mest besøkte turmålene i området i dag. Romsdalsgondolen åpnet til Nesaksla i 2021, med eget stinettverk tilknyttet fjellstasjonen. DNT Romsdal tilbyr en rekke ubetjente/selvbetjente hytter i Rauma, hvorav flere inngår i konseptet Romsdalsstien. I tillegg finnes det en rekke fjellhytter, dagsturhytter og friluftaktiviteter (jakt, fiske m.m.) tilknyttet de ulike fjellstyrene i kommunen. Rundt 600 fotturer i Rauma er skiltet, merket og beskrevet på turportalen Romsdal.com og Morotur.no. Friluftsrådet Nordmøre og Romsdal velger årlig ut rundt 15 turmål i Rauma som legges ut i turappen Stikk UT og på stikkut.no. Dette i tett samarbeid med Rauma kommune. Ordningen inkluderer også StikkUT vinter med muligheter for å utvide med vinterfotturer, KulTur m.m. Lokal- og regionalmarkedet er målgruppene her. Av alle Stikk UT!-turmål i Rauma, er det turer i nærmiljøet som er best besøkt. Hvert år arrangeres Norsk Fjellfestival som fremmer fjellsport og friluftsliv. Festivalen har ca 8000 besøkende hvert år.

Figur 5: Turportalen morotur.no

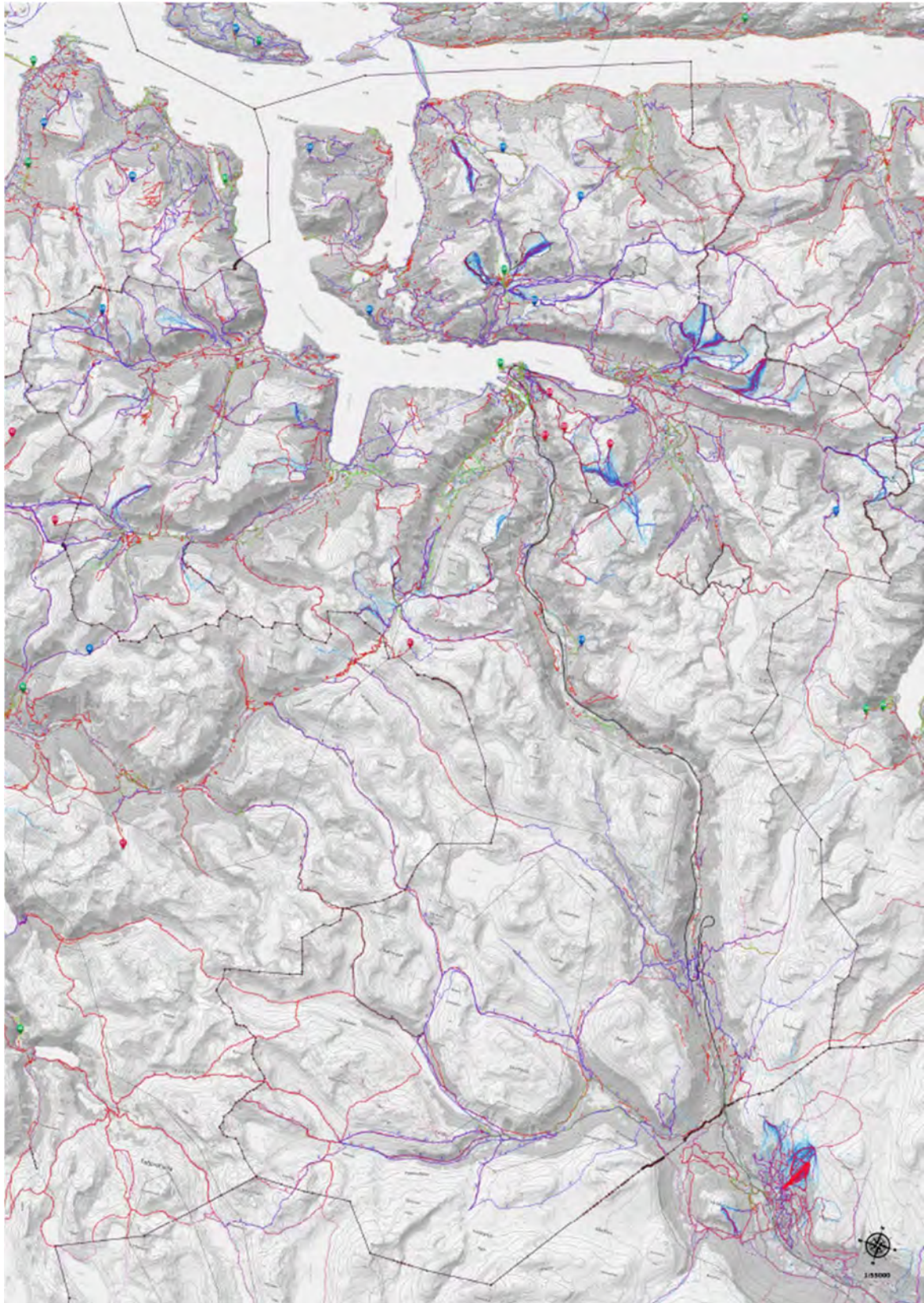

Figur 6: Oversikt over fjellhytter i Rauma (kilde: norgeskart.no)

Ferdeselstillinger turmål

Sted	År	antall	Kommentar
Kløvstien	2018	2652	15. mai- 15. okt
Rampestreken	2021/ 2022	71.426 / (43.000*)	*estimat, feil på teller
Romsdalseggen	2021/ 2022	36.400/ (23.750*)	*estimat, feil på teller
Rundt bruene	2021	5 947	Stikk UT registreringer
Nærturer (5 turer med samme kode)	2021	4 601	Stikk UT registreringer
Stikk UT Rauma	2021	19 146	Alle 15 Stikk UT turer samlet

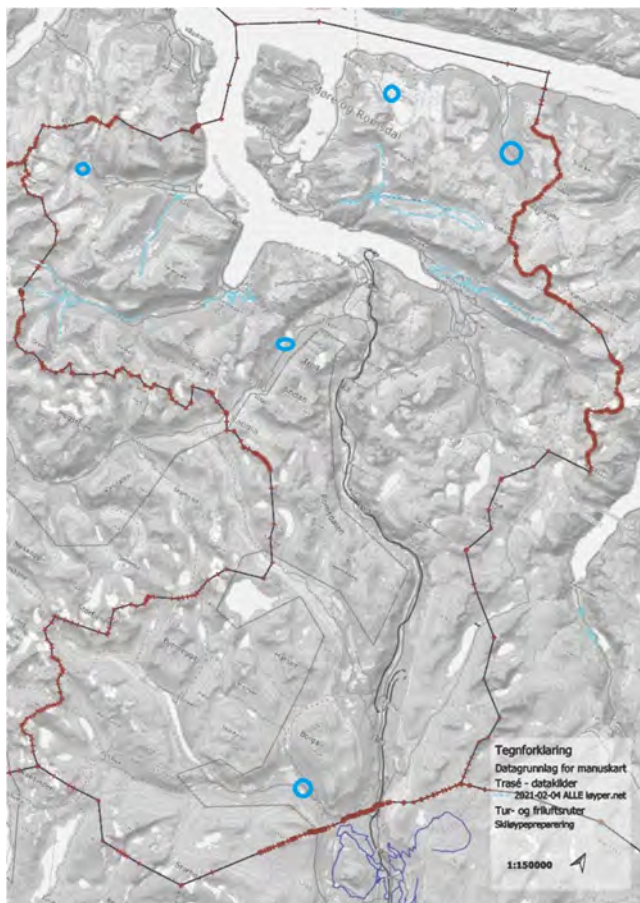
Ser vi på ferdsel registret i Strava (mye brukt treningsapp med sporing) ser vi at det er mest ferdsel til fots på nærturer med utspring fra Åndalsnes og Isfjorden spesielt. Sykling foregår stort sett på alle landeveier, noe mindre på sørsiden der Innfjordtunnelen utgjør en fysisk barriere. Turveiene inn Isterdalen og rundt Herjevatnet er populære å sykle på. Lokalbefolkningen bruker sti ned Skorgedalen, Vårseterhjellen via Kjærlighetsstien, Nedre Kløvsti, samt Ølsteinbrua-Dalsbyda til stisykling. Ettersom dette er en voksende trend, kan tilrettelegging være lurt for å bedre styre denne ferdselen. Ferdsel på ski (toppturer) er størst med utgangspunkt fra Vengedalen, Kavli og Skorgedalen (kilde: Strava.com/heatmap)

Figur 7: Alle ferdselsspor i Rauma siste to år (kilde: Strava og StikkUt)

SKILØYPER

Idrettslagene i Rauma kommune står for drift og oppkjøring av de fleste langrennsløypene i Rauma kommune. De finnes både nærmiljøløyper og fjelløyper. De fleste av disse informeres det om live på loyper.net eller lokale facebooksider. I tillegg til løypene inntegnet fra GPSdata på kartet, kjøres det også løyper i området Venåssetra, Isterdalen, Brøstdalen, Herje og Mittetdalen.

Figur 8: langrennsløyper i Rauma kommune

ALPINLØYPER

Rauma Skisenter i Skorgedalen drives på dugnad og besøkes i hovedsak av lokalbefolkningen og de som har hytter i området. Skorgedalen er også et populært utfluktsområdet for toppturer på ski. Like over kommunegrensen i Lesja, ligger snøsikre Bjorli, med gode alpin – og langrennsfasiliteter, der sistnevnte er koblet på løypenettet i Brøstdalen. Handlingsplanen for bærekraftig reisemål peker på Bjorli som en mulighet for å utvikle vinterturismen i Rauma spesielt.

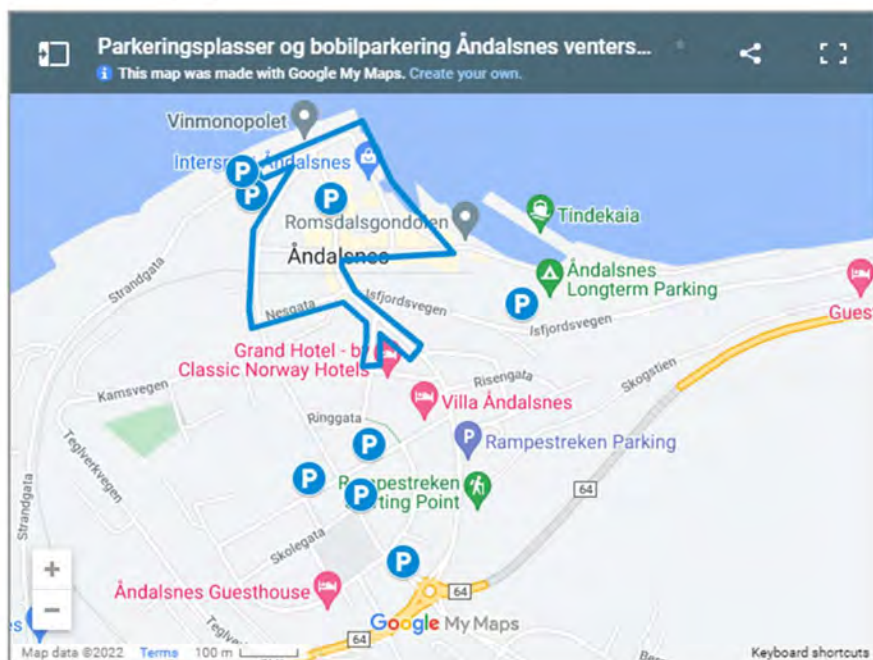
TOPPTURER

Rauma er et eldorado for toppturer på ski, og turbekrivelser for disse finnes i bøker, på nett og i en rekke friluftsmagasiner. En rekke internasjonalt godkjente fjell- og skiførere har sitt virke i Rauma og tilbyr kurs og guida toppturer også i vinterhalvåret. Norsk Fjellfestival arrangerer hvert år vinterfestivalen Romsdalsvinter, en langhelg med fokus på bratt friluftsliv (ski), kompetanse og faglig innhold. Rauma Videregående skole tilbyr en landslinje innen bratt friluftsliv og Norsk Fjellfagskole med base på Norsk Tindesenter, tilbyr utdanning innen både tinde- og skiveiledning i Norge.

3.1.3 Parkering

I Åndalsnes er det gratis korttids gateparkering (2-3 timer). I perioden 23. Juni – 23. August er det betalingsparkering utenfor selve sentrumskjernen. Innbyggerne i Rauma, samt pendlere kan parkere gratis på disse plassene.

Utenfor sentrumskjernen finnes det også en rekke private betalingsparkeringsplasser.

Figur 9: Parkering i Åndalsnes sentrum Kilde: Rauma kommune

På en rekke turmål (for eksempel Herjevatnet, Kavliheia, Vengedalen, Skorgedalen, Bøstølen, Skarsetra m.fl.) er det opprettet store parkeringsplasser som driftes av private veilag hvor besøkende betaler bomavgifter.

Turmål/attraksjoner hvor det i handlingsplan for bærekraftig reisemål er pekt på behov for bedre tilrettelegging av parkeringsplasser:

- Trollstigplatået
- Kløvstien
- Litjefjellet

I tillegg er det behov for bedre tilrettelegging av bobilparkeringsplasser inkl. søppelhåndtering, brukerbetaling og toalettfasiliteter.

Om vinteren er interessen for toppturer på ski stadig økende i Romsdalsfjella. Behovet for tilrettelegging/brøyting av vinterparkeringsplasser knytte til toppturisme er derfor økende.

3.1.4 Transport

Tog

Raumabanen er 115 km lang fra Dombås til Åndalsnes, og er et viktig bindeledd mellom Møre og Romsdal og Østlandet/Trøndelag når det gjelder kollektivtrafikk.

Raumabanen har fire daglige persontogavganger i hver retning (tre på lørdager). Alle togene har forbindelser med Dovrebanens tog og med busser til/fra Ålesund og Molde.

Figur 10: Togstrekninger i sør Norge (Kilde: Banenor)

Buss

Åndalsnes har hyppige ekspressbussforbindelser til/fra Molde, og noe mer begrenset busstilbud til/fra Ålesund. Øvrige ruter er i hovedsak skoleruter.

FRAM (kollektivtilbudet i Møre og Romsdal) har i tillegg til busstilbudene fra Åndalsnes til Molde og Ålesund synliggjort følgende kollektivruter fra Åndalsnes i konseptet "Travel like the locals":

- Åndalsnes – Kristiansund: rundtur til Molde og Altanterhavsveien
- Rundtur til Trollstigen og UNESCO Geirangerfjorden
- Buss til turmål på Trollstigen

DNT Romsdal benytter bussruten til mellom Åndalsnes og Molde og taxi i sin signaturtur Romsdalsstien.

Romsdal Reiseliv har i en årrekke samarbeidet med Veøy buss om en egen rute til startpunkt Romsdalseggen. I 2021 ble tilbudet utvidet til å inkludere transport til/fra en rekke overnattingssteder. Bussen kjører så lenge Romsdalseggen er farbar til fots (normalt: medio juni-medio oktober).

Romsdalen AS og Veøy Buss startet i 2022 en daglig guidet busstur fra Åndalsnes til Trollstigen. Bussen opererer i sommersesongen.

Samfunnsplanen peker på behov for bedre kollektivtilbud spesielt i retning Ålesund. Det er også begrenset transport til/fra overnattingssteder, turmål i vintersesongen (for eksempel Skorgedalen

skisenter, langrennsløyper e.l.).

Båt

Rauma har gode fergeforbindelser til Molde fra både Åfarnes og nabokommunen Vestnes. I 2022 startet et nytt tilbud opp på Romdalsfjorden, en sommerrute som forbinder Åndalsnes med bla. Hjertøya (friluftsområde), Veøy (middelaldertur) og Molde.

Gondol

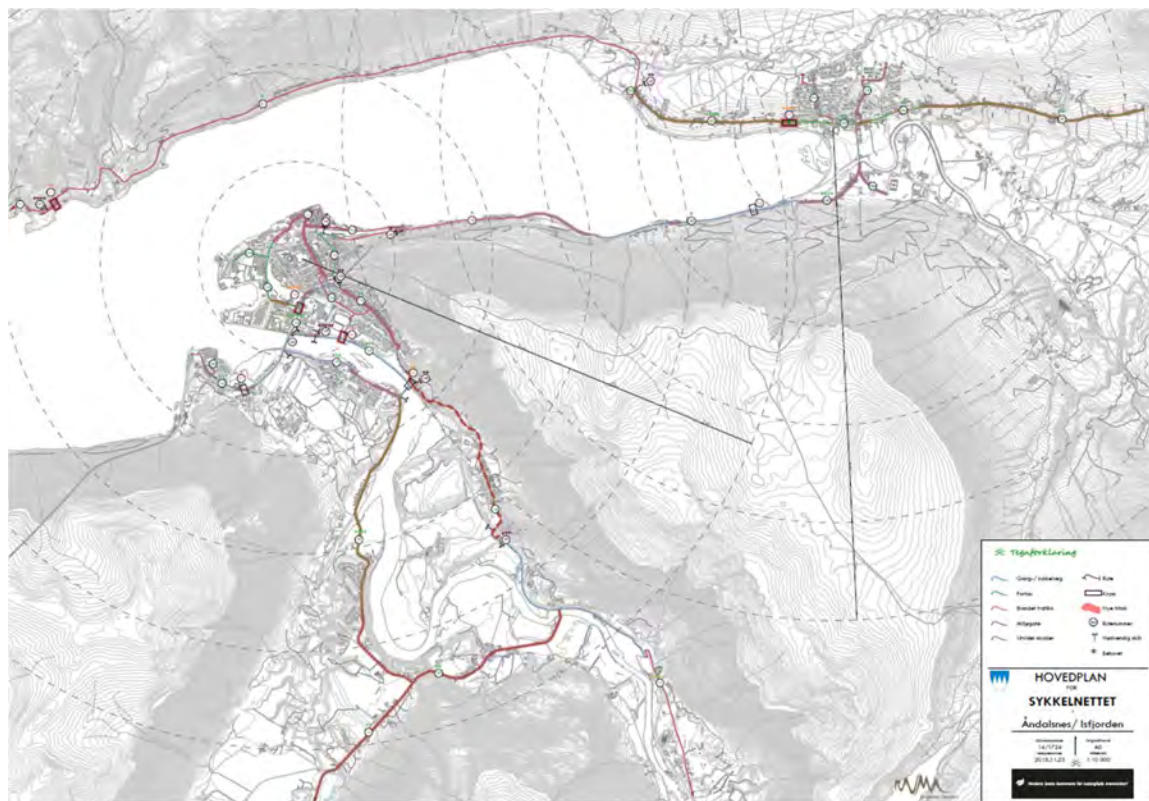
Romsdalsgondolen åpnet i 2021 og bringer årlig rundt 100 000 reisende opp til toppen av byfjellet Nesaksla.

Taxi

Rauma taxi har sin base på skystasjonen og kjører passasjerer til hele kommunen.

Sykkel

El-sykkel fremstår som et alternativ til bilen, og ikke kun som et alternativ til vanlig sykkel (Statens vegvesen). Økt tilrettelegging for sykkel vil derfor kunne bidra positivt i forhold til bl.a. naturmiljøet, folkehelse og trivsel. Rauma kommunes handlingsplan for hovednett sykkel (Åndalsnes/Isfjorden) peker på en rekke tiltak som vil øke mobiliteten og sikkerheten med sykkel:

Figur 11: Hovedplan for sykkelnett i Rauma

En rekke reiselivsaktører har i tillegg gått sammen om en satsning på elsykkel, slik at kommunen i dag har over 50 elsykler i utleie. Sammen har de utviklet dagsturforslag for elsykkel samt en elsykkelopplevelse over Trollstigen til Valldal.

Handlingsplan for bærekraftig reisemål peker også på muligheten for kombinert tog/sykeltrase mellom Åndalsnes og Bjorli.

3.1.5 Fasiliteter

Turistinformasjon

Fra 2021 ble der opprettet et koordinert informasjonspunkt på Norsk Tindesenter i samarbeid med Romsdal Reiseliv og Romsdalen AS. Vertskapet på Norsk Tindesenter har derfor også rollen som turistkontor hvor man får informasjon om overnatting, aktiviteter, attraksjoner, spisesteder osv. I 2022 ble dette utvidet til å også inkludere vertskapskurs for ansatte i sommersesongen. Fra 2023 vil Norsk Tindesenter bli autorisert nasjonalparksenter og med dette ha en sentral rolle i forhold til informasjon om verneområdene og verneverdiene.

DNT Romsdal/Norsk Fjellfestival

DNT Romsdal har lokalkontor på Åndalsnes sammen med Norsk Fjellfestival. Her kan man få informasjon om (felles)turer, medlemskap, DNT nøkler, tureffekter m.m.

Nortind/guider

Nortind har etablert Norsk Fjellfagskole med administrasjon på Åndalsnes.

I tillegg finnes det en rekke sertifiserte tindeveiledere i Romsdalen som tilbyr kurs og fjellføring i bratt terreng. Disse blir også ofte kontaktet av besøkende med den hensikt å skaffe seg informasjon om ski- og snøforhold. En rekke guider har uttrykt at dette ikke er en rolle de kan/vil oppfylle med hensyn til egen drift, et behov som det bør finnes en løsning på.

Øvrige vertskapsfunksjoner

Alle som jobber med kundebehandling (resepsjon, restauranter, butikker, bensinstasjoner, sjåførere, opplevelsesbedrifter m.m) er en viktig del av Raumas vertskap og bidragsytere for å nå målene i besøksstrategien. En kontinuerlig satsning og utvikling av vertskapsrollen er derfor viktig.

Stipatrolje

DNT Romsdal og Norsk Tindesenter samarbeider om stipatrolje over Romsdalseggen og ved Rampestreken. Stipatroljen gikk 32 turer i 2021, og viser seg å være avgjørende for å minimere antall uønskede hendelser selv med høye besøkstall.

Utleie av utstyr

En rekke reiselivsbedrifter leier i dag ut diverse friluftsutstyr til besøkende (f.eks. via-ferrata utstyr, sko, kajaker, SUP brett, ski, skredpakke, truger, elsykkel) i tillegg til Frivillighetssentralen som i hovedsak leier ut utstyr til lokalbefolkningen. Det er gjort lite for å koordinere/synliggjøre dette tilbudet for besøkende. Ingen leier per i dag ut fjellbekledning/skiklær som er vanlig ellers i Europa. Her er det et større verdiskapingspotensial som også kan bidra til å øke sikkerheten til fjells for besøkende.

Toalettfasiliteter

Rauma har grei dekning når det gjelder offentlige tilgjengelige toalettet ut fra antall besøkende. En rekke toaletter er tilkommet de siste årene (Trollstigplatået, Norsk Tindesenter, Nesaksla, Fjordstasjonen og Vengedalssetra). Det finnes også toalett ved de statlig sikra områdene på Kolmanneset og Kammen.

I tillegg finnes det en rekke utedo knyttet til turmål som langs Romsdalsstien, på Bøstølen, ved Landresetra, i Brøstdalen med flere. Disse driftes på dugnad. Utfordringene med toalettfasiliteter er gjerne knyttet til kostnadene knyttet til drift. Kostnadsbæreren er gjerne andre enn de som får inntekter knyttet til besøkende. Bærekraftsrapporten for Rauma peker på en rekke steder hvor det er forurensning og behov for utbedring av toalettfasiliteter:

- Nebbafoten (utgår som følger av Gondolen)
- Trollstigfoten
- Norafjellet

Søppel

Følgende naturområder har i dag systematisert søppelhåndtering:

- Alle DNT knyttet til turistforeningens stinett.
- Rasteplass ved Nesstranda
- Nebbafoten (start Rampestreken)
- Kolmanneset - toalett
- Kammen inkl. Gamle Kammen
- Badestranda i Måndalen
- Strand ved båthavna på Åfarnes
- "Rundt bruene" (v/trimapparater og rasteplass Grøtturbrua)
- Setnesmoen ved parkeringsplassen

Det er behov for kapasitetsutvidelse ved start - og slutt punktet til Romsdalseggen (Vengedalssetra og Nebbafoten).

Innfallsporter Nasjonalpark

Besøksstrategien for Reinheimen peker på Norsk Tindesenter og Trollstigen som hovedinnfallsporter til nasjonalparken (utgangspunkt for ulike typer aktiviteter med høy kvalitet og vertskap som kan bidra til å kanalisere ferdsel), og Trollstigen camping og gjestegård og Trollveggen besøkssenter som viktige informasjonspunkt langs vei (informasjonstavler). Brøstdalen er også pekt på som ett område hvor det bør være enkel informasjon. Besøksstrategien for Dovrefjell peker også på Norsk Tindesenter som hovedinnfallsport i tillegg til Vengedalen/Romsdalseggen. Fra 2023 vil Norsk Tindesenter ha status som besøkssenter nasjonalpark.

Overnattingsbedrifter

Det finnes et variert utvalg av kommersielle overnattingsbedrifter i Rauma.

Grand Hotel, Hotel Geist og Hotel Aak er alle sentrert rundt Åndalsnes. Grand Hotel planlegger en større kapasitetsutvidelse, og to nye hoteller er under planlegging i Åndalsnes sentrum. Isfjorden turisthotell og motell er ett av de nye tilskuddene med stor overnattingskapasitet i kommune. Rosvang Gaard på Holmemstranda tilbyr både overnatting og restaurant. I tillegg finnes det store og små campingplasser og gårdsovernattinger. Spesielt i juli måned kan overnattingskapasiteten i Rauma være sprengt, men fra september til mai er det perioder med mye overkapasitet hos flere av bedriftene.

Spisesteder

De fleste spisestedene befinner seg i Åndalsnes sentrum. Sommeren 2022 var det også en sommerkafe på Venjedalssetra, like ved parkeringsplassen til Romsdalseggen. Trollveggen besøkssenter, Trollstigen Kafe og Eggen restaurant er alle bygget opp basert på naturbaserte

severdigheter. Flere av Romsdalsgårdene tilbyr bespising i tillegg til hotellene. Tindestua vil være tilknyttet det nye nasjonalparksenteret på Norsk Tindesenter.

Figur 12: En enkel oversikt over overnattings – og serveringsbedriftene i Rauma (kilde: google maps)

3.2 Natur- og kulturverdier

3.2.1 Natur- og kulturverdier generelt

Naturen i Rauma er veldig variert, og strekker seg fra havnivå og opp til høye tinder på nesten 2000 moh. Langs fjordene og i dalene er det frodig og skogkledd, mens oppover mot høyfjellet finner en et mer karrig fjellandskap. Oppe på disse fjellviddene er det leveområder for villrein, og også forekomster av rovdyr som jerv og gaupe. Bestandene av hjortevilt har de siste årene vokst kraftig, og spesielt hjorten er godt utbredd.

Hele Romsdalen er klassifisert som et verdifullt kulturlandskap. Det er store kulturhistoriske verdier i området i form av spor etter gamle bosetninger, ferdselsveger og jakt- og fangst historie. I tillegg er dalføret og kommunen generelt et aktivt kulturlandskap, der landbruket i lang tid har satt sitt preg. Romsdalsfjorden og Rauma elv er nasjonale laksefjorder og nasjonale laksevasdrag med særlig beskyttelse.

Det ble i 2019 (før Romsdalsgondolen med tilhørende anlegg var bygget) utarbeidet sårbarhetsanalyser for Romsdalseggen og Litjefjellet, som gav følgende anbefalinger for fremtidig forvaltning:

«Slitasjen på vegetasjon over Romsdalseggen er betydelig i mange partier, bedre merking kan kanalisere trafikken mer på deler av stien, samtidig er de andre tiltakene (steinlegging, bro og ramper) som er på plass gode og demper slitasjen på vegetasjonen vesentlig. Populære lokaliteter for resting og fotografering gir slitasje over større arealer, særlig på platåene der det er god utsikt mot Trollveggen. Avveiningen mellom tilrettelegging og villmarksopplevelsen påvirkes av trafikken, det er i

dag stor trafikk og den forventes å øke i framtiden. I takt med trafikkøkningen minker villmarksopplevelsen, turen bør allikevel være interessant for turister på grunn av utsikt og «luftighet». Særlig nedstigningen til Åndalsnes bør prioriteres hvis det skal gjøres flere tiltak, vegetasjonen der er svært slitt med eksponerte røtter i store partier. I tillegg til slitasje på vegetasjonen er utbedring av nedstigningen positivt med tanke på sikkerhet» (Karttjenester, 2019)

«Turen til Litlefjellet gir “mye utsikt for pengene”. Turen er kort og tilgjengelig for de fleste turister. Slitasjen er i dag stor og i enkelt partier sprer den seg over store områder, særing i tilknytning til gode fotomuligheter. Med tanke på at de fleste som tar turen gjør det for utsikten og den store forventede økningen i antall besøkende, bør tiltak styre trafikken i tilrettelagte traseer, i hele stiens lengde frem til utsiktspunktet» (Karttjenester, 2019)

Romsdalsgondolen har naturligvis økt trafikken i området rundt toppstasjonen og dermed også økt slitasjen på vegetasjonen. Tiltak for å motvirke dette har vært å lede trafikken med tilrettelagte stier og utsiktspunkt jfr. anbefalinger i sårbarhetsanalysen fra 2019.

Videre anbefaler sårbarhetsanalysen: *» informasjon om slitasje og en oppfordring til å ikke bevege bort fra stier vil også hjelpe. Romsdalsgondolen gir også muligheter for flere typer aktiviteter på Nesaksla, for eksempel paragliding, trugeturer og vintervandring. Det er derfor viktig å gjøre en sårbarhets- og konsekvensanalyse av nye aktiviteter, og vurdere om det er behov for slitasjebegrensende tiltak. Med tanke på normalruta på Romsdalseggen, så har det vært fokus på om Romsdalsgondolen vil bidra til mer trafikk fra vest til øst enn i dag, og dermed slitasje i en bredere akse der folk møtes langs stien. Romsdalsgondolen er også en alternativ rute ned for trafikken over Romsdalseggen, og kan dermed avlaste ferdsel i siste del av normalruta» (Karttjenester, 2019).*

3.2.2 Kulturminner og kulturmiljø generelt

Det finnes over 500 registrerte kulturminner i Rauma. Med kulturminne mener en alle spor etter mennesker i vårt fysiske miljø. Det omfatter også steder der det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til. Kulturminner kan deles i to hovedgrupper: materielle og immaterielle. Kulturmiljø er områder der kulturminner inngår som en del av en større helhet eller sammenheng. Kulturminner og/eller fortellinger om disse kan øke turistens opplevelsesverdi langs stien, samtidig må en påse at kanalisering av ferdsel ikke blir en trussel for ivaretagelse av kulturminner og kulturmiljø for fremtiden. I Rauma finnes det i dag to freda kulturminner, dette er Rødven Stavkirke og Ner-Hole museum.

3.3 Lokalsamfunn

3.3.1 Kvalitetene i lokalsamfunnet

Hele Raumasamfunnet har tilgang på friluftsområder i nærmiljøet, stort sett gjennom hele året. Man kan drive med et bredt spekter friluftaktiviteter i Rauma som vandring, ski, padling, jakt, fiske, klatring, sykling, fjelløping, golf, riding, toppturer, skøyter, høsting m.m. Frivilligheten står for en betydelig andel av arbeidet som legges ned i stier, friluftsområder, løypekjøring, drift av skisenter og arrangementer i regi av bl.a. Norsk Fjellfestival. Rauma er et trafikkknutepunkt i fylket, og Åndalsnes har et service- og tjenestetilbud som dekker de mest nødvendige urbane behov og kvaliteter.

3.3.2 Lokal bruk av naturområdet

Rauma er en relativt stor kommune, der fjell, daler og fjorder gjør avstandene mellom de ulike bygdene store. Landskapet er variert, og brukerinteressene er mange. Store naturområder er i dag beiteområder for storfe, sau, geit og hest. Videre er store areal produktiv skog, og på fjellet finnes det både enkeltsetre og fellesetre, men ingen er i tradisjonell drift.

Fritidsfiske er populært i både fjord, elv og fjellvatn. Grunn- og elveiere med flere tilbyr fiske i fjord og elv og vatn som tilleggsnæring. Lokalbefolkningen bruker også naturen til rekreasjon, jakt, ridning og høstning.

Nærturer med venner og familie, ulike turmål konkurranser, skiturer i oppkjørte løyper om vinteren, golf, fjelløping, klatring/via ferrata, båtturer på fjorden, toppturer på ski og sykling er utbredte aktiviteter blant lokalbefolkningen. Stikk UT! og Stikk UT vinter er det største folkehelseiltaket i Møre og Romsdal med over 800 aktive deltakere i Rauma i 2022.

3.3.3 Grunneierforhold

Rauma er en stor landbrukskommune, og store deler av kommunen er private landbruksområder. I lavlandet er det større og mindre teiger og eiendommer, mens oppover i høyda er det hovedsakelig større utmarksteiger og fellesområder/sameie. I Rauma er det 3 statsallmenninger og de ligger i høyfjellsterreng; Grytten Statsallmenning, Heen Statsallmenning og Voll Statsallmenning. Opplysningsvesenets fond (kirka) og Rauma kommune eier noen få og små teiger på Åfarnes, i Skorgedalen og Isfjorden. Disse er stort sett skogsmark.

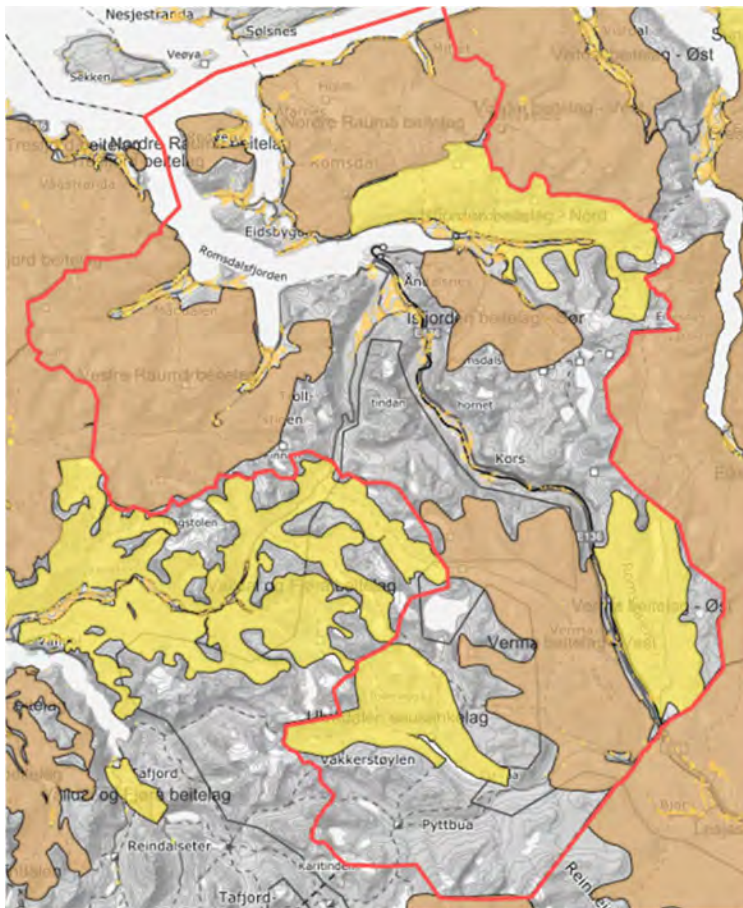
3.3.4 Landbruk og beiteinteresser i området

Rauma er fjerde største jordbrukskommunen i fylket i antall gårdsbruk. I 2019 var 152 gårdsbruk i drift i Rauma, men et gjennomsnittlig dyrka areal på 223 dekar. Flest årsverk er innen storfe og sauehold. I Rauma har 58 gårdsbruk produksjon av storfekjøtt, av disse 40 melkeprodusenter. Det er 82 sauebruk, 1 bruk med gris, 18 bruk med ammekyr og 9 bruk med korn i kommunen. Bøndene driver i tillegg andre produksjoner som bl.a. egg, potet, frukt og bær, næring innen skogbruk, jakt og fiske, turisme, videreforedling og salg av gårdsmat.

Til sammen har Rauma 1175 melkekyr, 2500 ammekyr/andre storfe, 450 grise og 11 000 sau og lam. Rauma er det største sauekommunen og den nest største skogbrukskommunen i antall eiendommer i Møre og Romsdal.

Det dyrkes 34 000 dekar jordbruksareal, mest gras og til fôr og beite og til korn 1600 dekar. Videre er det ca 227 000 dekar produktivt skogareal med fur, gran og løvtre.

Store deler av naturområdene i Rauma er utmarksbeite eller aktivt jordbruksareal.

Figur 13: Beiteområder i Rauma

3.3.5 Lokale lag og foreninger

Det finnes over 200 frivillig lag og organisasjoner i Rauma kommune. For arbeidet med besøksforvaltning er det spesielt idrettslag, bygdslag/velforeninger, grunneierlag, veilag, kultur og fritidslag som kan være en ressurs for arbeidet. Det meste av arbeidet som i dag utføres på stier, fjellveier, fjellhytter og annen fysisk tilrettelegging i Rauma er det private lag og organisasjoner som står for, og det er derfor viktig å unngå at disse blir overbelastet av for høy slitasje som følger av for eksempel stort besøkspress. Dette kan være en trussel for frivilligheten på lang sikt. Rauma frivilligsentral er et viktig koordinerende ledd og brobygger mellom frivilligheten og kommunen, og en god dialog med frivilligheten er nødvendig når for eksempel nye tiltak skal gjennomføres i deres virkeområde.

3.3.6 Bygdemøter

I forbindelse med besøksstrategien ble det invitert til seks bygdemøter rundt om i kommunen hvor lokalbefolkningen kunne gi innspill på utfordringer, muligheter og tiltak, samt hvor det er ønskelig med besøkende og ikke. Flere bygder utrykte redsel for økt turisttilstrømning i "sine fjell", og ønsket et begrenset omfang av besøkende, også med hensyn til naturverdiene.

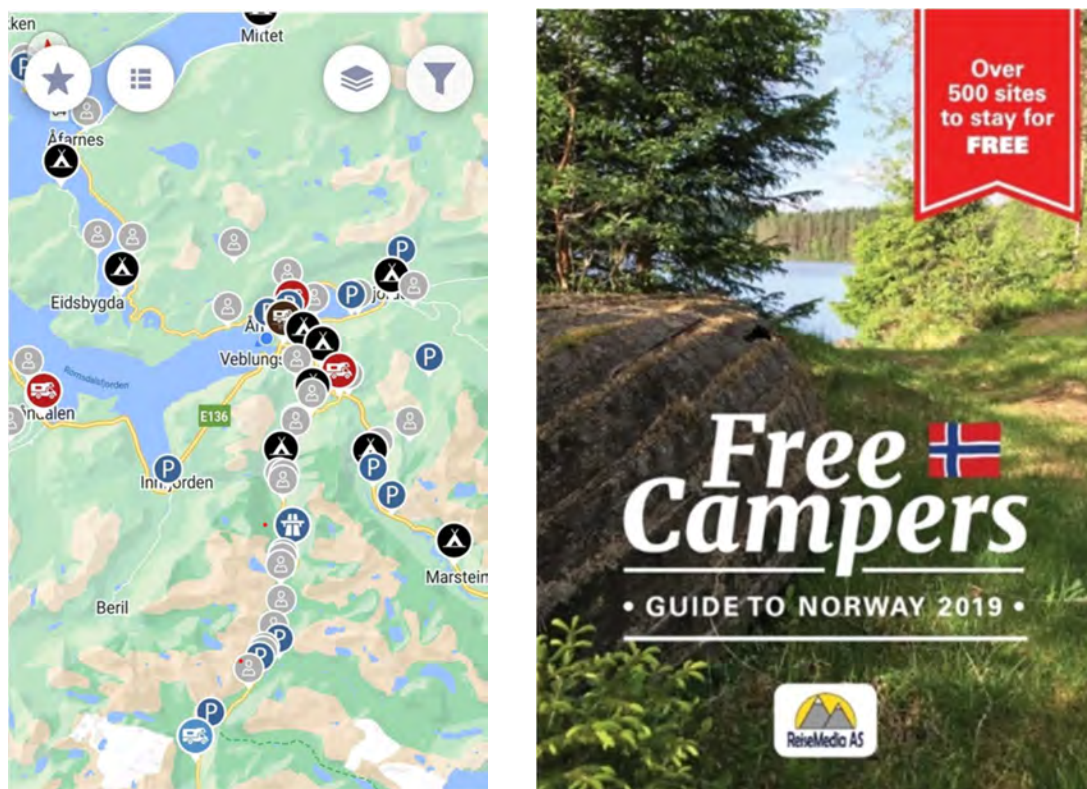
Hovedutfordringene bestod av økte parkeringsproblemer knyttet til vinterturisme spesielt (toppturer og isklating). Økt slitasje på sti som følger av kanalisering, fjelløping og stisykling. Besøkende som har manglende respekt/forståelse for dyrket mark, dyr på utmarksbeite og båndtvang.

Det ble uttrykt at reiselivet forsyner seg av naturressursene der lokalbefolkningen blir sittende igjen med "kun" ulempene. Det er også konflikt mellom fiskere og dem som vil padle i elv. Villcamping med bil, telt og hengekøye er en gjengående utfordring og irritasjon flere steder i kommunen.

Muligheter som gikk igjen var betaling på private parkeringsplasser, bedre skilting og informasjon, tilrettelegging for flere lavterskel turer, samt ønske om å styre utviklingen i egne områder (grendeutvalg). Flere av lokalbefolkningens innspill til tiltak er oppført i tiltaksplanen.

3.3.7 Villcamping

Villcamping er en av de interessekonfliktene som har eskalert i Rauma kommune som følger av økt turisttrafikk. Med villcamping menes camping på andre steder enn tilrettelagte campingplasser, for eksempel rasteplasser, i naturen, og at dette fører til: forsøpling/forurensing, tapt lokal verdiskaping og negative holdninger til turisme som næring. Vi snakker om alle typer villcamping: med bil, hengekøye, telt etc. En rekke norske og utenlandske reiseguides og apper (gjerne brukergenererte) oppfordrer til villcamping både på privat eiendom, offentlige parkeringsplasser (for eksempel ved kirke, friluftsområde og rasteplasser) og langs vei. Noen apper krever brukerbetaling for å få tilgang på all informasjon knyttet til villcampingplasser, og hensyntar verken grunneier eller om det finnes kommersielle campingplasser i nærheten.

Figur 14: Fri- og villcamping markedsføres gjennom ulike apper og reiseguides (Kilde: Park4night og Ark bokandel)

Nylige endringer i frilufsloven gir kommuner muligheter for å utarbeide egne frilufs forskrifter som kan regulere villcamping i større grad. Dette er per nå ikke ønskelig å gjennomføre i Rauma kommune, både p.g.a. arbeidets omfang, omdømmebygging og generelle forvaltningsprinsipp.

Nordveggen har derfor i samarbeid med bl.a. grunneiere, Friluftsrådet og Rauma kommune utviklet og satt opp opplysningsskilt på tre "problemsteder" som oppfordrer til sporløs ferdsel og bruk av lokale campingplasser. Disse er plassert på Skiri, Vadstranda (Trollveggen) og den lokale badeplassen Krohnberget.

Figur 15: testing av informasjonsskilt som grep for å forhindre villcamping (foto: Åndalsnes avis)

De foreløpige tilbakemeldingene på tiltaket er positive:

Figur 16: Vadstranda 2021 vs. juli 2022 (foto: Trollveggen camping og Nordveggen AS)

For de næringsdrivende (spesielt campingplasser) er det villcamping i sentrale strøk (nær egen virksomhet) som er mest konfliktfylte, spesielt i skuldersesongene der campingplassene gjerne har ledig kapasitet. Ett stort antall besøkende velger å villcampe på tilrettelagte rasteplasser, private parkeringsplasser/veier eller lignende hvor hensynet til brannsikkerhet m.m. ikke er ivaretatt. I tillegg til tapt verdiskapning, fører denne villcampingen til forsøpling, som går ut over både opplevelsen til andre besøkende, lokalbefolkningen og naturmiljøet.

Noen eksempler på dette fra sommeren 2022:

Figur 17: Nesstranda juli og august 2022

Figur 18: Rasteplass ved Framhald juli 2022 (v/Soggebru camping) samt forsøpling ved friluftsområdet Kolmaneset

Villcamping bør derfor overvåkes kontinuerlig, og myke tilretteleggingstiltak som skilting og informasjon bør komme på plass først. Videre bør en tilrettelegge for mer bobilcamping (spesielt i høysesong), før en evt. regulerer/stenger områder hvis problemet skulle komme ut av kontroll.

3.3.8 Interessekonflikter i lakseelver

Det er mange måter å oppleve en elv på. En laksefisker ønsker stillhet og ro. En elvepadler ønsker å bevege seg i ulikt tempo nedover (og oppover) elva. Laksefiskere opplever at elvepadlere og folk som bader skremmer fisken og dermed ødelegger for fisket. En som leier ut leva til laksefiskere mener produktet de selger blir ødelagt av de andre aktivitetene. Elvepadleren kan enkelte ganger svinge unna en laksefisker som står langs elva, men dette er ikke alltid teknisk mulig pga sikkerhet.

Alle har de en glede av elva og naturen på hver sin måte.

Har elveeier som driver utleie av fiskevald lov til å nekte andre interessenter av elva til å padle, bade eller på andre måter oppholde seg i eller i nærheten av fiskesona/ fiskerne?

Dette spørsmålet har blitt sendt til fagpersoner innen FNF, Miljødirektoratet, ledere for ulike lakseelver m.fl. Per i dag er det ingen som kan gi et helt konkret svar og de henviser til kommunen eller friluftsløven.

Så hva gjelder? Hva sier Friluftsløven?

Ihht Friluftsløvens § 8 om bading står det: *Enhver har rett til å bade i sjøen eller i vassdrag fra strand i utmark eller fra båt når det skjer i rimelig avstand fra bebodd hus (hytte) og uten utilbørlig fortrensel eller ulempe for andre.*

Videre i § 13 om ulovlige stengsler eller forbudsskilt står det: *Eier eller bruker av grunn må ikke ved stengsel eller på annen måte vanskeliggjøre ferdsel, opphold, bading eller høsting som er tillatt i denne lov, med mindre det tjener hans berettigete interesser og ikke er til utilbørlig fortrensel for allmenhetens utøvelse av allemannsrett. Uten særskilt hjemmel er det ikke tillatt å sette opp skilt eller på annen måte kunngjøre forbud mot ferdsel, opphold, bading eller høsting som er tillatt i denne lov.*

Friluftsløven henviser altså til skjønn og at alle parter skal vise hensyn til hverandre.

Det er her det blir vanskelig å komme til enighet; for hva betyr det å “vise hensyn til hverandre”?

Dette er ulikt fra person til person.

Noen alternativer til løsning:

- Dialogmøter der målsettingen er å oppnå større aksept for ulik bruk av elva blant de ulike interessentgruppene
- Bli enige om ulike tidssoner (perioder av året/ klokkeslett i døgnet) for bruk av elva. Laksefisket foregår i hovedsak i perioden 01.06-31.08. Fisket foregår oftest morgen og kveld

og padling kan foregå midt på dagen for eksempel. Her må hensynet til at fisken skal få tid til å hvile også tas med.

- Lage padleguider/ led for andre områder for å kanalisere folk dit man ønsker

Et annet spørsmål er: Hva er det som faktisk forstyrrer fisken? En badende som ligger i en kulp over lang tid? En fisker som står ved elvekanten? En elvekajakk som drar forbi i løpet av 5 sekund?

PS: I Altaelva bruker de store båter med påhengsmotor til å transportere fiskere til de ulike deler av elva. Også fiske foregår fra disse motorbåtene.

3.4 Verdiskaping

3.4.1 Kulturell verdiskaping

Kulturell verdiskaping handler om å øke kunnskap og bevissthet om lokal kultur- og naturarv, særpreg, tradisjoner, historiefortelling og symbol som gir grunnlag for formidling og utvikling av stedets identitet og stolthet. Romsdal Reiseliv har siden våren 2022 jobbet etter RISS metoden for å utvikle nye kulturbaserte opplevelser basert på stedets egenart i Rauma.

3.4.2 Sosial verdiskaping

Sosial verdiskaping handler om felles forståelse, engasjement, tillit og tilhørighet som oppstår gjennom samarbeid, samhandling, dugnad, frivillig arbeid, fellesskap og nettverk. Rauma har et sterkt organisasjonsliv og er sterk på dugnad og frivillig arbeid, også knyttet til naturområdene.

I tillegg har Rauma i snart 20 år jobbet målrettet med sosial verdiskaping gjennom næringselskapet Nordveggen, som har bidratt til at mange fellesprosjekt har blitt realisert.

3.4.3 Reiselivets bruk av området

Både tilreisende turister og fastboende har koblinger til natur, landskap og lokal kultur.

Disse ressursene blir gjerne møteplasser mellom reiseliv og lokalsamfunnet. Avhengig av hvordan slike møter foregår og er organisert, oppstår muligheter for synergier og konflikter (Dybsand, 2001). I Rauma finnes det naturbaserte attraksjoner med både liten og stor tilretteleggingsgrad.

Nasjonal turistveg mellom Geiranger – Trollstigen er tilrettelagt med utsiktsramper, kafe, parkering og toaletter. Trollstigen hadde i 2022 over 160 000 passerende kjøretøy, og utsiktsrampen er et av de viktigste stoppestedene for besøkende langs denne strekningen.

Romsdalseggen er den mest profilerte og besøkte fjellturen i Rauma, med over 36 000 besøkende i rekordåret 2021. Romsdalseggen betyr mye for hele reiselivsnæringen i Rauma, og en rekke produktpakker baserer seg rundt Romsdalseggen med den høye opplevelsesverdien fjellet tilbyr. Utsiktsplattformen Rampestreken, Romsdalsstigen Via Ferrata, Romsdalsgondolen og Eggen Restaurant er alle sentrert rundt Romsdalseggen. Romsdalen AS tilbyr lavterskel opplevelser som trugeturer, hundekjøring og guida bussturer.

Et tredje naturbasert fyrtårn er Trollveggen med Trollveggen besøkssenter og kafe. Besøkssenteret er sommeråpent og er et populært stoppested for besøkende.

Norsk Tindesenter er et besøkssenter med museum, klatrehall og kafe som baserer seg rundt norsk tindehistorie. Senteret har et bredt utvalg innen naturbaserte opplevelser som via ferrata, guida fjellturer, sup og kajakk. I 2023 vil senteret bli autorisert nasjonalparksenter med en sentral rolle innen formidling og rettleiding i forhold til natur- og kulturverdiene.

Rødven Stavkirke, Sagelva Vasskraftsenter og Bøstølen er store kulturminner reiselivet benytter seg av. Romsdalsmartnan er en av landets eldste martnaer, med et årlig besøk på mellom 8-12 000.

Av lavterskel turer kanaliserer reiselivet i dag ferdsel til Slettafossen, Kyllingbrua, Nebba/EventURskogen, Litlefjellet, Trollstigfoten og Eiafossen spesielt.

En rekke tinde- og skiveiledere har sitt virke i Rauma, og tilbyr guida kurs og turer i bratt terreng. Norsk Fjellfestival arrangerer seks større årlige arrangement i Rauma som baserer seg på friluftsliv i både snilt og bratt terreng.

Rauma Rock arrangerer utekonsert i spektakulære omgivelser på Nesaksla hvert år.

Fiske i elv og fjord er en populær aktivitet både i det norske og utenlandske markedet. Enkelte campingplasser har fjordfiske som sitt hovedsatsningsområde, og det tilbys også guida fisketurer på Romsdalsfjorden. RIB safari og sommerbåt til bl.a. historiske Veøya er nye vannbaserte opplevelser i Rauma.

Raumabanen er flere ganger kåret til Europas vakreste togreise – og en reise med denne banen er en populær turistattraksjon.

Dagsbesøkende som kommer med cruiseskip deltar gjerne på utflukter med buss til flere av de naturbaserte attraksjonene nevnt over.

3.4.4 Organisering av reiselivet

Romsdal Reiseliv SA er interesseorganisasjonen for reiselivsbedriftene i Rauma omegn.

Selskapet jobber i hovedsak med produktutvikling, salgsfremmende tiltak og medlemspleie i tillegg til å være talerør for næringen. Romsdal Reiseliv samarbeider tett med destinasjonsselskapet Visit Nordvest som jobber med markedsføring av regionen nasjonalt og internasjonalt, kompetanseheving og nettverksbygging i reiselivsnæringen. Nordveggen AS er utviklingsselskapet i Rauma som jobber med reisemålsutvikling og produktutvikling i tillegg til næringsutvikling i andre bransjer. Romsdalen AS er et lokalt utviklings- og investeringsselskap som skal bygge, eie, drifte og markedsføre reiselivsanlegg i Rauma og Lesja.

3.4.5 Bærekraftig reisemål

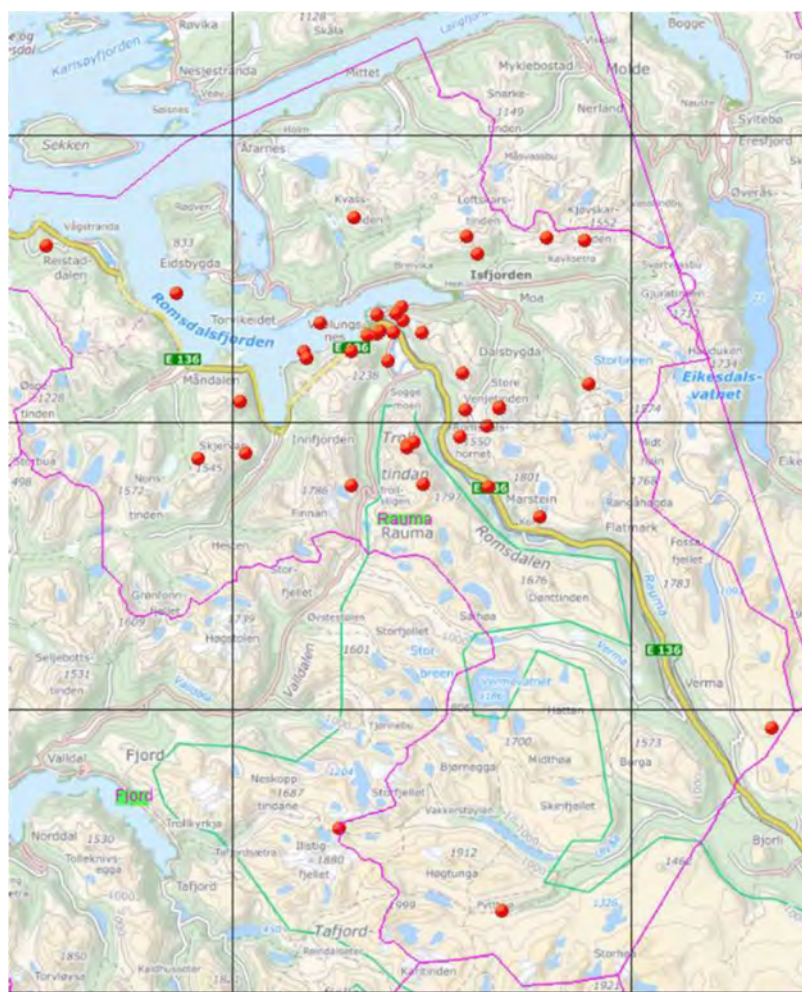
Rauma ble sertifisert som bærekraftig reisemål i 2021, og jobber dermed systematisk med bærekraftig reiselivsutvikling. Temaer som natur, miljø- og klimapåvirkning, samspill mellom reiseliv og lokalsamfunn – og næringens lokale, økonomiske verdiskaping er sentralt i forståelsen av et bærekraftig reiseliv. Sertifiseringen innebærer årlig bærekraftsrapportering inn til Innovasjon Norge, og resertifisering skal skje innen 3 år. Det er destinasjonsselskapet Visit Nordvest som er prosjekteier av sertifiseringsarbeidet sammen med Nordveggen som prosjektleder.

3.5 Sikkerhet, beredskap og risikoanalyse

3.5.1 Status ulykker

Følgende redningsoppdrag er registrert av hovedredningsentralen for Rauma kommune i 2021/22

Type oppdrag	Antall
La: Alpin/bratt lende	7
La: Ambulanse- Luft/land/legebil	6
La: Assistanse person	14
La: Nødsignaler - Land	1
La: Skogbrann	1
La: Snøskred	5
La: Søk etter savnet person	3
Lu: Luftsportulykke – glidere	1
Sj: Brann – mindre fartøy	1
SJ: MOB/Drukning	1
SJ: Nødsignal - Pyroteknisk	1
TOTALSUM	41

Figur 19: Kart over registrerte redningsoppdrag i Rauma (01.01.2021-28.10.2022)

3.5.2 Eksisterende tiltak og rutiner for kontroll

Rauma kommune har en helhetlig ROS analyse, beredskapsplan og årlig beredskapsråd for sentrale parter. I tillegg arrangeres det et årlig beredskapsmøte for alle store arrangement i kommunen.

Alle aktører som tilbyr naturbaserte opplevelser har arrangøransvar i henhold til produktkontrollloven og interkontrollforskriften, og er således ansvarlig for dette. Nordveggen arrangerte HMS kurs for reiselivsbedrifter i 2021 for å sette fokus på dette kravet.

Romsdalseggen driftes og vedlikeholdes av Rauma kommune/Norsk Tindesenter og DNT i fellesskap. Rauma kommune står som byggherre av stinettet på toppen av Nesaksla, sherpatrapp opp Kløvstien, Romsdalstrappa og Rampestreken, og er dermed ansvarlig for vedlikehold av disse.

Statens vegvesen er byggherre og eier av anlegget på Trollstigplatået, og utfører tilsyn og vedlikehold på turveiene og utsiktspunktet i henhold til [BRUTUS](#). I tillegg har også driftskontrakten til vegeier i området, rutiner for visuell inspeksjon, med tilbakemelding om eventuelle feil/mangler som må utbedres. Driver av anlegget (kafe/kiosk) skal også melde inn fortløpende om det er synlige skader på anlegget.

Rauma kommune er ansvarlig for drift og vedlikehold ved de statlige sikra friluftsområdene i kommunen. Øvrige stier driftes i hovedsak på dugnad, av idrettslag eller lokale foreninger.

Redningsgruppene har rutiner på kontroll av utstyr, og utsjekk av de som står på alarmplanen.

3.5.3 Beredskap

Rauma kommune har egen offisiell beredskapsplan og årlige beredskapsråd.

Redningsgruppene består av frivillige medlemmer som bistår politiet og hovedredningsentralen under redningsaksjoner i bratt fjell, på bre og andre områder som krever spesielt utstyr og kompetanse.

Rauma Røde Kors rykker ut når noen trenger hjelp på fjellet eller er savnet. Hjelpekorpsset er stasjonert fast i Skorgedalen vinterstid.

Sivilforsvaret tilbyr telt, lys, varme, vakthold og sikring ved større ulykker og naturkatastrofer når nød- og beredskapsetatene trenger støtte. Sivilforsvaret har tilholdssted i Isfjorden.

En egen beredskapsplan er laget for Romsdalseggen og inngår som del av besøksstrategien for dette området.

3.5.4 ROS analyse

[ROS analyse Rauma kommune](#) (lenke)

[ROS analyse Romsdalseggen](#) (lenke)

3.6 Den besøkende

3.6.1 Antall besøkende og sesong

Årlig besøker over 1 million turister området. Før pandemien beregnet man 450 000 norsk dagsbesøkende og 250 000 utenlandske dagsbesøkende på vei per år, og 30 000 dagsbesøkende med Raumabanan (Menon Economics, 2017). I snitt passerer rundt 150.000 kjøretøy Trollstigen hver sommer (perioden juni-august, Visit Nordvest). Rauma og Vestnes hadde til sammen nesten 150 000 kommersielle overnattinger i 2021, hvorav 70% av overnattingene var i månedene juni-august (Kilde:

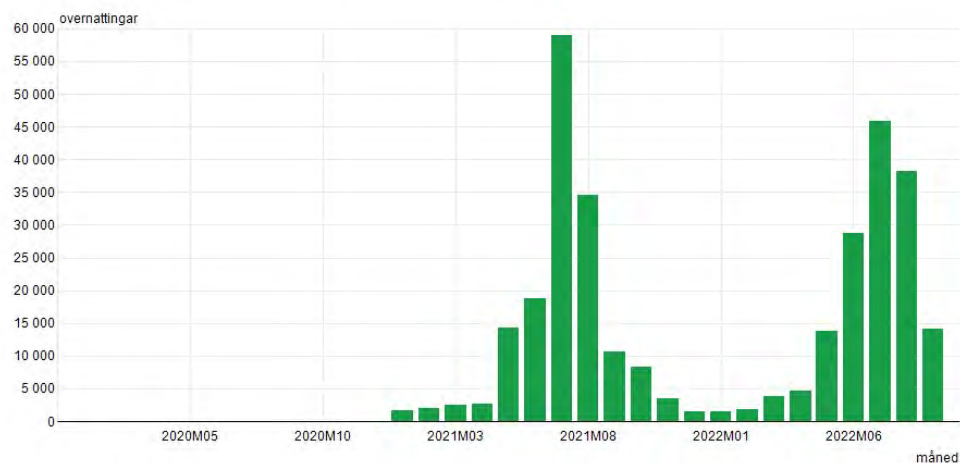
SSB). Per juli 2022 er overnattingstalla til sammen 100.000, som er omtrent det samme som året før. Sesongvariasjonen i Rauma er derfor store. Den økende interessen for topturer på ski har ført til økende dagsbesøk fra det regionale og norske markedet spesielt.

Cruisegjester (dagsbesøk)

Med unntak av pandemien, har Åndalsnes havn rundt 50 –60 cruiseskipsanløp per år. I 2022 forventes det rundt 60 anløp med en maks kapasitet på 150 000 passasjerer. Med utgangspunkt i 70% dekningsgrad kan vi forvente opp mot 100 000 cruisepassasjerer i 2022. I tillegg har en rekke reiselivsbedrifter overrisslingseffekt fra cruiseanløp i Ålesund, Molde og Geiranger, da Rauma inngår i rundturer fra disse havnene.

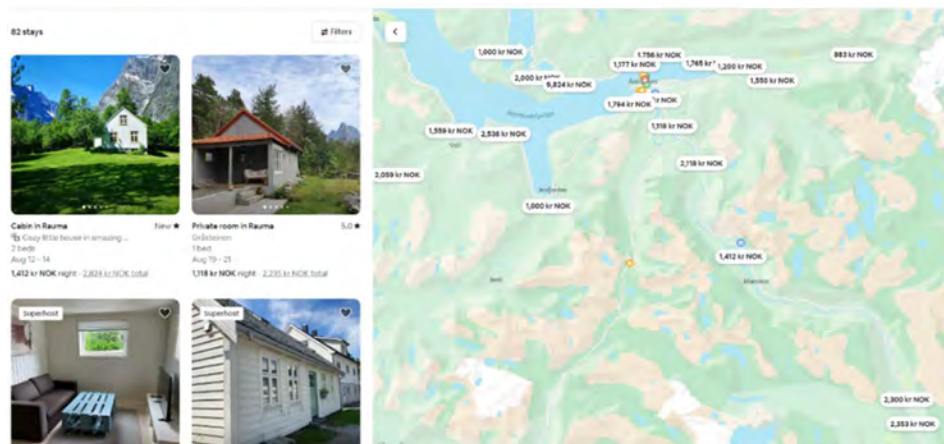
Overnattingstilbudet i Rauma er en miks av hoteller, gårdsovernatting og camping. De senere år har også tilbudet innen airBnB økt betydelig (unntatt fra statistikk under). Rauma preges av store sesongsvingninger, med høyest belegg i sommermånedene, og mindre besøk i vintermånedene. Norge utgjør den største markedsandelen (87% per jan-juli 21/49% per jan-juli 22), og de internasjonale reisende fra nærmarkedene Tyskland, Nederland og Sverige er nå på full fart tilbake etter pandemien.

12895: Overnattingar, etter måned. Vestnes, Rauma, I alt, Overnattingar.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 20: kommersielle overnattinger i Rauma og Vestnes 2021-2022

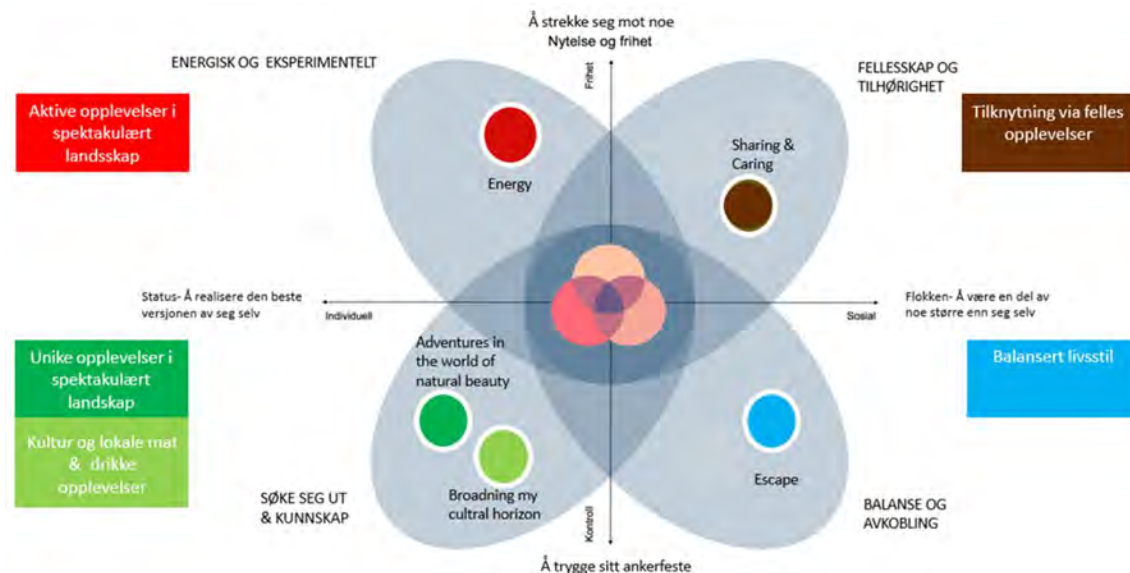

Figur 21: Over 80 overnattingssteder i Rauma ligger ute på AirBnB (kilde: AirBnB)

Rauma har rundt 1200 fritidsboliger, der over 50% av disse er eid av innbyggeren i Rauma kommune selv. Verdiskapningspotensiale knyttet til disse er derfor begrenset.

3.6.2 Målgrupper

Romsdal Reiseliv utarbeidet i 2021 et strategisk kompass som forteller hvilke målgrupper Rauma bør satser på og hvor disse står i forhold til. Kompasset er bygget på Innovasjon Norge sin segmenteringsanalyse, samt anbefalinger fra Fjord Norge og Visit Nordvest. Visit Nordvest bruker den samme analysen i sitt markedsarbeid, med tilpasninger for de ulike målmarkedene (Norge, Sverige, Tyskland og Nederland). Disse målgruppene vil være gjeldene frem til en ny analyse foreligger i 2023.

Figur 22: strategisk kompass for Romsdal Reiseliv

3.6.3 Hvor lenge

De besøkende oppholder seg i snitt 1,9 netter i regionen Nordmøre og Romsdal (jan-september 2022). Oppholdstiden til de utenlandske turistene er lenger enn de norske (2,5 netter i snitt). Hvis vi sammenligner de ulike innkvarteringstypene, er det camping og hyttegrender som har høyest gjennomsnitt antall netter med 2,5 i snitt, mens hotell har 1,6 netter i snitt. (Visit Norway, 2022).

Som belyst tidligere utgjør dagbesøkende og gjennomgangstrafikk en stor del av turistmarkedet i Rauma.

3.6.4 Manglende kunnskap

Det er behov for mer kunnskap om de besøkende i Rauma. En segmenteringsanalyse for både norske og utenlandske turister, samt verdiskapning per segment vil gjøre destinasjonen bedre rustet til å velge målgrupper, utvikle tjenester, opplevelser og kommunikasjon som treffer de vi ønsker å invitere hit. Indikatorene for bærekraftig reisemål peker på at det skal foreligge en langsiktig offentlig strategi for reisemålet som gjennomføres gjennom en åpen og inkluderende prosess. Dette bør derfor foretas. En tålegrenseanalyse for cruise vil gi bedre svar på hva innbyggerne, miljøet, havnen, infrastruktur, reiselivsnæringen m.fl. tåler av cruiseanløp. I tillegg bør en vurdere en tålegrenseanalyse for Trollstigen, med tanke på å komme frem til gode løsninger for dagens parkering og trafikk utfordringer – som påvirker både opplevelsen til de besøkende, og verdiskapningen i negativ grad i dag.

3.7 Kundereisen

Kundereisen illustrerer informasjon og vertskapsplanen for de besøkende i Rauma. Det handler om å levere rett informasjon til rett tid, både før, under og etter sitt besøk og sørge for at opplevelsen blir god slik at de deler sine minner og informasjon videre til andre vi ønsker å nå.

Figur 23: Dagens plan for kundereisen kan illustreres slik.

3.8 Trender i det naturbaserte reiselivet

Følgende trender vil ha stor betydning for den fremtidige utviklingen av det naturbaserte reiselivet i Rauma (Elmahdy, Y.M, Haukeland, J.V. & Fredman, P. 2017):

3.8.1 Sosiale trender

Befolkningsvekst gir økende deltakelse i naturbasert reiseliv og høyere forbruk av naturattraksjoner. Dette kan påvirke naturressursgrunnlaget negativt.

Endringer i husholdningene En foreldre eller aleneboende blir mer vanlig. Høyere inntekter og mer fleksibilitet øker mulighetene for å reise og delta i rekreasjonsaktiviteter.

Aldrende befolkning med bedre helse og høyere velstand gir økende interesse for naturbaserte aktiviteter som er tilpasset reduserte fysiske forutsetninger.

Mental helse, avstressing og selvmedisinering vektlegges mer enn før. Naturbaserte aktiviteter benyttes som en form for naturlig terapi/behandling.

Urbanisering truer naturmiljøer og fører til tap av naturlandskap. Folks behov for tilgang til grønne områder øker, dermed vokser etterspørselen etter naturbasert reiseliv.

Endrede arbeidsmønstre arbeidsliv og husarbeid har blitt mindre fysisk anstrengende, og etterspørselen etter fysisk aktivitet på fritiden øker.

Kvinner påvirker i større grad enn tidligere valg av fritidsaktiviteter og foretrekker bekvemmelighet, kvalitet og skjønnhet. Menn søker mer utfordrende aktiviteter som jakt, fiske og spenning.

Økende kulturelt mangfold kan medføre konflikter mellom turister med ulik bakgrunn, preferanser og forventninger.

Verdier og livsstiler Dagens turister er rike på penger, men fattige på tid. De er individualistiske og søker skreddersydde, autentiske opplevelser. Miljøbevisstheten er økende. Deltakelse i naturbasert reiseliv bidrar til å bygge selvforståelse og å uttrykke identitet.

3.8.2 Teknologiske trender

Transport og ny teknologi reduserer reisekostnadene og øker reisehastigheten. Tilgjengeligheten til ulike turistdestinasjoner øker. Planer for å redusere karbonutslipp forventes å påvirke destinasjoner som ligger langt fra markedene negativt.

Hi-tech-utstyr og avanserte klær gir friluftsutøvere mer komfort, høyere sikkerhet og lettere tilgang til naturområder. Dette bidrar til vekst i flere naturbaserte reiselivsaktiviteter.

Informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) Avansert teknologi gir turistdestinasjoner merverdi for besøkende og reduserer driftskostnader. Turistomtale i elektroniske medier blir stadig viktigere for reisemålenes image og reiseatferd.

Sosiale medier gjør kundeforholdet mer transparent, bidrar til større forbrukermakt og øker konkurransen mellom destinasjoner. Mobilteknologi og flere mobile tjenester som dekker avsidesliggende områder, vil oppfordre turistene til å besøke og oppleve nye, ukjente naturområder.

3.8.3 Økonomiske trender

Økonomisk vekst i utviklede økonomier Økende inntekter og mer disponible tid i utviklede land gjør det mulig for flere å bruke mer tid på naturbaserte opplevelser.

Økonomisk vekst i utviklingsøkonomier Spesielt i Kina og India vil veksten bidra til betydelig økende reisevirksomhet og endringer i den kulturelle og etniske sammensetningen av turister til Europa. De ne gjestene har annen adferd, andre forventninger og krav.

Delingsøkonomi Kommersielle foretak utfordres og bli gradvis erstattet av individer som tilbyr budsjettvennlige tjenester som overnatting, transport, utflukter og måltider.

Drivstoffpriser Oljeprisen ventes å stige. Dyrere flybilletter og introduksjon av ekstra drivstoffavgifter vil kunne bremse reisingen.

3.8.4 Miljøtrender

Klimaendringer Varmere og mer snøfattige vintre vil påvirke lavtliggende skidestinasjoner i nord negativt og øke presset på mer snøsikre, høytliggende områder. Isbreene trekker seg tilbake, og deres økonomiske verdier knyttet til naturbaserte aktiviteter som brevandring og skiturer, reduseres. **Arealbruk og landskapsendringer** Urbanisering, veibygging, energiproduksjon m.m. har endret landskapet og ført til tap av estetisk verdi. Dette medfører mindre attraktive turistlandskap, redusert kvalitet på turistopplevelsene og høyere konfliktnivå med andre interessenter.

3.8.4 Politiske trender

Politisk uro, krig og terrorisme har ført til tap av naturarv, ødelagte nasjonalparker og ruinert naturbaserte reiselivsnæring flere steder. I disse områdene forventes en reduksjon av turismen. Destinasjoner som anses som trygge, blir mer attraktive. Attraksjoner som samler store folkemengder, er mer utsatt for terror og vil ha behov for sikkerhetstiltak.

Endringer i grensekontroll gjennom avtaler har redusert grenserestriksjoner og utløst enorme reisemuligheter. Kina er forventet å bli verdens største utreisemarked i 2020.

Helserisiko Internasjonal reisevirksomhet er en drivkraft i oppblomstringen og spredningen av infeksjonssykdommer. Fremtidige utbrudd kan øke den opplevde personlige risikoen ved reising. Strenge reguleringer kan iverksettes for å unngå spredning.

Geopolitikk Turismen har med globaliseringen blitt et redskap for å nå visse geopolitiske mål.

3.9 Sammenstilling av kunnskap

Kunnskapsgrunnlaget i besøksstrategien peker på en rekke utfordringer og muligheter. De store verneområdene i kommunen er i seg selv en attraksjon – men tilretteleggingen og verdiskapingen bør skje utenfor, for å skape mest mulig vann-vinn for de ulike interessene.

Dette fører naturligvis til økt besøkspress i området utenfor verneområdene - det er derfor nødvendig å styre ferdselen til attraksjoner hvor det er ønskelig med besøk - og hvor det er tilrettelagt for bred verdiskaping. Disse stedene må tilrettelegges og forvaltes på en bærekraftig måte, og produktutvikling bør skje med disse områdene som utgangspunkt.

En av de største utfordringene i Rauma, er de enorme sesongsvingningene knyttet til besøkende, samt at et stort antall besøkende kommer hit på dagsbesøk. Om sommeren er etterspørselen etter overnatting større enn tilbudet. Det må derfor jobbes for å øke antall varme senger slik at gjestene i større grad kan ha Åndalsnes som base, fremfor gjennomreise, og med dette også redusere klimaavtrykket. Det må jobbes med produktutvikling knyttet til vinter, hvor det er overkapasitet på overnatting, og jobbe strategisk sammen med Visitnordvest og FjordNorge (virkemidlene) med å finne målgrupper som ønsker komme hit utenfor sesong, samtidig som man fokuserer på de målgruppene som ønsker å bli her lenger/bruke destinasjonen som din base under ferien.

Finansiering av fellesgoder (stier, rasteplasser, renovasjon, merking, skilting etc) har i alle år vært en utfordring for hele besøksnæringen i Norge. Ett eget offentlig utvalg (reisemålsutvalget) jobber i dag med denne utfordringen, og vil våren 2023 komme med ett forslag til regjeringen. Utredningen

(NOU) vil trolig dreie seg om ett besøksbidrag som skal gå tilbake til finansiering av fellesgoder i reiselivet. Lokalt har vi erfart slitasjeproblemer spesielt over Romsdalseggen. Det bør derfor ikke kanaliseres ferdsel til evt. nye stier før vi har fått restaurert og styrket de attraksjonene vi allerede har, og før ett robust system for fellesgodefinansiering er på plass nasjonalt. I påvente av regjeringen bør en utnytte det handlingsrommet som finnes (for eksempel tilskuddsordninger) og samhandle bedre om å løse denne felles utfordringen.

Villcamping er en annen stor utfordring, hvor digitalisering har bidratt til uønsket utvikling. Problemet er størst der det oppstår interessekonflikter knyttet til annen næring, spesielt jord- og skogbruk og andre kommersielle overnattingsbedrifter. Flere utenlandske apper reklamerer for "fricamping" inne i verneområder, samt på offentlige rasteplasser som ikke er godkjent/regulert for camping, og som kan utgjøre ett sikkerhetsproblem. Utfordringene med villcamping bør overvåkes og evalueres årlig. Der følgende forvaltningsprinsipp bør legges til grunn:

Figur 24: Forvaltningsprinsipp (Hammit et. Al. 1992)

Det er også interessekonflikter i knyttet til næring (laksefiske) og friluftsliv/reiseliv (padling) i flere av lakseelvene i Rauma. Her bør det legges opp til dialog og parallelt tilrettelegge for padling/guida turer i områder/til tider hvor denne interessekonflikten ikke oppstår.

Sosiale medier bidrar til økt forbrukermakt og mindre kontroll over besøksstrømmen. Dette sett i sammenheng med kundereisen på destinasjonen per i dag, peker på behovet for en felles informasjonsstrategi som skal bidra til at målene med besøksstrategien blir oppfylt, og være førende for kommunikasjonsarbeidet for reisemålet. Planen skal definere hvem vi skal kommunisere med (målgrupper), hvordan vi skal kommunisere og hvilke virkemiddel som skal benyttes.

4. STRATEGISKE GREP

4.1 Strategiske grep for det naturbaserte reisemålet

KANALISERE

VELGE

BEVARE

STYRKE

KANALISERE

Skal Rauma bli verdens beste kommune for naturglade mennesker må det gjøres klare prioriteringer av natur- og kulturattraksjoner hvor det skal kanalisere /styre ferdsel til. Disse må da være tilrettelagt på en slik måte at de besøkende dekket sine behov dekket både i forhold til tilgjengelighet, opplevelsesverdi og sikkerhet.

VELGE

Velge handler om å prioriter målgrupper som bidrar til å oppfylle målene i strategien. Målgruppene må passe stedets "DNA", og bidra til bred lokal verdiskaping, uten å gå på bekostning av natur- og kulturverdiene. Det gjøres et utvalg av attraksjoner som de besøkende styres til.

BEVARE

Bevarende tiltak tar utgangspunkt i aspektet som handler om å ivareta natur- og kulturlandskapet og utvikle området i en retning som er ønskelig for folket. Ved å bevare viktige rekreasjonsområder for lokalbefolkningen vil en unngå interessekonflikter og øke lokalbefolkningens tilfredshet med besøksnæringen, samtidig som man bidrar til både bo- og bli lyst i kommunen.

STYRKE

Å styrke betyr tiltak som skal bidra til å øke samhandlingsevne, verdiskapingsevnen og håndteringsevnen. Attraksjoner som det satses på skal styrkes og tilrettelegges på en måte som ikke forringer verken natur, kultur eller opplevelsesverdiene. Stier og naturområder som i dag er nedslitt, skal styrkes gjennom restaurering. Kunnskap om besøksforvaltning skal økes på alle nivå (fylke, kommune, næring).

4.2 Strategiske grep for natur – og kulturverdiene

I Rauma skal vi ...

- være rå på å **velge** ut bærekraftige tilbud vi kan tjene penger på. Det er disse områdene som det skal fokuseres på i markedskommunikasjonen.
- **kanalisere de besøkende** til 10 klart definerte områder som tåler økt besøk og hvor det er tilrettelagt for lokal verdiskaping. Disse områdene må være omforent med det lokalbefolkningen ønsker for å unngå interessekonflikter.
- satse på flere **lavterskel** opplevelser for å imøtekomme fremtidig etterspørsel i markedet.

- overvåke og forvalte de **utvalgte** naturområdene på en bærekraftig måte. Autorisasjonskrav for nasjonale turiststier kan være veiledende for disse områdene. Tilgrising i disse områdene skal hindres gjennom bl.a. tilrettelegging av toaletter og tilstrekkelig søppelhåndtering.
- spre trafikken på de ulike stiene/ferdselsårene over **større deler av året** for å minimere slitasjen på naturmiljøet.
- ha tilstrekkelig tilrettelegging, merking, skilting og informasjon skal bidra til å begrense slitasje på naturen. Naturområder med mye besøk overvåkes kontinuerlig for å sikre bærekraftig forvaltning.
- **restaurere og styrke** områder som i dag er nedslitt som følger av menneskelig aktivitet.
- jobbe for å tiltrekke seg besøkende fra nærmarkeder i størst mulig grad (reduert klimaavtrykk).
- fokusere mer på naturbaserte reiseliv knyttet til fjord/vann/foss/elv/fiske for å gjøre oss mindre væravhengig og på den måte verne naturen.
- legge til rette for økt bruk av **grønn mobilitet** til/fra reisemålet og ut til naturkulturattraksjonene.
- fokusere mer på bærekraft i utviklingen av nye reiselivsprodukt.
- **Øke kunnskap om besøksforvaltning** på alle plan

4.3 Strategiske grep for lokalsamfunnet

I Rauma skal vi

- **lytte** til lokalsamfunnets syn på besøksutviklingen gjennom involvering og dialog.
- jobbe for finansiering av kunderettede fellesgoder (informasjon, infrastruktur og intern transport) kan skje gjennom **besøksbidrag** på Trollstigen.
- i større grad bidra til reiselivsutvikling i lokalsamfunnet for å øke bo – og bli lyst.
- bruke reiselivet til å skape flere helårs arbeidsplasser.
- skjerme naturområder som er viktige for lokalbefolkningen for besøkende (nærmiljø som Bjørmosen, Blåhammeren, Setnesmoen, Orabotn og badeplasser som Innfjordstranda, Krohnberga, Frydenlundberga m.flere).
- ha dynamiske parkeringsordninger med god informasjon..
- i større grad hensynta og **samarbeide** med landbruket, gjennom dialog og unngå å kanalisere besøkende til områder med mye beitedyr.

4.4 Strategiske grep for verdiskaping

I Rauma skal vi...

- ha mer fokus på å utvikle lavterskelaktiviteter og med dette øke betalingsviljen.
- jobbes for å **øke hotellkapasiteten** som til tider er en flaskehals (ikke nok senger til store arrangement, mangler kapasitet til f.eks. turoperatører i høysesong)
- jobbe for å øke andel gjestedøgn i lav og skuldersongen, gjennom fokus på kulturbaserte og flere **lavterskel vinteropplevelser**.
- oppfordre besøkende og samarbeidspartnere (for eksempel turoperatører, cruiseagenter) til å kjøpe lokale bærekraftige produkter og tjenester.
- satse på målgrupper som bidrar til å oppnå hovedmålene i besøksstrategien

- jobbe for en sterkere **samordning** av salg, produktutvikling og produktpakking på tvers av aktørene.
- Styrke reiselivsnæringen gjennom **møteplasser og kurs/kompetansehevende** tiltak.
- Fokusere på naturbaserte **opplevelser som bidrar til økt verdiskaping** i markedskommunikasjonen (for eksempel guida turer)

4.5 Strategiske grep for sikkerhet

I Rauma skal vi

- **formidle informasjonen om risiko** relatert til ferdsel i naturen, naturbaserte opplevelser og klimaendringer (snøskred, styrtregn, lyn m.m.) til gjester i større grad.
- ha nødvendig naturvennlig tilrettelegging og infrastruktur til naturområdene slik at de besøkende får en **god og trygg opplevelse**.
- Områder/stier hvor de besøkende kanaliseres til skal man gå systematisk til verks med **ROS analyse** og system for drift og vedlikehold (for eksempel kjettinger, trapper, utsiktspunkt)
- i større grad **kanalisere** gjestene til turer som er lavterskel, og gir høy opplevelsesverdi.
- jobbe systematisk med å ha **rett informasjon, på rett sted, til rett tid** for de besøkende (informasjonsstrategi)
- øke tilgangen på guida lavterskelturer.

4.6 Strategiske grep for besøkende

I Rauma skal vi ...

- oppleves som en 100% gjennomført **vertskapskommune**.
- bli flinkere til å **selge dårlig/ustabil vær** og tilrettelegge for opplevelser som er væruavhengige (for eksempel elvevandring, vannbaserte aktiviteter).
- i større grad tilrettelegges for **familieaktiviteter**.
- i større grad tilrettelegges for opplevelser og fasiliteter for brukergrupper med **særskilte behov**.
- sørge for at de besøkende har tilstrekkelig og **riktig informasjon** om naturområdet/opplevelsen de skal ut på.
- påvirke de besøkende i positiv retning gjennom god tilrettelegging og informasjon.
- **forbedre fremkommelighet** til prioriterte natur- og kulturattraksjoner (grønn mobilitet).

5 TILTAKSPLAN

Tiltaksplanen viser hvilke tiltak som skal gjøres i Rauma kommune for å nå målene i besøksstrategien. Tiltaksplanen rulleres årlig (hver høst), slik at tiltak som er avhengige av budsjettposter eller tildeling av midler/søknad om midler kan gjennomføres.

Tiltak	Gjennomføring	Prioritet	Frist	Strategisk grep
Utnytte handlingsrommet for fellesgodefinansiering	Rauma kommune Romsdal Reiseliv Visit Nordvest Friluftsrådet	1	2023	4.3
Dra nytte av panteordninger strandrydding - også i reiselivsprodukt (fellesgodefinansiering)	Reiselivsaktører Friluftsrådet	3	2023	4.3
Kanaliserer sommergjester til følgende 10 steder/stier: 1) Romsdalseggen, Rampestreken, stinett Nesaksla, Nebba 2) Romsdalsstien 3) Trollstigplatået 4) Kløvstien, Trollstigfoten 5) Eiafossen (Trollveggen) 6) Litjefjellet 7) Herjevatnet, Diktarstien 8) Slettafossen 9) Kyllingbru 10) Kolmanneset (sykkel)	Reiselivsaktører Visit Nordvest Friluftsrådet Grunneiere	1	2023	4.1
Kanaliserer vintergjester til Kavli, Skorgedalen, Vengedalen og Bøstølen	Reiselivsaktører Visit Nordvest Idrettslag/veilag/grunneiere	1	2023	4.1
Videreutvikle Romsdalseggen (spesielt Nesaksla)	Rauma kommune Norsk Tindesenter DNT	1	2023-2025	4.2
Utvide kapasitet på søppel på Nebba og Vengedalssetra	Norsk Tindesenter Rauma kommune	1	2023	4.2
Pakketere Romsdalseggen med buss- tur – gondol ned	Romsdal Reiseliv	1	2023	4.4
Etablere daglige informasjonsmøter/ferdråd for dem som skal gå Romsdalseggen	Romsdal Reiseliv/DNT/Norsk Tindesenter/Romsdalen	1	2023	4.5
Restaurere Kløvstien	Nasjonalparkforvaltningen i samarbeid med	2	2024	4.2

	Rauma kommune og grunneiere			
Etablere rundløype ved Eiafossen (Trollveggen)	Nasjonalparkforvaltning en i samarbeid med Rauma kommune og grunneiere	2	2024	4.6
Restaurere sti til Litjefjellet	Norsk Tindesenter i samarbeid med grunneiere	1	2022-2023	4.1
Etablere "Rampungen" ved Nebba	Rauma kommune i samarbeid med grunneiere	3	2025	4.2
Etablere utsiktsplattformene «Ispinnen» og «Trolltrona» på Nesaksla	Romsdalen i samarbeid med Rauma kommune	3	2025	4.2
Utbedre skilting/informasjon på de nye stiene på Nesaksla inkl. nasjonalparkinformasjon	Romsdalen i samarbeid med nasjonalparkforvaltning en og Rauma kommune	1	2023	4.6
Utarbeide ROS analyse og systematisk FDV (forvaltning, drift, vedlikehold) for de stiene det kanaliseres besøkende til	Driftsansvarlige ved de ulike stier/anlegg	1	2023	4.5
Vurdere flere uønska hendelser knyttet til besøkende i Rauma kommunes ROS analyse	Rauma kommune	1	2023	4.5
Utarbeide Informasjonsstrategi	Nordveggen Visit Nordvest Nasjonalparkforvaltning en Romsdal Reiseliv Molde og Romsdal Havn Rauma kommune	1	2023	4.6
Egen stilling som informasjonsrådgiver nasjonalpark ved Norsk Tindesenter (nasjonalparksenter)	Nasjonalparkforvaltning en Norsk Tindesenter	1	2023	4.6
Utarbeide ny Romsdalseggen Brosjyre * og implementere denne i informasjonsstrategien	Norsk Tindesenter Romsdal Reiseliv	1	2023	4.6
Utarbeide nytt informasjonskart for besøkende i Rauma kommune * og	Romsdal Reiseliv Molde og Romsdal Havn Visit Nordvest	1	2023	4.6

implementere dette i informasjonsstrategien				
Utarbeide ny snarturer brosjyre basert på valg i besøksstrategien* og implementere denne i informasjonsstrategien	Nordveggen Romsdal Reiseliv Visit Nordvest	1	2023	4.6
Årlige kurs for reiselivsnæringen: -HMS -Opplevelsesøkonomi -Vertskapskurs	Nordveggen Romsdal Reiseliv Visit Nordvest	1	2023	4.4
Viderutvikle vertskapsprogram for reiseliv, næringsliv og frivillige	Romsdal Reiseliv Nordveggen Nasjonalparkforvaltning	1	2023	4.4
Årlig stiskole/kloppekurs for frivilligheten	Nasjonalparkforvaltning en, Norsk Fjellfestival, Friluftsrådet, DNT, Miljødirektoratet	1	2023	4.2
Bidra til å øke kunnskap om besøksforvaltning (fylke, kommune, næring, frivillighet)	Rauma kommune Nordveggen Nasjonalparforvaltning n Møre og Romsdal Fylkeskommune	1	2023	4.1
Årlige dialogmøter landbruk – elveeiere – reiseliv og friluftsliv	Nordveggen Rauma kommune Rauma Elveeierlag Rauma Bondelag Romsdal Reiseliv Friluftsrådet DNT Nasjonalparkforvaltning	1	2023	4.3
Tilrettelegge attraktive fiskeplasser langs Romsdalsfjorden	Grunneiere	2	2024	4.2
Gjennomføre tiltak i handlingsplan for Hovednett sykkel	Rauma kommune Friluftsrådet	3	2023 og utover	4.2
Sykkelvei mellom Hovde-Måndalen	Statens vegvesen Rauma kommune	2	2024/25	4.2
Tilrettelegging for stisykling	Rauma sykkelklubb Grunneiere	3	2025	4.3
Etablere pump- track for barn	Næringdrivende Rauma kommune	2	2024	4.6
Vurdere Skjærgårdstjenesten i drift/videreutvikling av Kolmanneset og rullere	Rauma kommune Friluftsrådet	1	2023	4.2

dette inn i forvaltningsplanen				
Tilrettelegge for vannaktiviteter med stupebrett, sauna, vanntrampoline for barn/ungdom	Næringsaktører	2	2024	4.6
Etablere friluftsbad/havnebad i Rauma	Næringsaktører	3	2026	4.3
Rydde Istra for å gjøre den mer attraktiv for elveaktiviteter	Grunneiere	2	2023	4.2
Vurdere bomvei inn til Sandgrovvatn	Nasjonalparkforvaltning en NVE	1	2023	4.2
Utvikle flere lavterskel opplevelser vinter: hodelyktturer, vinterfotturer, trugeturer, byruter og sommer: langs elv, fjord, fosser	Reiselivsaktører Friluftsrådet	1	2023	4.4
Lage padleruter for Romsdal – hvor det ikke er konflikter	Friluftsrådet Reiselivsaktører	2	2023	4.3
Alle langrennsløyper i Rauma legges inn på løyper.net med gps tracking	Friluftsrådet/idrettslag	1	2023	4.6
Tilgjengeligjøre Kammen for lokalbefolkningen med ny bro samt bedre skilting til gamle Kammen	Rauma kommune	1	2023	4.3
Sørge for bedre mobildekning i Vengedalen	Rauma kommune spiller inn til mobiloperatører	1	2023	4.5
Utbedre busstilbudet (offentlig eller privat) til/fra Trollstigen (og evt. Valldal) for å bøte på vei og parkeringsutfordringene	FRAM Rauma kommune Visit Nordvest Fjord Norge Næringsaktører	1	2023	4.6
Utvide parkeringsplass på Trollstigen (platået)	Møre og Romsdal Fylkeskommune Nasjonalparkforvaltning en Statens vegvesen/Nasjonal turistvei	1	2024	4.2
Tilrettelegge for fricamping med toalett	Rauma kommune	1	2023	4.3

som ikke konkurrerer med reiselivsnæringen (for eksempel Kolmaneset) og vurdere brukerbetaling				
Skilte med "no camping" på rasteplass i Nesstranda	Møre og Romsdal Fylkeskommune Rauma kommune	1	2023	4.3
Vurdere om utstyrssentralen kan tilgjengeliggjøres for besøkende i større grad (mot betaling)	Rauma kommune	3	2023	4.5
Koble på toalett ved Kammen til VA og vurdere brukerbetaling	Rauma kommune	2	2024	4.2
Vurdere å utvide parkeringsplass ved Kammen og ta parkeringsavgift i sesong	Rauma kommune	2	2023	4.3
Utarbeide en tålegrenseanalyse for cruise	Molde og Romsdal Havn Nordveggen Visit Nordvest Romsdal Reiseliv Rauma kommune	2	2023	4.2
Ferdigstille plan for friluftslivets ferdselsårer	Rauma kommune (Friluftsrådet)	1	2023	4.2
Markedsanalyse (behov og bred verdiskaping) besøkende i Rauma	Visit Nordvest Innovasjon Norge/Visit norway	1	2023	4.4
Rullere tiltaksplan besøksstrategi	Rauma kommune Visit Nordvest Molde og Romsdal Havn Romsdal Reiseliv Nordveggen Friluftsrådet	1	2023	

* Merkevarer for Norges nasjonalparker bør brukes

6. KILDER

Turisttrafikken i Molde og Romsdal gjennom 100 år: 1847-1947, Johan Setnes, Romsdal Sogelag, 1995

Besøksstrategi for verneområdene på Dovrefjell, Dovrefjell nasjonalparkstyre og Miljødirektoratet 2021

Besøksstrategi Verneområda i Reinheimen, Nasjonalparkstyret for Reinheimen 2019

Besøksstrategi Romsdaleggen, styret i Norsk Tindesenter og Rauma kommune 2018

Enkel besøksstrategi Romsdalseggen med Litlefjellet, Norsk Tindesenter, 2019

Nasjonal reiselivsstrategi 2030, Innovasjon Norge, 2021

Standard for bærekraftig reisemål kriterier og indikatorer, Versjon 3, Innovasjon Norge, 2022

<https://www.aftenposten.no/reise/i/5G7P1m/bli-med-til-norges-vakreste-lakseelv-og-faa-tipsene-til-aarets-laksefiske>

<https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/ferskvann/laks/nasjonale-laksevassdrag-og-laksefjorder/>

<https://visitnw.files.wordpress.com/2020/01/handlingsplan-bc3a6rekraftig-reisemc3a5l-rauma-til-hc3b8ring-januar-2020.pdf>

https://no.wikipedia.org/wiki/Verneomr%C3%A5der_i_M%C3%B8re_og_Romsdal

<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/friluftsliv/statlig-sikrede-friluftslivsomrader/>

<https://romsdal.dnt.no/hytter-og-ruter/>

<https://www.ssb.no/statbank/table/13152/chartViewColumn/>

<https://www.menon.no/wp-content/uploads/2017-52-Gondol-Andalsnes.pdf>

<https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/nyheter/2022/juli-2022/dodelig-lakseparasitt-smart-bekjempet/>

<https://www.stikkut.no/stikkut/topplister?type=routes&order=persons®ion=&municipality=1539&competition=103>

<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/friluftsliv/myndigheter/besoksforvaltning-i-mye-besokte-naturomrader/mal-for-besoksstrategi/>

<https://www.innovasjonnorge.no/no/tjenester/reiseliv/merket-for-barekraftig-reiseliv/>

<https://www.nmbu.no/studier/evu/kurs/node/40806>

<https://codex.no/bedrift/barekraft/lover-begreper/naturmangfoldloven>

<https://norskfriluftsliv.no/temaer/allemannsretten/friluftsloven/>

<https://snl.no/plan-og-bygningsloven>

<https://www.ssb.no/kommunefakta/rauma>

Kommunestatistikk Rauma kommunen 2020, Møre og Romsdal Fylkeskommune

Kulturelle aktiviteters ringvirkninger i Møre og Romsdal, Østlandsforskning, rapport 9-2020

[https://snohan.github.io/norwegian_tourist_road_traffic/#6_Geiranger - Trollstigen](https://snohan.github.io/norwegian_tourist_road_traffic/#6_Geiranger_-_Trollstigen)

<https://www.andalsnes-avis.no/nyheter/i/0GqXBG/forelopig-50-cruiseanlop-i-vente>

<https://www.rauma.kommune.no/tjenester/parkering-vei-og-transport/parkering-andalsnes/parkering-pa-andalsnes/>

<https://www.andalsnes-avis.no/nyheter/i/28r1gy/vi-maa-ha-rammer-rundt-turistens-besok-i-kommunen>

<https://www.banenor.no/reisende/Banene/Raumabanen/>

Regional sykkelstrategi med tiltaksplan, 2016-2018, Statens vegvesen, Region midt

Handlingsplan, Hovednett for sykkel, Åndalsnes/Isfjorden, Rauma kommune 2015-2023

Bærekraftsrapport Rauma 2022, Visit Nordvest

<https://www.nmbu.no/biotour/nyheter/node/43813>

Søknad om tilskudd til Romsdalseggen 2022, Rauma kommune

Autorisasjonskrav Nasjonale turiststier, miljødirektoratet 2020

En bynær storfjellsopplevelse: bærekraftig tilrettelegging av naturbasert turisme i Åndalsnes, Johanne Askim Adde, 2019

<https://www.regjeringen.no/contentassets/51369fe60a0240e4bbd554c54310048d/no/pdfs/handlingsplan-for-universell-utforming.pdf>

<https://www.banenor.no/reisende/Banestrekninger/>

https://kilden.nibio.no/?topic=arealinformasjon&lang=nb&X=6944636.76&Y=124412.35&zoom=4.852890450120322&bgLayer=graa_tone_cache&layers_opacity=0.75,0.75,0.75,1&layers=beite_grenser,beite_namn,beite_dyreslag

Nøkkeltall om Norsk Turisme, Innovasjon Norge, 2019

https://assets.simpleviewcms.com/simpleview/image/upload/v1/clients/norway/N_kkeltall_om_norsk_turisme_2019_ny_c28e515f-43f7-43ea-8e7d-6fd01a6ea85b.pdf

Nordmenns ferieplaner og reisemotiv 2021, Innovasjon Norge, 2021:

https://assets.simpleviewcms.com/simpleview/image/upload/v1/clients/norway/Koronabarmometer_v_r_2021_med_regioner_b3831b8a-c338-4e68-b766-be26d06baf35.pdf

Fakta om landbruket i Rauma, Rauma bondelag, mai 2020

<https://business.visitnorway.com/no/markedsinnsikt/overnattingsstatistikk/>

Fotokreditering fremside: © Endre Knudsen/Visit Norway

Saksprotokoll

Arkivsak-dok. 23/00546
Saksbehandler Hanne Brakstad

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Rauma Formannskap	15.03.2023	PS-30/23
2 Rauma Kommunestyre	30.03.2023	PS-20/23

Besøksstrategi for Rauma kommune

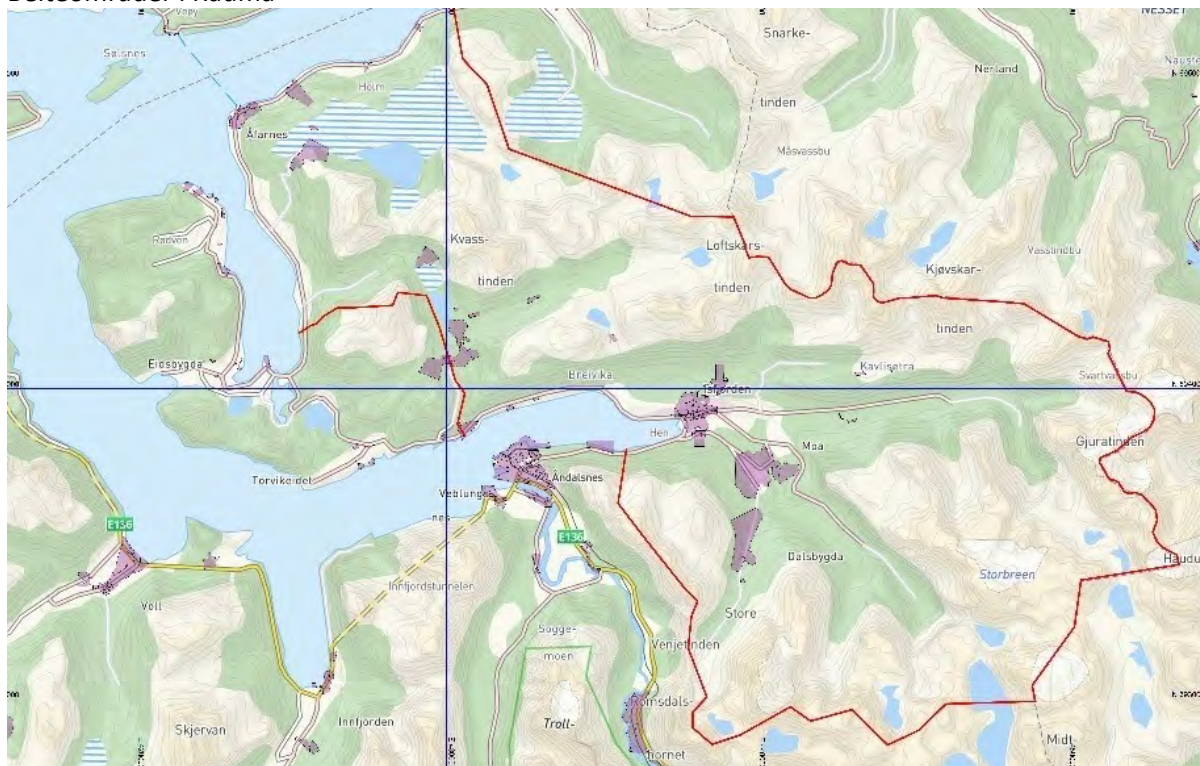
Rauma Kommunestyre har behandlet saken i møte 30.03.2023 sak PS-20/23

Møtebehandling

Endringsforslag fra Sande (Sp):

Kart over områder med utvidet båndtvang 21. august-1. oktober, (Isfjorden sauesankelag og Sandnes og Holm Utmarkslag), må settes inn på side 26 i dokumentet, over/under/ved siden av "Figur 13:

Beiteområder i Rauma"

Tilleggsforslag fra Drahos (SV):

Følgende punkt skal innarbeides i planen:

- Det skal avtales en aktør for hvert punkt i tiltaksplanen som skal ha hovedansvaret. Der kommunen er hovedansvarlig, skal det nevnes hvilken funksjon som er ansvarlig.
- Kommunestyret forutsetter at der kommunen har ansvar, blir nødvendig finansiering innlemmet i budsjetter.
- Tiltaksplanen (kap. 5) skal inneholde et punkt som omtaler hvordan konkrete tiltak mot parasittsmitte i elv skal utarbeides og settes i praksis og dette punktet skal ha prioritet 1.
- Tålegrenseanalyse cruise skal utarbeides senest i 2024. Dersom ingen andre aktører ønsker å bli med på en felles strategi for vårt område, skal Rauma kommune sørge for å lage analysen for vår kommune. Dette tiltaket skal ha prioritet 1.
- 30 kulturell verdiskaping - Kommunen skal aktivt bruke og markedsføre aktivitetskalender kaskjer.no
- I punktet om tilrettelegging for fiskeplasser skal det i tillegg stå at man skal vurdere behov for flere informasjonsskilt eller andre informasjonsskilder på flere plasser enn der de allerede finnes i dag (f.eks. på plasser for bobilparkering)
- 12 kulturturisme - i avsnitt 2 skal man konkret nevne krigshistorie.

Forslag fra Klepaker (MDG):

Besøksstrategien sendes i retur til administrasjonen for revisjon av beskrivelse og/eller tiltaksliste slik at det blir samsvarer mellom beskrivelse og tiltaksliste.

Votering

Forslag fra Klepaker (MDG) falt med 22 mot 3 stemmer (Solli-Mork Sp, Klepaker MDG, Brude U).

Tilleggsforslag fra Drahos (SV):

Punkt 1 vedtatt med 14 mot 11 stemmer (Sande og Solli-Mork Sp, H, Klepaker MDG, Sørli KrF, Brude U, Soleim U)

Punkt 2 vedtatt med 14 mot 11 stemmer (H, Brude U, Soleim U, Sande, Solli-Mork Sp, Klepaker MDG, Sørli KrF)

Punkt 3 enstemmig vedtatt

Punkt 4 vedtatt med 15 mot 10 stemmer (Sande Sp, Klepaker MDG, Sørli KrF, H, Brude U, Soleim U)

Punkt 5 vedtatt med 23 mot 2 stemmer (Soleim U, Brude U)

Punkt 6 vedtatt med 24 mot 1 stemme (Solli-Mork Sp)

Punkt 7 enstemmig vedtatt

Forslag fra Sande (Sp):

Enstemmig vedtatt

Innstilling med vedtatte forslag vedtatt mot 3 stemmer (Brude U, Solli-Mork Sp, Klepaker MDG)

Rauma Kommunestyres vedtak

Rauma kommunestyret vedtar Besøksstrategi for Rauma kommune som vedlagt.

Tillegg tas inn på side 12 før tabeller:

Hensynet til natur og verneformål må imidlertid være styrende for aktiviteten i og rundt disse områdene.

Nytt avsnitt tas inn under pkt. 3.3.

Spesielt sårbar natur og dyreliv.

Rauma deltar i forvaltningen av to nasjonalt viktige villreinområder, Snøhetta vest og Reinheimen. En av mange kritiske faktorer for villreinen, som for øvrig har havnet på rødlista, er økt ferdsel og forstyrrelser i reinens leveområder. En svært viktig oppgave i besøksstrategien blir derfor å motvirke økt ferdsel inn i reinens leveområder, og opprettholde uforstyrrede trekkveier.

Informasjonsformidling for å oppnå forståelse for denne tankegangen bør i hovedsak tilligge et framtidig nasjonalparksenter tilknyttet Tindesenteret.

Andre viktige artsbiotoper må også skjermes for økt ferdsel og forstyrrelser.

Følgende punkter innarbeides i planen:

- Det skal avtales en aktør for hvert punkt i tiltaksplanen som skal ha hovedansvaret. Der kommunen er hovedansvarlig, skal det nevnes hvilken funksjon som er ansvarlig.
- Kommunestyret forutsetter at der kommunen har ansvar, blir nødvendig finansiering innlemmet i budsjetter.
- Tiltaksplanen (kap. 5) skal inneholde et punkt som omtaler hvordan konkrete tiltak mot parasittsmitte i elv skal utarbeides og settes i praksis og dette punktet skal ha prioritet 1.
- Tålegrenseanalyse cruise skal utarbeides senest i 2024. Dersom ingen andre aktører ønsker å bli med på en felles strategi for vårt område, skal Rauma kommune sørge for å lage analysen for vår kommune. Dette tiltaket skal ha prioritet 1.
- 30 kulturell verdiskaping - Kommunen skal aktivt bruke og markedsføre aktivitetskalender kaskjer.no
- I punktet om tilrettelegging for fiskeplasser skal det i tillegg stå at man skal vurdere behov for flere informasjonsskilt eller andre informasjonskilder på flere plasser enn der de allerede finnes i dag (f.eks. på plasser for bobilparkering)
- 12 kulturturisme - i avsnitt 2 skal man konkret nevne krigshistorie.

Standard for bærekraftig reisemål

Kriterier og
indikatorer

VERSJON 3.0 – 01.01.2022

**Bærekraftig
Reisemål**

A s4

Destinasjonsledelse

B s5

Strategisk grunnlag

C s6

Bevaring av natur, kultur og miljø

- C1. Kulturell rikdom
- C2. Naturmangfold
- C3. Klimautslipp og -tilpasning
- C4. Rent miljø og ressurseffektivitet

D s9

Styrking av sosiale verdier

- D5. Lokal besøksstyring
- D6. Lokal livskvalitet og engasjement
- D7. Jobbkvalitet for reiselivsansatte
- D8. Gjestetilfredshet, trygghet og opplevelseskvalitet

E s11

Økonomisk levedyktighet

- E9. Økonomisk levedyktige og konkurransedyktige reisemål gjennom lokal verdiskaping
- E10. Økonomisk levedyktige og konkurransedyktige reiselivsbedrifter

Introduksjon

Standard for bærekraftig reisemål er et sett med kriterier og indikatorer som bidrar til å styre utviklingen i reiselivet i en mer bærekraftig retning. Indikatorene i standarden gir konkrete målepunkt på denne retningen.

Innovasjon Norge eier Standard for bærekraftig reisemål, versjon 3.0 av 1. januar 2022 og merket Bærekraftig reisemål som følger med godkjenning av leveranse på standarden.

Standarden er basert på et bredt faglig grunnlag blant annet gjennom UNWTO (FNs organisasjon for turisme), videreutviklet gjennom vurdering og analyse av lignende systemer, testet i et utvalg reisemål, og implementert i tett samhandling med destinasjoner, lokale offentlige aktører og myndigheter.

Standard for Bærekraftig reisemål 3.0 er internasjonalt godkjent gjennom Global Sustainable Tourism Council (GSTC), det globale organet for vurdering og godkjenning av standarder i reiselivet. Kriteriene, i tillegg til norsk forvaltning og lov, gir grunnlag for godkjenning av den norske standarden.

Kriteriene og indikatorer er koblet mot FNs bærekraftsmål, til andre standarder som United for Smart Sustainable Cities (U4SSC), bærekraftsindikatorer fra European Travel Commission, Norges miljømål og Bærekraftsløftet som er rettet mot kommuner og fylkeskommuner.

Ansvarlig for besvarelse og gjennomføring av standarden skal være et lovlydig, ansvarlig og etisk bevisst selskap. Destinasjonsselskap eller ansvarlig for merkeordningen skal ha et tilfredsstillende internkontrollsystem for å sikre at selskapet opptrer i samsvar med gjeldende rett, herunder (men ikke begrenset til) den lovgivningen som er skissert i et vedlegg til standarden.

A

Destinasjonsledelse

KRITERIER	INDIKATORER
<p>A1-1</p> <p>Reisemålet har en bredt sammensatt destinasjonsledelse med ansvar for en koordinert tilnærming til arbeid med et bærekraftig reiseliv</p> 	<p>A1-1.1 Har reisemålet en destinasjonsledelse med ansvar for å koordinere arbeid med reiseliv, herunder reiselivets samfunnsøkonomiske, kulturelle, klima- og miljømessige forhold. Destinasjonsledelsen er bredt sammensatt med deltakelse fra privat-, offentlig- og frivillig sektor og lokalsamfunn</p> <p>A1-1.2 Har kommunen(e) fattet et vedtak i kommunestyret om å være en aktiv bidragsyter for å oppnå merket Bærekraftig reisemål</p> <p>A1-1.3 Tar destinasjonsledelsen initiativ til å involvere lokale aktører, utbyggere og eiere av fritidsboliger i utvikling av reisemålet</p>
<p>A1-2</p> <p>En betydelig andel av relevante bedrifter på reisemålet skal delta aktivt i finansiering, utvikling og markedsføring av reisemålet</p> 	<p>A1-2.1 Andel reiselivsbedrifter som er medlem i destinasjonsselskapet og med skriftlig avtale om betaling av årlig medlemsavgift i forhold til totalt antall reiselivsbedrifter på reisemålet</p> <p>A1-2.2 Antall tiltak for å rekruttere nye medlemsbedrifter siste 3 år</p>

B

Strategisk grunnlag

KRITERIER	INDIKATORER
<p>B1-1</p> <p>Reisemålet har en flerårig strategi fulgt av konkrete handlingsplaner som er offentlig tilgjengelig, utviklet i en involverende prosess og som er basert på et mål om økt bærekraft og god besøksstyring</p> <p> </p>	<p>B1-1.1 Har destinasjonsledelsen en langsiktig strategi for reisemålet, basert på en kartlegging av reiselivets ressursgrunnlag, og som inkluderer samfunnsøkonomiske, kulturelle, klima- og miljømessige muligheter og utfordringer, og som bidrar til god besøksstyring. Strategien må være offentlig tilgjengelig</p> <p>B1-1.2 Er strategien utviklet gjennom en inkluderende og åpen prosess, inkluderer hele reisemålet, er vedtatt av destinasjonsledelsen og minimum oppdatert hvert 3. år</p> <p>B1-1.3 Er strategien fulgt opp med en årlig oppdatert handlingsplan som inkluderer bærekraftig reiselivsutvikling og med tiltak som sikrer fremdrift mot målene i strategien</p>
<p>B1-2</p> <p>Destinasjonsledelsen har et system for å følge reiselivets utvikling på samfunnsøkonomiske, kulturelle og miljømessige tema. Tiltak og resultat måles regelmessig, evalueres og rapporteres offentlig</p> <p></p>	<p>B1-2.1 Er det en plan for årlig rapportering og orientering om status på strategi og handlingsplan til reiselivsnæring, kommunestyret og eventuelt andre relevante aktører på reisemålet</p> <p>B1-2.2 Har destinasjonsledelsen tilrettelagt slik at langsiktig oppfølging av arbeidet med bærekraftig reisemålsutvikling er sikret</p>
<p>B1-3</p> <p>Destinasjonsledelsen skal sikre en ansvarlig markedsføring og profilering med respekt for natur, kultur, lokalsamfunn og gjester</p> <p></p>	<p>B1-3.1 Har destinasjonsledelsen rutiner og tiltak som sikrer at markedsmateriell og informasjon til gjester om reisemålet er korrekt med hensyn til produkter, tjenester og bærekraftbudskap</p> <p>B1-3.2 Er markedsmateriell og kommunikasjon utformet på relevante språk og steder slik at det aktivt bidrar til ansvarlig gjesteadferd, økt sikkerhet og god besøksstyring</p>

C

Bevaring av natur, kultur og miljø

C1. KULTURELL RIKDOM

KRITERIER	INDIKATORER
<p>C1-1</p> <p>Destinasjonsledelsen har en oversikt over materiell- og immateriell kultur og kulturarv som kan være en ressurs for reiselivet og en plan for ivaretagelse gjennom ansvarlig formidling og bruk</p> 	<p>C1-1.1 Destinasjonsledelsen har definert hva som er av både kulturell og kulturhistorisk interesse; steder, objekter eller tradisjoner som kan være en ressurs for reiselivet og hvor sårbarhet i forhold til aktiv bruk er vurdert</p> <p>C1-1.2 Finnes plan(-er) og/eller strategi (-er) med tiltak, utviklet i en åpen prosess, for reiselivets bruk, bevaring og formidling av reisemålets materielle og immaterielle kultur og kulturarv, herunder formidling av relevant lovverk og forvaltning</p> <p>C1-1.3 Antall besøksmål og attraksjoner på reisemålet registrert på www.kulturminnesok.no og hvor materiell og immateriell kultur og kulturarv aktivt formidles til besøkende</p>
<p>C1-2</p> <p>Det skal arbeides aktivt for økt bruk av lokale råvarer, mattradisjoner og lokal mat og drikke til besøkende</p> 	<p>C1-2.1 Finnes plan(-er) og/eller strategi(-er) med tiltak for økt bruk og formidling av lokal mat/ drikke og mat/drikke tradisjoner til besøkende</p> <p>C1-2.2 Antall produsenter av lokal mat/drikke på reisemålet registrert på www.lokalmat.no på reisemålet</p> <p>C1-2.3 Antall virksomheter som produserer og selger lokal og regional mat og/eller drikke</p>

C2. NATURMANGFOLD

KRITERIER	INDIKATORER
<p>C2-1</p> <p>Destinasjonsledelsen skal ha en oversikt over natur- og naturområder som er viktige for reiselivet og en plan for ivaretagelse gjennom ansvarlig formidling og bruk</p> 	<p>C1-1.1 Destinasjonsledelsen har definert hva som er natur og naturområder, naturtyper og landskapsområder med natur- og kulturarv samt naturfenomen som nordlys, midnattssol, nattemørke etc av særskilt interesse for reiselivet</p> <p>C1-1.2 Finnes plan(er) og/eller strategi (-er) med tiltak, utviklet i en åpen prosess og med grunneierinvolvering, for utvikling, merking, tilrettelegging og formidling av natur og naturområder av særskilt interesse for reiselivet slik at uønsket belastning fra besøkende kan unngås</p> <p>C1-1.3 Andel inngrepsfri natur på reisemålet ved siste tilgjengelige måling (INON, Norges miljømål 1.1)</p>

C2. NATURMANGFOLD FORTS.

KRITERIER	INDIKATORER
<p>C2-2</p> <p>Destinasjonsledelsen skal bidra i arbeidet med besøksflyt og besøksforvaltning i natur- og kulturområder på eller tilknyttet reisemålet</p> <p> </p>	<p>C2-2.1 Antall hytter, sommerhus og lignende fritidsbygg på reisemålet</p> <p>C2-2.2 Er det utarbeidet helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyser for kartlegging av sårbar natur som må ivaretas i områder hvor det er mye besøk (utbyggings- og utfartsområder som utsiktspunkt, hytteområder, veier og stier)</p> <p>C2-2.3 Er det utarbeidet besøksstrategi(er) for verdensarv, nasjonalpark(er), verneområde(r) og/eller andre besøksmål og attraksjoner der destinasjonsledelsen har bidratt aktivt inn i arbeidet</p>
<p>C2-3</p> <p>Destinasjonsledelsen har et system for å sikre samsvar med lokale, nasjonale og/eller internasjonal lov og standarder for dyrevelferd og interaksjon med arter (dyr, planter og levende organismer)</p> <p> </p>	<p>C2-3.1 Har destinasjonsledelsen gjennomført tiltak for å informere reiselivsbedrifter og/eller gjester om gjeldende lover og standarder for dyrevelferd og forvaltning av arter (dyr, planter og levende organismer)</p>

C3 KLIMAUTSLIPP OG -TILPASNING

KRITERIER	INDIKATORER
<p>C3-1</p> <p>Destinasjonsledelsen har mål om å redusere både stedlige klimagassutslipp og utslipp knyttet til gjesters transport til, fra og på reisemålet</p> <p></p>	<p>C3-1.1 Har kommunen(e) en klimaplan med mål, tiltak og virkemidler for reduksjon i klimagasser innenfor kommunen(es) grenser</p> <p>C3-1.2 Har destinasjonsledelsen satt konkrete, langsiktige mål om reduksjon av utslipp knyttet til gjesters transport til, fra og på reisemålet og økt bruk av ikke-motorisert ferdsel</p> <p>C3-1.3 CO2-utslipp fra gjesters transport til og fra reisemålet ved siste tilgjengelige måling</p> <p>C3-1.4 Antall tiltak iverksatt av destinasjonsledelsen som reduserer klimagassutslipp knyttet til gjesters transport til/fra og på reisemålet siste 3 år</p> <p>C3-1.5 Antall iverksatte tiltak som bidrar til å redusere klimagassutslipp fra medlemsbedriftene siste 3 år</p>
<p>C3-2</p> <p>Destinasjonsledelsen har identifisert risiko og tiltak knyttet til reiselivets tilpasning til et endret klima</p> <p> </p>	<p>C3-2.1 Er lokale utfordringer og muligheter knyttet til klimaendringer identifisert</p> <p>C3-2.2 Har kommunen(e) en strategi for klimatilpasning som inkluderer friluftslivs- og utfartsområder og/eller reiselivsplanlegg</p> <p>C3-2.3 Er klimaendringer, med tilhørende risiko og hensyn relatert til reiseliv, formidlet til reiselivsbedrifter og til gjester</p>

C4 RENT MILJØ OG RESSURSEFFEKTIVITET

KRITERIER	INDIKATORER
<p>C4-1 Destinasjonsledelsen informerer, støtter og oppfordrer næringsaktører til tiltak for økt bærekraft og miljøsertifiseringer</p> 	<p>C4-1.1 Virksomheten som har et hovedansvar for destinasjonssamarbeidet lokalt er miljøsertifisert</p> <p>C4-1.2 Reismålets kommuneadministrasjon (er) er miljøsertifisert</p> <p>C4-1.3 Andel medlemsbedrifter som er miljøsertifisert</p> <p>C4-1.4 Er miljøsertifiserte bedrifter synliggjort på destinasjonsselskapets nettsider</p> <p>C4-1.5 Antall iverksatte tiltak siste 3 år for å øke antall sertifiserte bedrifter</p>
<p>C4-2 Destinasjonsledelsen oppfordrer til redusert energiforbruk i reiselivet, energi-effektivisering og økt andel fornybar energi</p> 	<p>C4-2.1 Antall tiltak iverksatt av destinasjonsledelsen for energisparing, effektivisering og økt andel fornybar energi siste 3 år</p> <p>C4-2.2 Andel medlemsbedrifter som har gjennomført energibesparende tiltak siste 3 år</p> <p>C4-2.3 Antall iverksatte tiltak for minimering av lys- og støyforurensing på reismålet siste 3 år</p>
<p>C4-3 Destinasjonsledelsen oppfordrer til redusert energiforbruk i reiselivet, energi-effektivisering og økt andel fornybar energi</p> 	<p>C4-3.1 Måles renhetsgrad i drikkevann årlig og rapporteres offentlig ihht drikkevannsforskriften</p>
<p>C4-4 Destinasjonsledelsen skal sikre en forsvarlig avfallshåndtering for besøkende på reismålet</p> 	<p>C4-4.1 Finnes en konkret plan for avfallshåndtering med relevant kildesortering på reismålet og som omhandler områder med mange besøkende (områder med fritidsbebyggelse, turområder etc)</p> <p>C4-4.2 Andel av medlemsbedrifter som kildesorterer på relevante fraksjoner (minimum 3 fraksjoner)</p> <p>C4-4.3 Har destinasjonsledelsen vurdert behovet for toaletter og avfallsreturpunkt med tilstrekkelig tømmefrekvens på naturlige samlingspunkter i utfartsområder og i sentrumsområder med høyt besøkstrykk som dekket</p> <p>C4-4.4 Har destinasjonsledelsen vurdert behovet for offentlig tilgjengelige tømmestasjoner for bobiler på reismålet som dekket</p>
<p>C4-5 Destinasjonsledelsen har et system for å oppmuntre bedrifter til å unngå, redusere, gjenbruke og resirkulere avfall</p> 	<p>C4-5.1 Andel av overnattings- og serveringsbedrifter (medlemsbedrifter) som har gjennomført tiltak for reduksjon av matavfall siste 3 år</p> <p>C4-5.2 Andel av medlemsbedrifter som har gjennomført tiltak for reduksjon av plast siste 3 år</p>
<p>C4-6 Destinasjonsledelsen skal stille miljø- og klimakrav i innkjøp og anskaffelser</p> 	<p>C4-6.1 Har destinasjonsledelsen en strategi for innkjøp og anskaffelser som vektlegger klima, miljø og kortreiste varer og tjenester</p>

D

Styrking av sosiale verdier

D5 LOKAL BESØKSSTYRING

KRITERIER	INDIKATORER
<p>D5-1</p> <p>Destinasjonsledelsen skal i en involverende prosess planlegge og innarbeide tiltak for god besøksstyring slik at samhandling mellom reiselivsnæring, lokalsamfunn og gjester fremmes</p> 	<p>D5-1.1 Har destinasjonsledelsen avdekket områder på reisemålet hvor lokalsamfunnet er negativt påvirket av høyt besøksvolum</p> <p>D5-1.2 Innbyggernes opplevelse av om reisemålet føles overfylt fordi det er for mange turister (fra innbyggerundersøkelsen)</p> <p>D5-1.3 Gjestenes opplevelse av om reisemålet føles overfylt fordi det er for mange turister (fra gjesteundersøkelsen)</p> <p>D5-1.4 Har destinasjonsledelsen iverksatt tiltak for god besøksstyring med mål om å forebygge og bøte på besøkendes eventuelle uheldige belastning på lokalsamfunn</p>

D6 LOKAL LIVSKVALITET OG ENGASJEMENTT

KRITERIER	INDIKATORER
<p>D6-1</p> <p>Destinasjonsledelsen skal måle og offentlig rapportere lokalsamfunnets ambisjoner, bekymringer og tilfredshet med reiselivsutviklingen</p> 	<p>D6-1.1 Gjennomføres og publiseres innbyggerundersøkelser som bygger på den nasjonale innbyggerundersøkelsen minst hvert 3. år</p> <p>D6-1.2 Andel innbyggere som er positive til reiselivet på reisemålet</p> <p>D6-1.3 Antall tiltak iverksatt siste 3 år som styrker relasjoner mellom reiseliv og lokalbefolkning og som bygger på resultatene av innbyggerundersøkelsen</p> <p>D6-1.4 Antall tiltak siste 3 år som bidrar til næringsaktørers, innbyggere og besøkendes frivillige innsats og engasjement for fellesgoder, folkehelse, kulturarv og/eller biologisk mangfold</p>

D7 JOBBKVALITET FOR REISELIVSANSATTE

KRITERIER	INDIKATORER
<p>D7-1</p> <p>Destinasjonsledelsen skal arbeide for mer lokal sysselsetting, status og stolthet i reiselivet</p> 	<p>D7-1.1 Antall fagarbeidere ansatt hos medlemsbedriftene</p> <p>D7-1.2 Antall lærlingeplasser/praksisplasser hos medlemsbedriftene</p> <p>D7-1.3 Antall tiltak iverksatt av destinasjonsledelsen siste 3 år og som fremmer rekruttering, karriereutvikling, status og stolthet i reiselivsnæringen</p>
<p>D7-2</p> <p>Destinasjonsledelsen skal ta initiativ til å heve kompetanse på områder som er viktig for en ansvarlig utvikling av reiselivet</p> 	<p>D7-2.1 Antall kompetansehevende tiltak iverksatt av destinasjonsledelsen siste 3 år og som inkluderer klimavennlig og bærekraftig utvikling av reiselivet</p>

D8 GJESTETILFREDSHET, TRYGGHET OG OPPLEVELSESKVALITET

KRITERIER	INDIKATORER
<p>D8-1</p> <p>Destinasjonsledelsen skal gjennomføre gjesteundersøkelser i viktige kundesegment</p> 	<p>D8-1.1 Gjennomføres gjesteundersøkelser bygget på nasjonal mal i viktige kundesegment minst hvert 3. år</p> <p>D8-1.2 Andel gjester som er fornøyd med oppholdet på reisemålet</p> <p>D8-1.3 Antall tiltak iverksatt siste 3 år for å styrke gjesteopplevelsen på reisemålet, og som bygger på resultatene fra gjesteundersøkelsen</p>
<p>D8-2</p> <p>Destinasjonsledelsen har et system for å overvåke, forebygge og offentlig rapportere risiko, helsefare og kriminalitet</p> 	<p>D8-2.1 Risikoanalyse for gjester på reisemålet med tiltaksplan for å minimere identifisert risiko er utarbeidet og relevante tiltak er kommunisert til reiselivsbedrifter og til gjester</p> <p>D8-2.2 Har destinasjonsselskapet møter, minimum årlig, med representanter for politi og/eller redningstjeneste, lokale helsemyndigheter og kommunens beredskapsansvarlig om utfordringer og behov knyttet til reiselivet</p>
<p>D8-3</p> <p>Destinasjonsledelsen skal arbeide for at viktige kulturelle og naturlige besøksmål, fasiliteter og service er tilgjengelige for brukergrupper med særskilte behov, og at informasjon om dette er tilgjengelig før og under besøket</p> 	<p>D8-3.1 Har destinasjonsledelsen iverksatt tiltak som bidrar til bedre tilrettelegging av opplevelser og fasiliteter for brukergrupper med særskilte behov</p> <p>D8-3.2 Er informasjon om allmenn tilgjengelighet og tilrettelegging for mennesker med særskilte behov tilgjengelig på destinasjonsselskapets nettsider og andre relevante flater</p>

E

Økonomisk levedyktighet

E9 ØKONOMISK LEVEDYKTIGE OG KONKURRANSEDYKTIGE REISEMÅL

KRITERIER	INDIKATORER
<p>E9-1</p> <p>Destinasjonsselskap eller organisasjonen med ansvar for reiselivsutvikling er økonomisk levedyktig</p> 	<p>E9-1.1 Destinasjonsselskapet kan vise til positiv egenkapital og er ikke definert som «i vanskeligheter».</p> <p>E9-1.2 Destinasjonsselskap kan vise til akkumulert positivt driftsresultat de siste 3 år</p>
<p>E9-2</p> <p>Destinasjonsledelsen skal overvåke økonomisk verdiskaping og ringvirkninger av reiselivet</p> 	<p>E9-2.1 Økonomisk verdiskaping fra reiselivet på reisemålet siste kalenderår</p> <p>E9-2.2 Økonomiske ringvirkninger av reiselivet (direkte og indirekte konsum) er kartlagt og kommunisert til viktige interessentgrupper på reisemålet</p> <p>E9-2.3 Kvalitative ringvirkninger av reiselivet (infrastruktur og servicetilbud) er kartlagt og kommunisert til viktige interessentgrupper på reisemålet</p>
<p>E9-3</p> <p>Destinasjonsledelsen skal jobbe for en balansert utvikling av ankomster gjennom året som grunnlag for bred lokal sysselsetting og verdiskaping</p> 	<p>E9-3.1 Andel gjestedøgn i lavsesong i forhold til gjestedøgn i høysesong (GINI-koeffisient)</p> <p>E9-3.2 Gjennomsnittlig oppholdstid norske besøkende på reisemålet/i reiselivsregionen</p> <p>E9-3.3 Gjennomsnittlig oppholdstid utenlandske besøkende på reisemålet/i reiselivsregionen</p> <p>E9-3.4 Har destinasjonsledelsen iverksatt tiltak siste 3 år for videreutvikling av eksisterende og/eller utvikling av nye og innovative opplevelser og produkter som bidrar til sesongutvidelse/ sesongtilpassing, økt oppholdstid og lokal verdiskaping og som er i samsvar med strategi og handlingsplan</p>

E 10 ØKONOMISK LEVEDYKTIGE OG KONKURRANSEDYKTIGE REISELIVSBEDRIFTER

KRITERIER	INDIKATORER
<p>E10-1 Destinasjonsledelsen skal overvåke utviklingen i gjestedøgn</p> 	<p>E10-1.1 Antall overnattinger/gjestedøgn på reisemålet/i reiselivsregionen siste år</p> <p>E10-1.2 Finnes en oversikt over gjestefordeling pr marked og deres estimerte forbruk på reisemålet</p>
<p>E10-2 Destinasjonsledelsen skal overvåke utvikling i sysselsetting og rekruttering i reiselivet</p> 	<p>E10-2.1 Andel sysselsatte i reiselivet (overnatting og servering) av totalt antall sysselsatte på reisemålet siste år</p> <p>E10-2.2 Andel ansatte i reiselivet (overnatting og servering) i lavsesong mot andel ansatte i høysesong</p>
<p>E10-3 Destinasjonsledelsen fremmer samarbeid og støtter opp om lokale små og mellomstore bedrifter som utvikler og selger bærekraftige produkter, tjenester og opplevelser</p> 	<p>E10-3.1 Oppfordrer destinasjonsledelsen reiselivsbedrifter og besøkende til å foreta lokale innkjøp av produkter, tjenester og opplevelser basert på områdets natur og kultur</p> <p>E10-3.2 Antall medlemsbedrifter som har inngått samarbeid med andre bedrifter på reisemålet om nye reiselivsopplevelser, produkter og tjenester siste 3 år</p>